

umb

UNIVERZITA
MATEJA BELA

V BANSKEJ BYSTRICI

Júlia Ondrová – Michal Úradník

OBMEDZENIE OSOBNÉJ SLOBODY V JUDIKATÚRE SÚDNYCH AUTORÍT

2025

 BELIANUM

UNIVERZITA MATEJA BELA V BANSKEJ BYSTRICI

Právnická fakulta

Júlia Ondrová – Michal Úradník

**OBMEDZENIE OSOBNEJ SLOBODY
V JUDIKATÚRE SÚDNYCH AUTORÍT**

 BELIANUM

2025

Recenzenti: Prof. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD.

Doc. JUDr. Juraj Takáč, PhD.

Autori: © JUDr. Júlia Ondrová, PhD. univ.doc.

© JUDr. Michal Úradník, PhD.

Obmedzenie osobnej slobody v judikatúre súdnych autorít

Personal Freedom Restriction by the Court Authorities Judicature

ISBN 978-80-557-2265-8

EAN 9788055722658

DOI 10.24040/2025.9788055722658

<https://doi.org/10.24040/2025.9788055722658>

OBSAH

PREDHOVOR.....	4
ÚVOD.....	5
1 VŠEOBECNÉ GARANCIE OSOBNÉJ SLOBODY.....	8
2 MOŽNOSTI ZÁSAHOV DO OSOBNÉJ SLOBODY V OBLASTI PROTIPRÁVNEHO KONANIA.....	19
3 ZDRAVOTNÝ STAV AKO DÔVOD NA OBMEDZENIE PRÁVA NA OSOBNÚ SLOBODU	67
ZÁVER	84
SUMMARY	88
ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV	90

PREDHOVOR

Predkladaná vedecká monografia analyzuje možnosti zásahu do osobnej slobody ako jedného zo základných práv a slobôd garantovaných Ústavou Slovenskej republiky, ústavným zákonom č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, Dohovorom o ochrane ľudských právach a základných slobôd a ďalšími medzinárodnými zmluvami a dohovormi, ktorých je Slovenská republika zmluvnou stranou a ktoré poskytujú ochranu osobnej slobode jednotlivca. Predmetom spracovania vedeckej monografie je osobitný akcent na ochranu osobnej slobody, za kumulácie analýzy inštitútov ako zadržanie, zatknutie, obmedzenie osobnej slobody, väzba, výkon trestu odňatia slobody či umiestnenie osoby v zdravotníckom zariadení, ktoré predstavujú zákonom dovolené obmedzenie osobnej slobody. Autori poukazujú aj na významnú judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva dotýkajúcej sa obmedzenia osobnej slobody, pretože práve rozhodovacia činnosť súdov významným spôsobom dopĺňa „strohý“ text právnej normy.

Banská Bystrica, september 2025

Autori

ÚVOD

Osobná sloboda predstavuje v právnom štáte pravidlo a akékoľvek jej obmedzenie znamená výnimku z tohto pravidla, ktorá musí byť odôvodnená a nesmie byť svojvoľná.¹ Pojem sloboda je možné najjednoduchšie vysvetliť ako možnosť jednotlivca konať podľa svojho uváženia bez akéhokoľvek vonkajšieho tlaku alebo obmedzenia. John Locke vymedzuje slobodu „ako moc človeka konať alebo nekonať hocijakú jednotlivú činnosť podľa rozhodnutia alebo názoru mysle, prostredníctvom ktorého je uprednostnená jedna, alebo druhá možnosť. Tam, kde nemá človek moc vykonať ani jednu z možností podľa svojej voľby, tam nemá slobodu, je podriadený nevyhnutnosti. Ide o najabstraktnejší a súčasne aj najvšeobecnejší pojem slobody, pretože sa vzťahuje na akúkoľvek činnosť človeka, ktorá spĺňa podmienku moci konať a nekonať podľa jeho rozhodnutia. Neobsahuje v sebe žiadny hodnotový aspekt, a preto sa vzťahuje na nekonečnú, hodnotovo nevymedzenú množinu ľudských činov.”²

V právnom význame slova je sloboda znakom autonómie jednotlivca a jednou z najzákladnejších podmienok ľudskej dôstojnosti. Zároveň je pilierom demokratickej spoločnosti, a preto sa jej ochrana garantuje ústavou. Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, t. j. musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, a okrem toho každé opatrenie, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, musí byť zlučiteľné s účelom čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v platnom znení (ďalej aj „ústava“),³ ktorým je ochrana jednotlivca proti svojvôli.⁴ Každé pozbavenie osobnej slobody zároveň musí byť v súlade s účelom čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej aj „dohovor“), ktorým je ochrana jednotlivca pred svojvôľou. Uvedené opakovane konštatoval aj Európsky súd pre ľudské práva,⁵ ktorý stabilne judikuje, že súd rozhodujúci o pozbavení slobody

¹ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 337/2020 zo dňa 4.9.2024.

² MANDA, V. *Lockov pojem slobody*. In: *Filozofia*. [online]. roč. 68, 2013, č. 2, s. 106. [cit. 6.9.2025]. Dostupné na internete: <http://www.klemens.sav.sk/fiusav/doc/filozofia/2013/2/105-113.pdf>

³ K tomu pozri: BARANÍK, K. *Ústava na hviezdnom nebi : vzťah Ústavy Slovenskej republiky k medzinárodnému právu*. 1. vyd. Praha : Leges, 2020. 296 s.

⁴ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 336/2025 zo dňa 27.6.2025.

⁵ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Bozano proti Francúzsku, sťažnosť č. 9990/82, zo dňa 18.12.1986, Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Herczegfalvy proti Rakúsku z 11. 5. 2004, Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva, Veľkej komory, vo veci Stanev proti Bulharsku, sťažnosť č. sťažnosť č. 36760/06, zo dňa 17.1.2012.

nemusi dať odpoveď na každý argument osoby pozbavenej slobody. Tento súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybnit' existenciu podmienok „zákonnosti“ pozbavenia osobnej slobody.⁶ Každé pozbavenie osobnej slobody totiž musí sledovať účel ochrany jednotlivca pred svojvôľou rozhodovacej činnosti niektorého z orgánov verejnej moci.⁷

Ústavnú koncepciu základných práv a slobôd je potrebné vnímať ako vyjadrenie histórie a určitého stupňa vývoja kultúry, demokracie a ekonomicko - spoločenského života spoločnosti. Ústavná úprava základných práv a slobôd obsahuje východiskové hodnotové kritéria, upravujúce úlohy štátu a vzťah medzi jednotlivcom a štátom, ako aj rozhodujúce ustanovenia pre uskutočňovanie slobody, rovnosti a spravodlivosti.⁸

Spravodlivosť ako taká je kategóriou filozofickou a jej definícia v právnych poriadkoch jednotlivých štátov absentuje. Aj napriek tomu, že obsah pojmu spravodlivosť je autonómny, a teda rôznymi subjektmi vnímaný odlišne, každý intuitívne vie alebo mu môže byť zrejmé, že čo v konkrétnej situácii je spravodlivé a čo všetko v danej veci naplňa obsah pojmu spravodlivosť. Pre úvahu o všeobecnej konkretizácii pojmu spravodlivosť je vhodná definícia starogréckeho filozofa Aristotela⁹, podľa ktorej je spravodlivosť „základným normatívnym princípom uplatňovaným pri spolužití ľudí. V spoločenskom vedomí predstavuje ideál správneho, vyváženého a zdôvodneného rozdeľovania spoločenských hodnôt a bremien, práv a povinností, dobra a zla.“¹⁰

Podstatný vplyv pre vymedzenie obsahu jednotlivých práv má vo významnej miere judikatúra súdnych autorít. Práve súdy vo svojich rozhodnutiach precizujú povinnosti štátov voči jednotlivcom, ktoré pre ne vyplývajú z obsahu jednotlivých práv a slobôd, a súčasne sú inšpiráciou aj pre zákonodarcu. Orgány súdnej moci tak svojou rozhodovaciou činnosťou výrazným spôsobom prispievajú k účinnej ochrane týchto práv a slobôd.¹¹

⁶ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ilijkov proti Bulharsku, sťažnosť č. 33977/96, zo dňa 26.7.2001, bod 94.

⁷ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva, Veľkej komory, vo veci S., V. a A. proti Dánsku, sťažnosti č. 35553/12, č. 36678/12 a č. 36711/12, zo dňa 22.10.2018.

⁸ PALÚŠ, I. *Ústavná koncepcia hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, Ústavnosť a politika* 1/1999, s. 45.

⁹ ARISTOTELES. *Etika Nikomachova*. Bratislava : Kalligram. 2011. s. 272.

¹⁰ ONDROVÁ J. *Právo na spravodlivý proces v rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva*. Banská Bystrica : Belianum, Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. 2018. s. 101.

¹¹ MAJERČÁK, T. Sloboda prejavu a jej limity. In: *IV. ústavné dni*. Košice UPJŠ 2016. s. 5-6.

Právo na osobnú slobodu garantuje Ústava Slovenskej republiky, ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky (ďalej aj „listina“), ako aj medzinárodné zmluvy a dohovory, ktorých je Slovenská republika zmluvnou stranou a ktoré poskytujú ochranu osobnej slobode jednotlivca. Sem možno zaradiť predovšetkým Medzinárodný pakt o občianskych a politických právach, Dohovor o ochrane ľudských právach a základných slobôd, Chartu základných práv Európskej únie,¹² Chartu Organizácie spojených národov a Medzinárodný dohovor o ochrane všetkých osôb pred nedobrovoľným zmiznutím. Následne ich dopĺňa príslušná podústavná a zákonná právna úprava.

In abstracto, ústavná úprava základných práv a slobôd vychádza z viacerých vyššie uvedených medzinárodných zmlúv a dohovorov o ochrane ľudských práv a slobôd, ku ktorým sa pripojila ešte bývalá Česká a Slovenská federatívna republika a z ktorých záväzky prešli aj na Slovenskú republiku. Listina sa stala silnou inšpiráciou pre platnú ústavnoprávnu úpravu ľudských práv na Slovensku a Ústava Slovenskej republiky do svojho obsahu doslovne prevzala jej pomerne veľkú časť. Napriek tomu sa viaceré ustanovenia platného ústavného textu od listiny odlišujú v pozitívnom ako aj v negatívnom zmysle slova¹³. Právo na osobnú slobodu, vrátane možnosti jej legálneho obmedzenia,¹⁴ bližšie upravuje čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky.

¹² K Európskej únii pozri: TAKÁČ, J. Európska Únia a jej vplyv na vývoj slovenského občianskeho práva hmotného. In: *Právny poriadok Slovenskej republiky po 25. rokoch – aktuálne výzvy*. 1 vyd. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici - Belianum, 2015. s. 550-559.

¹³ CIBULKA, E. 2001. Kontexty Ústavy SR a Listiny základných práv a slobôd. In: *Deset let Listiny základných prav a svobod v právním řádu České republiky a Slovenské republiky*. Brno : Masarykova univerzita Brno, 2001. s. 78.

¹⁴ KANDRÁČ, P. 2006. Dodržiavanie základných práv a slobôd v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva obmedzenie osobnej slobody a činnosť verejného ochrancu práv. In: *Ochrana práv osôb, ktorých osobná sloboda bola obmedzená*, Zborník z medzinárodnej konferencie konanej dňa 29.06.2006 v Omšeni. Omšenie : Verejný ochranca práv, 2006. s. 3-11.

1. VŠEOBECNÉ GARANCIE OSOBNÉJ SLOBODY

V zmysle § 6 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd musia byť všetky zákony a iné právne predpisy v súlade s touto listinou najneskôr do 31. decembra 1991. Ustanovenia, ktoré do uvedeného dňa nie sú s listinou v súlade, strácajú účinnosť. Vzhľadom k uvedenému, právny poriadok Českej a Slovenskej Federatívnej republiky by v celosti mal byť súladný s dohovorom a s jeho dodatkovými protokolmi.

Pre Českú a Slovenskú Federatívnu republiku predstavovalo vrchol snáh o európsky štandard úpravy základných práv a slobôd práve prijatie vyššie spomínanej listiny ako ústavného zákona Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej republiky, ktorý nadobudol účinnosť dňa 8. februára 1991. Prijatie listiny zároveň predstavovalo významné integračné prvky federálneho zoskupenia do európskych štruktúr a vytvorenie základu novej ústavnoprávnej kvality inštitútu základných práv a slobôd.¹⁵ Pri rozpade Českej a Slovenskej Federatívnej republiky sa Listina základných práv a slobôd dostala do určitého ohrozenia. Pri tvorbe novej Ústavy Českej republiky sa viedli spory o včlenenie listiny do textu ústavy, ktorá mala ideologický podtext. Zákonnodarca sa napokon rozhodol pre jej samostatné prevzatie do právneho poriadku Českej republiky. V zmysle čl. 3 v spojení s čl. 112 ods. 1 Ústavy Českej republiky sa listina stala súčasťou českého ústavného poriadku.

V podmienkach Slovenskej republiky bol zákonodarca¹⁶ vystavený koncepcnej otázke ústavnej úpravy základných práv a slobôd,¹⁷ a to či vyhlásiť originálnu ústavnú úpravu alebo do Ústavy Slovenskej republiky prevziať znenie Listiny základných práv a slobôd. Ústavodarca si zvolil možnosť priamej úpravy inštitútu základných práv a slobôd v osobitnej hlave ústavy, avšak po bližšom preskúmaní možno konštatovať, že Ústava Slovenskej republiky preberá a rozvíja úpravu základných práv a slobôd precizovaných v Listine základných

¹⁵ WAGNEROVÁ, E. - ŠIMÍČEK, V. - LANGÁŠEK, T. - POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základných práv a slobod. Komentár*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s. 2012. s. 9.

¹⁶ V intenciách článku 72 Ústavy Slovenskej republiky sa pod pojmom zákonodarca rozumie Národná rada Slovenskej republiky, ktorej je súčasne priznaný právny status ústavodarného zboru.

¹⁷ K tomu pozri: SKALOŠ, M. Základné ľudské práva a slobody a ich ochrana v historickom a právnom kontexte územia Slovenska. In: *Ľudské práva v podmienkach Slovenskej republiky : (historické a právne aspekty)*. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2018. s. 23-61.

práv a slobôd.¹⁸ Ústava Slovenskej republiky bola schválená Slovenskou národnou radou ešte počas existencie Českej a Slovenskej federatívnej republiky a vyhlásená 1. septembra 1992 v Zbierke zákonov Českej a Slovenskej Federatívnej republiky. V Zbierke zákonov Slovenskej republiky bola ústava vyhlásená až dňa 13. apríla 2001 pod č. 135/2001. Ústavný súd Slovenskej republiky sa pri vymedzení vzťahu medzi ústavou a Listinou základných práv a slobôd vyjadril, že podľa ustanovenia § 3 ods. 1 listiny môžu byť základné práva a slobody v Ústave Slovenskej republiky rozšírené nad mieru ustanovenú Listinou základných práv a slobôd. Z toho vyplýva, že v rámci Ústavy Slovenskej republiky nie je možné základné práva a slobody zúžiť. K prijatiu listiny došlo za existencie Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky, kedy ústava spoločného štátu a jej ústavné zákony mali prednosť pred ústavami a ústavnými zákonmi Českej republiky a Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu vznikla požiadavka, aby Ústava Slovenskej republiky rešpektovala základné práva a slobody, ktoré vyplývajú z listiny, ako určité minimum. Súčasný stav je však podstatne odlišný najmä z dôvodu, že Slovenská republika je samostatným štátom. Ústava Slovenskej republiky už nie je podriadená listine ako federálnemu ústavnému zákonu, ale práve naopak, má pred listinou prednosť.¹⁹

Osobná sloboda alebo tiež právo na osobnú slobodu bývajú považované za východisko všetkých ostatných základných práv a slobôd, ktoré tak môžu byť považované za jej ostatné vetvy. Predpokladom pre uplatnenie slobody človeka v tomto najširšom slova zmysle je pochopiteľne stav nedotknutej fyzickej existencie a uznanie človeka ako svojprávnej entity. Predmetné listina systematicky vystihuje uprednostnením práva na život (čl. 6), práva na právnu spôsobilosť (čl. 5) a nedotknuteľnosť osoby (čl. 7), pretože je to práve živý, svojprávny a nespútaný človek, ktorý môže byť skutočne slobodným.²⁰ Listina základných práv a slobôd zakotvuje právo na osobnú slobodu v samostatnom článku 8.

¹⁸ PALÚŠ, I., SOMOROVÁ, E. Štátne právo Slovenskej republiky. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika. 2008. s 135.

¹⁹ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 141/2004 zo dňa 8.9.2004.

²⁰ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. 2012. *Listina základných práv a svobod. Komentár*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s. 2012. s. 217., JÚDA, V. 2017 *Právo na súkromie v judikatúre súdov. Ľudské práva včera a dnes: pôvod a význam ľudských práv a ich ochrana v právnej terminológii a praxi*. Banská Bystrica: Belianum, 2017, s. 231 a n.

Označený článok listiny zaručuje slobodu bez ohľadu na štátnu príslušnosť, zdravotný stav, svojprávnosť, či vek. Toto ustanovenie predstavuje úpravu *lex generalis* k základným ľudským právam a slobodám obsiahnutým v článku 5 až 16 listiny a článku 8 ods. 2 listiny, podľa ktorého nikto nesmie byť stíhaný alebo zbavený slobody inak ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Zároveň nikoho nemožno zbaviť slobody len pre jeho neschopnosť splniť zmluvný záväzok. Predmetné ustanovenie teda chráni osobnú slobodu proti najintenzívnejším zásahom, akým je uväznenie (resp. detencia v širšom slova zmysle), t.j. úplné, spravidla dlhotrvajúce zbavenie osobnej slobody jednotlivca, ku ktorému dochádza vytrhnutím jeho osoby z domova (či všeobecne z miesta zvoleného pobytu), kruhu rodiny²¹ a priateľov i širších profesných a spoločenských väzieb a následným nedobrovoľným umiestnením v uzavretom priestore, spojeným s obmedzením možnosti rozhodovať o podstatných aspektoch svojho života.²² Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“) rozumie pod zbavením osobnej slobody stav, kedy je osoba uzavretá v určitom obmedzenom priestore, nie iba počas nezanedbateľnej doby bez možnosti vyjadriť súhlas s takýmto uzavretím.²³

V tomto smere je podstatné uviesť, že článok 8 ods. 2 listiny poskytuje ochranu nielen pred nezákonným zbavením osobnej slobody formou výkonu trestu odňatia slobody, ale aj formou výkonu väzby, ochranného liečenia v ústavnom zariadení, nariadenia ústavnej starostlivosti pre maloletých²⁴, či zamedzením osobnej slobody žiadateľov o azyl na medzinárodnom letisku

²¹ K tomu pozri: MURÁNSKA, J. - GANDŽALOVÁ, D. - TAKÁČ, J. *Základy rodinného práva*. 1 vyd. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici - Belianum, 2019. 152 s. TAKÁČ, J. *Vyživovacia povinnosť detí k rodičom*. In: *Interpolis '16 : zborník vedeckých prác : 13. medzinárodná vedecká konferencia doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov*, 10. november 2016, Banská Bystrica. 1. vyd. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici - Belianum, 2016. s. 577-581.

²² WAGNEROVÁ, E. - ŠIMÍČEK, V. - LANGÁŠEK, T. - POSPÍŠIL, I. a kol. 2012. *Listina základných práv a slobod. Komentár*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s. 2012. s. 218.

²³ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské vo veci Storck proti Nemecku práva, sťažnosť č. 61603/00, zo dňa 16.6.2005.

²⁴ Súd môže podľa § 54 ods. 2 písm. b) zákona č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene doplnení niektorých zákonov v platnom znení nariadiť ústavnú starostlivosť len vtedy, ak je výchova dieťaťa vážne ohrozená alebo vážne narušená, nie je možné dieťa zveriť do náhradnej osobnej starostlivosti alebo pestúnskej starostlivosti a rodičia dieťaťa nežijú alebo im v starostlivosti o dieťa bráni závažná prekážka. Za vážne ohrozenie alebo vážne narušenie výchovy maloletého dieťaťa sa nepovažujú nedostatočné bytové pomery alebo majetkové pomery rodičov maloletého dieťaťa.

alebo v azylovom zariadení, a to za účelom zabránenia nepovolenému vstupu na územie štátu,²⁵ za účelom ich vyhostenia alebo ich vydania.

Listina rozlišuje medzi dvoma inštitútmi, ktoré predstavujú zásah do osobnej slobody, a to zbavenie osobnej slobody a stíhanie. Pojem stíhanie je v danom prípade vnímaný najmä v intenciách trestného práva procesného, ako trestné stíhanie, resp. trestné konanie, ktoré musí počas všetkých jeho štádií prebiehať z dôvodov a spôsobom ustanoveným zákonom. Trestné konanie podľa § 10 ods. 14 zákona č. 301/2005 Z. z. Trestného poriadku v platnom znení (ďalej len „trestný poriadok“) predstavuje konanie podľa označeného zákona. S istou mierou právneho zovšeobecnenia preto možno trestné konanie charakterizovať ako zákonom upravený postup orgánov činných v trestnom konaní a súdu, (za prípadnej participácie aj iných osôb zúčastnených na trestnom konaní), úlohou ktorých je bez dôvodných pochybností zistiť, či bol spáchaný trestný čin, a ak áno, zistiť jeho páchatel'a a uložiť mu podľa zákona trest alebo ochranné opatrenie, rozhodnutie vykonať alebo jeho výkon zabezpečiť, prípadne rozhodnúť o nároku poškodeného na náhradu škody. Tým sa zároveň sledujú aj úlohy trestného konania, a to pôsobenie na upevňovanie zákonnosti, na predchádzanie a zamedzovanie trestnej činnosti, pričom s preventívnou funkciou súvisí aj edukácia osôb. Povinnosť viesť trestné konanie z dôvodov a spôsobom ustanoveným zákonom sa teda uplatňuje od okamihu jeho začatia, primárne od vydania uznesenia o začatí trestného stíhania, ktoré vyjadruje väčšiu mieru dôvodnosti podozrenia zo spáchania trestnej činnosti. Trestné stíhanie predstavuje podľa § 10 ods. 14 trestného poriadku úsek od začatia

²⁵ Dovoľený spôsob pozbavenia slobody upravuje aj čl. 5 ods. 1 písm. f) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, v zmysle ktorého „Každý štát disponuje legálnym násilím na svojom území a nad svojim obyvateľstvom. Môže vyžadovať plnenie povinností, ktoré prostredníctvom zákonov nariadil. Štát na svojom území určuje priority a ciele, ktoré chce dosiahnuť. Štát má právo na určenie štátneho a národného záujmu a definuje bezpečnostné hrozby a riziká štátu, ktoré eliminuje troma zločkami moci.“ - UŠIAK, J. Premeny suverenity európskych štátov v kontexte vybraných teórií medzinárodných vzťahov. In: Současná Evropa. 2009, roč. 2009, č. 2, s. 35-54. Môže aj kontrolovať vstup cudzincov na svoje územie, pričom súčasťou tohto práva je oprávnenie štátu zadržať potenciálnych migrantov žiadajúcich o vstup na územie štátu, prostredníctvom žiadosti o azyl alebo iným spôsobom. Na zákonné zbavenie slobody podľa predmetného ustanovenia dohovoru postačuje aj skutočnosť, že sa voči osobe vedie konanie o vyhostenie alebo vydanie, čiže sa nevyžaduje prítomnosť podozrenia zo spáchania trestného činu. Avšak aj v tomto prípade je potrebné sledovať hľadisko dĺžky obmedzenia slobody. Ak konanie o vyhostení alebo vydaní nie je vedené s náležitou starostlivosťou, držanie vo väzbe prestáva byť ospravedliteľné ustanovením článku 5 ods. 1 písm. f) dohovoru. - ONDROVÁ, J. *Právo na osobnú slobodu a jeho právna úprava na národnej a nadnárodnej úrovni*. Banská Bystrica : Belianum : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnická fakulta, 2019. s. 81 a 82.

trestného stíhania až do právoplatnosti rozsudku, prípadne iného rozhodnutia orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu²⁶ vo veci samej.

Ústava Slovenskej republiky zaručuje právo na osobnú slobodu v článku 17 ods. 1, podľa ktorého osobná sloboda je taká základná hodnota, že zásah do nej môžu ospravedlniť iba mimoriadne závažné dôvody. Preto osobnú slobodu možno obmedziť iba zákonom z trestnoprávnych dôvodov a v záujme všeobecnej ochrany.²⁷ V tomto kontexte je však potrebné doplniť aj tzv. netrestné inštitúty obmedzenia osobnej slobody, ako napríklad zaistenie osoby podľa zákona o policajnom zbore, alebo umiestnenie osoby²⁸ v zariadení ústavnej zdravotnej starostlivosti.

Dikcia čl. 17 ústavy vymedzuje prípady, kedy môže byť jednotlivец pozbavený osobnej slobody, ako aj prípady kedy môže byť jeho osobná sloboda obmedzená. Pozbaviť možno osobnej slobody osoby podozrivé zo spáchania trestného činu, osoby, voči ktorým bolo vydané uznesenie o vznesení obvinenia a taktiež osoby, ktoré sú držané v zdravotníckej starostlivosti bez ich súhlasu. K obmedzeniu osobnej slobody môže dôjsť na základe predvedenia osoby

²⁶ Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd neobsahuje žiadnu vyčerpávajúcu definíciu pojmu súd. V zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru sú explicitne vymenované tri charakteristiky, ktoré by mal súd podľa citovaného ustanovenia vykazovať, t. j. mal by byť nezávislý, nestranný a zriadený zákonom. - KMEC, J. – KOSAŘ, D. – KRATOCHVÍL, J. – BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání.* Praha : C. H. Beck. 2012. s. 621. Náležitosti a charakteristické znaky pojmu „súd“ je možné odvodiť z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva alebo z judikatúry vnútroštátnych súdov. Ústava Slovenskej republiky výslovne za súčasť uvedeného pojmu považuje nezávislosť a nestrannosť súdnej moci, zabezpečenie ktorej predstavuje predpokladanú kvalitu práva domáhať sa súdnej ochrany. Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku vo veci Sramek proti Rakúsku, sťažnosť č. 8790/79 z 22. októbra 1984 uviedol, že pod pojem „súd“ môže v hmotnoprávnom zmysle slova spadať pre účely čl. 6 ods. 1 dohovoru aj taký orgán, ktorý za súčasť sústavy súdov vo vnútroštátnej organizácii nie je považovaný, pričom súd v hmotnoprávnom význame je možné charakterizovať jeho súdnou funkciou, t. j. tým, že na základe zásad právneho štátu a zásad predpísaného súdneho konania, rozhoduje o záležitostiach, ktoré spadajú do jeho pôsobnosti. Európsky súd pre ľudské práva uvedené rozvinul, keď v rozsudku vo veci Benthem proti Holandsku, sťažnosť č. 8848/80 z 23. októbra 1985 dodal, že nedeliteľnou súčasťou samotného pojmu „súd“ je jeho rozhodovacia právomoc. Výsledkom konania preto musí byť rozhodnutie súdu o sporných otázkach. Pri posudzovaní rozhodovacej právomoci tak nepostačuje právomoc vydávať rozhodnutia s odporúčajúcim charakterom, ktoré nie sú záväzné.

²⁷ BRÖSTL, A. a kol. 2015. *Ústavné právo Slovenskej republiky.* 3. vydanie. Plzeň : Aleš Čeněk. s. 132.

²⁸ Podľa § 77 ods. 4 písm. b) zákona č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v platnom znení osoba hospitalizovaná v zariadení poskytujúcom služby zdravotnej starostlivosti nie je poplatníkom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. K tomu pozri: KUBINCOVÁ, S. – JAMRICOVÁ, T. *Zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Komentár.* Praha : C. H. Beck, 2022. 433 s.

za účelom podania vysvetlenia, zistenia jej totožnosti, na základe dožiadania alebo za účelom jej zaistenia.

Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. PL. ÚS 29/95 z 29. novembra 1995 vymedzil mantinely pre určenie rozsahu ochrany, keď judikoval „*Osobná sloboda podľa čl. 17 ústavy nezahŕňa všetky tie práva, ktoré človeku zabezpečujú, aby sa cítil a konal ako slobodná ľudská bytosť. Na tento účel ústava upravuje súbor takých práv a slobôd, akými sú napríklad sloboda prejavu,²⁹ právo na súkromie, sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery a iné. Osobná sloboda podľa čl. 17 zabezpečuje len voľnosť človeka od vonkajších prekážok a obmedzení jeho pohybu. Povinnosť dostaviť sa pred štátny orgán, bez ohľadu na to, či ide o orgán zákonodarnej, výkonnej alebo súdnej moci, vyčkat' v priestore na to určenom, dokiaľ tento orgán nevyzve občana, aby urobil výpoveď, ako aj samé poskytnutie svedeckej výpovede obmedzuje správanie človeka intenzitou a v trvaní, ktoré pri dodržaní obvyklého postupu na strane štátneho orgánu ukladajúceho povinnosť svedčiť, netrvali tak dlho, aby ich bolo možné hodnotiť ako zásah do osobnej slobody, ktorý nie je v súlade s podstatou a zmyslom práva na osobnú slobodu.*”³⁰

V konklúzii uvedeného je nutné akcentovať, že ustanovenie článku 17 ods. 1 ústavy je ústavnou normou, ktorá sa musí interpretovať a aplikovať extenzívnym výkladom, tak aby zahrnula všetky možné prípady porušenia osobnej slobody. Iba extenzívny právny výklad umožňuje dosiahnuť ochranu osobnej slobody každej fyzickej osoby vo všetkých právne významných situáciách. Nevyhnutnosť extenzívneho výkladu čl. 17 ústavy determinujú nielen zásady humanity a spravodlivosti, ale aj existencia medzinárodných záväzkov Slovenskej republiky.³¹ Tak ako vyplýva z vyššie citovaného nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, osobnej slobode sú v širšom zmysle venované aj ďalšie články ústavy, ako napríklad v článku 20 precizované právo vlastníť majetok, v článku 23 sloboda pohybu a pobytu, v článku 24

²⁹ K slobode prejavu pozri: DOLÍHALOVÁ, M. - SAKTOROVÁ, L. Navigating freedom of expression in the digital age: Legal distinctions between factual assertions and evaluative judgments on social media. In: *Právni vyklyky súčasnosti: zachyst prav ľudyny v cyfrovu eru : materialy V Mižnarodnoji naukovo-praktyčnoji konferenciji*. 1. vyd. Čenivci : Černiveckyj nacional'nyj universytet, 2025. [online]. s. 54-61 [10.8.2025]. ISBN 978-966-423-929-2. Dostupné na internete: https://drive.google.com/file/d/1gAqXsnz8b_NfChVfUG49wKmzaoN3m99Y/view

³⁰ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 29/95 zo dňa 29.11.1995.

³¹ DRGONEC, J. Ústava Slovenskej republiky – Veľký komentár. Teória a prax. Bratislava : C. H. Beck. 2015. s. 450.

sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania a viery, v článku 26 sloboda prejavu a právo vyhľadávať a šíriť informácie, v článku 27 sloboda zhromažďovania, v článku 28 sloboda združovania, v článku 35 sloboda voľby povolania a zárobkovej činnosti a v článku 43 sloboda vedeckého bádania a umenia.

Zo znenia článku 17 ods. 1 ústavy je zrejmé, že osobná sloboda je zaručená každému jednotlivcovi bez ohľadu na jeho pohlavie, rasu, farbu pleti, jazyk, vieru a náboženstvo, politické či iné zmýšľanie, národný alebo sociálny pôvod, príslušnosť k národnosti alebo etnickej skupine, majetok, rod alebo iné postavenie.

Ochrana osobnej slobody sa realizuje aj na medzinárodnej úrovni. Záruky, ktoré zabezpečujú realizáciu práva na osobnú slobodu, a ktoré sú tvorené Radou Európy na základe Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a rozhodovacej činnosti najmä Európskym súdom pre ľudské práva predstavujú viacero osobitostí. Špecifiká, ktoré vystupujú do popredia sú predovšetkým taxatívnym výpočtom dôvodov obmedzenia osobnej slobody, pri zachovaní ich reštriktívneho výkladu na konkrétne prípady. Ďalšou vlastnosťou je obligatórnosť uplatňovania čl. 5 dohovoru a imanentný vplyv k vnútroštátnemu právu. Priama aplikovateľnosť iných článkov Európskeho dohovoru o ľudských právach pri realizácii záruk vylučujúcich protiprávne obmedzenie osobnej slobody a individuálnosť posudzovania prípadov predstavujú ďalšie záruky zabezpečenia realizácie práva na osobnú slobodu. Rovnako platí aj pozitívna povinnosť štátu pri aplikácii práva na slobodu.³²

Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva jednotlivcom právo na slobodu a bezpečnosť prostredníctvom čl. 5, ktorý spoločne s článkami 2 až 4 dohovoru chráni telesnú bezpečnosť jednotlivca.

Účel zmieňovaného článku tkvie v zabránení svojvoľnému a neospravedlňiteľnému zbaveniu slobody. Článok 5 je vôbec najpodrobnejším substantívnym ustanovením dohovoru. V odseku 1 je najprv v prvej vete proklamované právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. V druhej vete sú stanovené podmienky, za splnenia ktorých je možné osobu zbaviť slobody. Jednotlivé typové prípady dovoleného zbavenia slobody sú taxatívne vypočítané v pododstavcoch označených písmenami a) až f). Odseky 2, 3 a 4 definujú určité práva, ktoré by mal mať zaistené každý, kto bol zbavený slobody. Záruky obsiahnuté

³² SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch*. Žilina : EUROKÓDEX, s.r.o.. 2011. s. 625.

v článku 5 ods. 3 platia iba pre prípady zbavenia slobody podľa článku 5 ods. 1 písm. c) dohovoru. Na záver sa v odseku 5 zakotvuje právo na odškodnenie v prípadoch porušenia niektorého z ustanovení odsekov 1 až 4.³³

Podľa odseku 1 predmetného článku dohovoru má každý právo na slobodu a osobnú bezpečnosť. Nikoho nemožno pozbaviť slobody okrem nasledujúcich prípadov, pokiaľ sa tak stane v súlade s konaním ustanoveným zákonom:

- a) zákonné pozbavenie osobnej slobody po odsúdení príslušným súdom;
- b) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby preto, že sa nepodrobila rozhodnutiu vydanému súdom podľa zákona, alebo preto, aby sa zaručilo splnenie povinnosti ustanovenej zákonom;
- c) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, alebo ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť jej v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní;
- d) pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný súdny orgán;³⁴

³³ KMEC, J. - KOSAŘ, D. - KRATOCHVÍL, J. - BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání.* Praha : C. H. Beck. 2012. s. 469.

³⁴ Zo štatistického pohľadu môžeme konštatovať, že najmenej aplikovaným dôvodom pre odôvodnenie zákonnosti obmedzenia slobody je pozbavenie slobody maloletého na základe zákonného rozhodnutia na účely výchovného dohľadu alebo jeho zákonné pozbavenie slobody na účely jeho predvedenia pred príslušný súdny orgán. Predmetné zohľadňuje najmä situácie, keď je neplnoletá osoba zbavená slobody za účelom jej predvedenia pred príslušný orgán a to z dôvodu, aby bola vyňatá zo škodlivého prostredia. Predvedenie sa teda nevzťahuje na prípady podozrenia zo spáchania trestného činu maloletou osobou. - ONDROVÁ, J. *Právo na osobnú slobodu a jeho právna úprava na národnej a nadnárodnej úrovni.* Banská Bystrica : Belianum : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnická fakulta, 2019. s. 79.

- e) zákonné pozbavenie osobnej slobody osôb,³⁵ aby sa zabránilo šíreniu nákazlivej³⁶ choroby, alebo duševne chorých osôb, alkoholikov,³⁷ narkomanov alebo tulákov;³⁸
- f) zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie slobody osoby, aby sa zabránilo jej nepovolenému vstupu na územie štátu, alebo osoby, proti ktorej prebieha konanie o vyhostenie alebo vydanie.

V korelácii uvedeného je dôležité zdôrazniť, že čl. 5 dohovoru ako celok poskytuje osobe ochranu len pred skutočným pozbavením osobnej slobody, nie iba pred jej obmedzením. Označený článok teda neposkytuje ochranu proti menej závažným formám obmedzenia individuálnej slobody, akými sú napríklad uplatňovanie dopravných predpisov, povinná registrácia cudzincov alebo občanov, väčšina prípadov týkajúcich sa dohľadu nad osobami podmienene prepustenými z výkonu trestu odňatia slobody a iné.³⁹

³⁵ Podmienky pre pozbavenie slobody za účelom šírenia nákazlivej choroby sú obdobné ako v prípade duševne chorých jedincov. Konkrétne sa vyžaduje, aby šírenie choroby bolo nebezpečné pre verejné zdravie alebo bezpečnosť a vyhodnotenie iných, menej závažných opatrení za nedostatočné pre ochranu verejného záujmu.

³⁶ Podľa rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Enhorn proti Švédsku, sťažnosť č. 56529/03, zo dňa 25.1.2005 k povinnej izolácii sťažovateľa nebolo prístupné až ako k poslednému prostriedku na zabránenie šírenia nákazlivej choroby. Navyše opakovaným predĺžovaním rozhodnutí o umiestnení sťažovateľa do izolácie, v ktorej v priebehu siedmich rokov strávil takmer rok a pol, porušili národné orgány spravodlivú rovnováhu medzi nutnosťou zabrániť šíreniu vírusu HIV a právom sťažovateľa na osobnú slobodu. Zbavenie osobnej slobody sťažovateľa tak nebolo v súlade s článkom 5 ods. 1 Dohovoru. K problematike HIV pozri: PÍRY, M. *HIV - legálne aspekty diagnóz*. 1. vyd. - Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2024. - 144 s. ISBN 978-80-557-2178-1

³⁷ Európsky súd pre ľudské práva zastáva názor, že podľa čl. 5 ods. 1 písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je možné zadržať aj osoby, ktoré nie sú v klinickom stave závislosti od alkoholu, ale ich správanie pod vplyvom alkoholu predstavuje hrozbu pre verejný poriadok, alebo pre seba samých, čím sa vytvára oprávnenie obmedziť osobnú slobodu aj v prípade tých osôb, ktoré sa správajú nebezpečne po požití alkoholu. Avšak je potrebné akcentovať, že uvedená preferencia neznamená, že čl. 5 dohovoru nebráni členským štátom prijímať opatrenia proti osobám, ktoré zneužívajú alkohol, a to aj obmedzením ich osobnej slobody. - DRGONEC, J. *Ústavné právo hmotné*. 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck. 2018. s. 159-160.

³⁸ Alkoholik nemusí byť v zásade len osoba nachádzajúca sa v klinickom štádiu alkoholizmu, ale predovšetkým osoba, ktorej správanie pod vplyvom alkoholu predstavuje hrozbu pre verejný poriadok alebo pre ňu samotnú. Obdobným spôsobom je potrebné vykladať aj pojem „narkomanov“ použitý v predmetnom ustanovení Dohovoru. Čo sa týka pojmu „tulák“, Dohovor ani v tomto prípade neobsahuje jeho definíciu. - ONDROVÁ, J. *Právo na osobnú slobodu a jeho právna úprava na národnej a nadnárodnej úrovni*. Banská Bystrica : Belianum : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnická fakulta, 2019. s. 81.

³⁹ ZACHOVÁ, A. Ochrana osobnej slobody v zmysle článku 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. In: *Právo na ochranu osobnej slobody, Zborník celoštátneho odborného seminára s medzinárodnou účasťou ku príležitosti 60. výročia založenia Rady Európy*. Bratislava : Akadémia policajného zboru v Bratislave. 2010. s. 17-27.

V prvej vete pertraktovaného článku dohovoru sa jednotlivcovi priznáva okrem práva na slobodu aj právo na osobnú bezpečnosť. Z odôvodnenia rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Güven proti Turecku*⁴⁰ vyplýva, že autori dohovoru chápali právo na osobnú bezpečnosť tak, že zahŕňa viac než len povinnosť poskytnúť právnu ochranu fyzickej slobode jednotlivca. Preto by mal byť výraz „sloboda a osobná bezpečnosť“ chápaný ako jediné právo. Čo sa týka ďalšieho pojmu „zbavenie slobody“, pod týmto rozumieme nielen obmedzenie slobody pohybu, ale aj držanie jednotlivca v obmedzenom priestore po určitú nezanedbateľnú dobu, s ktorým táto osoba nevyjadrila svoj súhlas. Pre posúdenie existencie splnenia podmienok pre zbavenie osobnej slobody je v každom jednom prípade potrebné skúmať situáciu, v ktorej sa daná osoba nachádza a prihliadnuť na druh, dĺžku⁴¹, účinky a spôsoby⁴² opatrenia v podobe zbavenia osobnej slobody.

Pokiaľ ide o požiadavku zbavenia osobnej slobody len zo zákonných dôvodov a požiadavku na zákonom regulovaný priebeh konania, v rámci ktorého dochádza k rozhodovaniu o zbavení, resp. nezbavení osobnej slobody, dohovor odkazuje na vnútroštátnu právnu úpravu, ktorá však musí byť s ním v súlade. Okrem uvedených požiadaviek dohovor zároveň vyžaduje, aby každé zbavenie osobnej slobody bolo zlučiteľné s cieľom chrániť jednotlivca pred svojvôľou. Z uvedeného dôvodu vykonáva Európsky súd pre ľudské práva pri prejednávaní a rozhodovaní o podaných sťažnostiach prieskum toho, či výklad vnútroštátneho práva realizovaný príslušným vnútroštátnym orgánom nebol svojvoľný alebo nerozumný. V tomto kontexte je zaujímavý rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Lexa proti Slovensku*, resp. „kauza zavlčenia Michala Kováča ml. do cudziny“.⁴³ V danom prípade sťažovateľ namietal, že jeho zbavenie slobody nebolo vzhľadom na neplatnosť zrušenia tzv. mečiarových amnestií zákonné, teda nebolo v súlade s článkom 5

⁴⁰ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Güven proti Turecku*, sťažnosť č. 31847/96, zo dňa 30.5.2000.

⁴¹ Podľa rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Novotka proti Slovenskej republike*, sťažnosť č. 47244/99 zo dňa 4.11.2003, ani relatívne krátka doba trvania sporného opatrenia nemusí znamenať, že nedošlo k zbaveniu osobnej slobody.

⁴² Podľa rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *D.G. proti Írsku*, sťažnosť č. 39474/98 zo dňa 16.5.2002, k porušeniu požiadavky zákonnosti zbavenia osobnej slobody môže dôjsť aj v prípade, že miesto a podmienky, v ktorých bola osoba zbavená osobnej slobody zadržovaná, nezodpovedajú účelu, pre ktorý bola osobnej slobody zbavená.

⁴³ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Lexa proti Slovensku*, sťažnosť č. 54334/00 zo dňa 23.9.2008. K tomu pozri aj: Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-203/20 zo dňa 16.12.2021.

ods. 1 dohovoru. Európsky súd pre ľudské práva judikoval, že zrušenie nepodmienečných rozhodnutí o udelení milosti či amnestie nie je všeobecne akceptované v práve, praxi a ani v teórii zmluvných strán Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Za danej situácie teda trestné stíhanie sťažovateľa nemalo oporu vo vnútroštátnom práve, po tom, čo trestné stíhanie bolo už raz zastavené na základe amnestie. Z uvedeného dôvodu nemohlo byť ani väzobné stíhanie sťažovateľa v súlade so zákonom. Pre úplnosť je však potrebné uviesť, že nie každá chyba, ktorá sa v príkaze na zbavenie osobnej slobody objaví, bude mať automaticky za následok vyhlásenie zbavenia osobnej slobody za nezákonné, respektíve v rozpore s čl. 5 ods. 1 dohovoru.

V súlade s vyššie uvedeným je nutné zopakovať, že Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd v čl. 5 ods. 1 kladie dôraz na dodržiavanie princípu primeranosti pri rozhodovaní o zbavení osobnej slobody jednotlivca. Vnútroštátne orgány oprávnené rozhodovať o slobode jednotlivca sú tak povinné v každom jednom prípade zvážiť, či sledovaný účel nie je možné dosiahnuť inými, menej prísnymi prostriedkami. To znamená, že zakaždým musí byť preukázané, že zbavenie osobnej slobody danej osoby bolo vzhľadom na okolnosti existujúce v čase vydania rozhodnutia o obmedzení osobnej slobody, nevyhnutné.

2. MOŽNOSTI ZÁSAHOV DO OSOBNÉJ SLOBODY V OBLASTI PROTIPRÁVNEHO KONANIA

Podľa článku 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, nikoho nemožno stíhať alebo pozbaviť slobody inak, ako z dôvodov a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Zároveň nikoho nemožno pozbaviť slobody len pre neschopnosť dodržať zmluvný záväzok. Kým prvá veta predmetného ustanovenia obsahuje základné garancie pre rôzne formy pozbavenia osobnej slobody, vrátane trestného konania akými sú napríklad výkon väzby, trestu odňatia slobody, ochranného liečenia a ochrannej výchovy, druhou vetou sa poskytuje ochrana pred obmedzením osobnej slobody z dôvodu neschopnosti dodržať zmluvný záväzok. Povinným subjektom z ustanovenia čl. 17 ods. 2 ústavy je štát a jeho orgány, ktoré v zmysle článku 2 ods. 2 ústavy môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. Toto ustanovenie teda „v sebe inkorporuje aj právo podať návrh na konanie, v ktorom by súd neodkladne a urýchlene rozhodol o zákonnosti väzby a nariadil prepustenie, ak je táto nezákonná. Právo podľa čl. 5 ods. 4 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd je teda chránené aj článkom 17 ods. 2 Ústavy.”⁴⁴

V tejto súvislosti je nutné upozorniť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti uprednostňuje materiálne poňatie právneho štátu, ktoré spočíva, okrem iného, na interpretácii právnych predpisov z hľadiska ich účelu a zmyslu, pričom pri riešení konkrétnych prípadov sa nesmie opomínať, že prijaté riešenie musí byť akceptovateľné aj z hľadiska všeobecne ponímanej spravodlivosti.⁴⁵ Ipso facto, všeobecný súd pri svojom rozhodovaní nie je doslovným znením zákonného ustanovenia viazaný absolútne. Môže, dokonca sa musí od doslovného znenia právneho textu odchýliť v prípade, ak to vyžaduje účel zákona, systematická súvislosť alebo požiadavka ústavne súladného výkladu zákonov a obdobných všeobecne záväzných právnych predpisov (čl. 152 ods. 4 ústavy). Samozrejme, i v týchto prípadoch sa musí vyvarovať svojvôle (arbitrárnosti) a svoju interpretáciu právnej normy musí založiť na racionálnej argumentácii. V prípadoch nejasnosti alebo nezrozumiteľnosti znenia ustanovenia

⁴⁴ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 7/2000 zo dňa 16.11.2000.

⁴⁵ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 82/07 zo dňa 5.12.2007, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 296/2022 zo dňa 8.9.2022.

právneho predpisu alebo v prípade rozporu tohto znenia so zmyslom a účelom príslušného ustanovenia, o ktorého jednoznačnosti niet pochybnosti, možno uprednostniť výklad e ratione legis pred doslovným gramatickým (jazykovým) výkladom.⁴⁶ Viazanosť štátnych orgánov v zmysle čl. 2 ods. 2 ústavy totiž neznamená výlučnú a bezpodmienečnú nevyhnutnosť doslovného gramatického výkladu aplikovaných zákonných ustanovení. Ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy nepredstavuje iba viazanosť štátnych orgánov textom, ale aj zmyslom a účelom zákona.⁴⁷ Ústavne konformný výklad je príslušný orgán verejnej moci povinný uplatňovať vo vzťahu ku všetkým účastníkom konania a zároveň garantovať ich primeranú rovnováhu tak, aby bolo rozhodnutie v predmetnej veci akceptovateľné z hľadiska požiadaviek vyplývajúcich jednak z ústavy, ako aj medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách, ktorými je Slovenská republika viazaná.⁴⁸

Zásada stíhania len zo zákonných dôvodov je upravená aj v § 2 ods. 1 trestného poriadku, podľa ktorého nikto nemôže byť stíhaný ako obvinený inak než zo zákonných dôvodov a spôsobom ustanoveným trestným poriadkom.

Zmieňovaný pojem zákonnosti predstavuje ústavný princíp organizácie, činnosti a rozvoja štátneho a spoločenského života. Súčasne znamená povinnosť, aby všetky štátne orgány, organizácie, úradné osoby i občania bezvýhradne dodržiavali a realizovali všetky právne normy a z nich vyplývajúce základné ľudské práva a slobody. Princíp zákonnosti garantuje⁴⁹ nielen dodržiavanie zákonov, ale aj ochranu individuálnych a spoločenských záujmov. Zákonnosť trestného konania je fundamentálnym predpokladom pre dodržiavanie práv a slobôd osôb v trestnom konaní, uplatňovaná ako základný princíp trestného konania tak na vnútroštátnej ako aj medzinárodnej úrovni. Implikuje povinnosť, aby všetky subjekty a strany v trestnom konaní v štátoch Európskej únie⁵⁰ jednotne a bezvýhradne dodržiavali procesné práva a postupovali v trestnom procese v súlade s právnymi normami, na ktorých sa spoločne dohodnú,

⁴⁶ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 303/2023 zo dňa 6.3.2024.

⁴⁷ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/07 zo dňa 1.7.2008.

⁴⁸ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 462/2020 zo dňa 13.10.2020.

⁴⁹ K tomu pozri: KLÁTIK, J. Garantovanie Európskych záruk procesných práv v trestnom konaní. In: Interpolis (24. 1. vyd. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici - Belianum, 2024. [online]. s. 221-232. [11.8.2025]. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.24040/2024.9788055722153>

⁵⁰ K tomu pozri: VAŠKO, A. - KLÁTIK, J. - ČUHA, R. Harmonisation of the criminal law of the Slovak Republic with the law of the European Union in the field of international criminal offences. In: *Access to justice in Eastern Europe*. Kyjev : Publishing House VD "Dakor". roč. 8, č. 1. 2025, s. 218-240. ISSN 2663-0575. ISSN 2663-0583.

garantujúcich procesné práva a slobody a spravodlivý proces v trestnom konaní. Nevyhnutnosťou pertraktovanej garancie je dodržiavanie zákonnosti policajnými orgánmi, prokurátormi, súdmi, ale aj inými zúčastnenými subjektmi a stranami v trestnom konaní. Značný význam na garanciu procesných práv a slobôd v trestnom konaní má aplikácia a interpretácia trestnoprávných noriem a dôsledná realizácia trestno-procesných postupov.⁵¹

Rešpektovanie zákonnosti, alebo naproti tomu vznik stavu nezákonnosti predstavuje otázku, ktorá vykazuje značnú aktuálnosť a pútavosť, a to de facto vo všetkých oblastiach právneho poriadku Slovenskej republiky, osobitne však najmä vo sfére práva trestného.⁵² Na priebeh trestného konania spôsobom garantovaným v článku 8 ods. 2 listiny dohliada v našich podmienkach prokurátor a zákonný sudca. Postavenie prokurátora v trestnom konaní sa líši podľa štádia trestného konania. Kým v prípravnom konaní je dominus litis (pánom sporu), v konaní pred súdom sa stáva jeho stranou. Tiež sa menia jeho možnosti ovplyvňovať priebeh konania. Zjednodušene možno konštatovať, že prokurátor v prípravnom konaní plní akúsi úlohu garanta toho, že proces bude prebiehať zákonne a riadnym spôsobom. Na hlavnom pojednávaní a v konaní pred súdom však toto svoje postavenie stráca a od tohto momentu sa jeho činnosť v zásade obmedzuje na zastupovanie štátu pred súdom.⁵³

Pravidlá vylúčenia nezákonne získaných dôkazov, osobitne v trestnom konaní, vyplývajú z princípu právneho štátu podľa čl. 1 ods. 1 ústavy a sú prejavom princípu viazanosti štátnych orgánov právom, teda prejavom ich ústavnej povinnosti konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, čo vyplýva z dikcie čl. 2 ods. 2 ústavy. Účelom ústavnej požiadavky zákonnosti trestného stíhania, ktorej súčasťou sú aj pravidlá vylúčenia nezákonne získaných dôkazov v trestnom konaní, je ochrana pred zneužitím moci a nezákonným postupom zo strany orgánov činných v trestnom konaní. Ďalej je to zabezpečenie systémovej

⁵¹ KLÁTIK, J. Ochrana práv a slobôd v trestnom konaní v Slovenskej republike. In: *Višegrad Journal of human rights. Vedecký časopis Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy*. Užhorod. : Právnická fakulta Užhorodskej národnej univerzity. 2012. s. 217., JÚDA, V. Hľadanie spravodlivosti v judikatúre súdov. In: *Ad iustitiam per ius: pocta prof. PhDr. Jarmile Chovancovej, CSc.* Bratislava: Wolters Kluwer 2018, s. 163-185.

⁵² KOJŠOVÁ, V. Zákonnosť dôkazov v trestnom konaní. [online]. [cit. 10.8.2025]. Dostupné na internete: <https://www.najpravo.sk/clanky/zakonnost-dokazov-v-trestnom-konani.html>

⁵³ ČELÁR, M. Právne postavenie prokurátora v trestnom konaní ako určitá schizofrénia? [online]. [cit. 10.8.2025]. Dostupné na internete: <https://www.najpravo.sk/clanky/pravne-postavenie-prokuratora-v-trestnom-konani-ako-urcita-schizofrenia.html?print=1>

integrity výkonu trestnej spravodlivosti zo strany štátu a v neposlednom rade garantovanie ochrany základných práv a slobôd osôb, ktoré by mohli byť použitím prostriedkov trestného práva dotknuté.⁵⁴ Legitimita a integrita výkonu trestnej spravodlivosti zo strany štátu sú do značnej miery založené na zásade legality (zákonného postupu) a účinnej ochrany základných práv a slobôd dotknutých subjektov na strane jednej, no na druhej strane aj na schopnosti efektívne a zmysluplne dosahovať účel trestnoprávnej ochrany, k čomu musí inštitucionálny a právny rámec systému trestnej spravodlivosti poskytnúť súdom a orgánom činným v trestnom konaní účinné prostriedky. Požiadavka na primeranú rovnováhu v tomto smere je vyjadrená aj v ustanovení vymedzujúcom predmet právnej úpravy podľa § 1 trestného poriadku, ktorý upravuje postup orgánov činných v trestnom konaní a súdov tak, aby trestné činy boli náležite zistené, ich páchatelia boli podľa zákona spravodlivo potrestaní a výnosy z trestnej činnosti boli odňaté, pričom treba rešpektovať základné práva a slobody fyzických osôb a právnických osôb.⁵⁵

Dikcia článku 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky odkazuje na aplikáciu osobitného právneho predpisu právnej sily zákona⁵⁶, a preto pri posudzovaní otázky rešpektovania alebo porušenia základného práva zaručeného v tomto článku musí brať Ústavný súd Slovenskej republiky do úvahy zákonnú úpravu a jej aplikáciu príslušným orgánom. Uvedené implikuje výsledok, že závažné porušenie zákonnosti súčasne znamená aj porušenie ústavnosti. Príslušná zákonná úprava obsiahnutá predovšetkým v trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca zaručenej osobnej slobody. Absencia jej rešpektovania môže byť v konkrétnych okolnostiach vykázaná ako porušenie ňou zaručeného práva na osobnú slobodu. Ústavné záruky osobnej slobody jednotlivca sa však nevyčerpávajú len odkazom na zákonnú úpravu. Každé pozbavenie slobody musí byť „zákonné“, čo znamená, že musí byť vykonané „v súlade s konaním ustanoveným zákonom“, za paralelného dodržania zásady, že každé opatrenie, ktorým je jednotlivec pozbavený slobody, musí byť

⁵⁴ SLOBOGIN, CH. A Comparative Perspective on the Exclusionary Rule in Search and Seizure Cases. In: *Public Law & Legal Theory Working* [online]. Vanderbilt University Law School. s. 13-21. publikované 13.5.2013. [cit. 10.8.2025]. Dostupné na internete: https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=2247746

⁵⁵ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 3/2024 zo dňa 3.7.2024.

⁵⁶ K tomu pozri: CHOVANEC, J., MAMOJKA, M., PALÚŠ, I., ZACHOVÁ, A. *Základné ľudské a občianske práva a slobody v Slovenskej republike*. Bratislava : Procom, 2013. 207 s.

zlučiteľné s účelom článku 17 ústavy, ktorým je ochrana jednotlivca proti⁵⁷ svojvôli.⁵⁸

Stíhanie osoby z dôvodov a spôsobom ustanoveným zákonom je premietnuté do všeobecnej zásady trestného konania upravenej v § 2 ods. 1 trestného poriadku, a to do zásady stíhania len zo zákonných dôvodov zákonným spôsobom. Význam tejto zásady spočíva v tom, že v rámci trestného konania musí byť dodržaný postup ustanovený trestným poriadkom. Podľa § 199 ods. 1 trestného poriadku začína trestné stíhanie vydaním uznesenia o začatí trestného stíhania. Ak však hrozí nebezpečenstvo z omeškania, začne policajt trestné stíhanie vykonaním zaisťovacieho úkonu, neopakovateľného úkonu alebo neodkladného úkonu, pričom po ich vykonaní vyhotoví ihneď uznesenie o začatí trestného stíhania, v ktorom uvedie, ktorým z týchto úkonov už bolo začaté trestné stíhanie. O začatí trestného stíhania policajt zároveň upovedomí oznamovateľa a poškodeného a také uznesenie doručí prokurátorovi najneskôr do 48 hodín. Je teda v prvom rade vecou policajta, ktorý musí posúdiť, či zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že bol spáchaný trestný čin a či je dostatočne odôvodnený záver, že ho spáchala určitá osoba.

K obmedzeniu osobnej slobody jednotlivca v zmysle prvej vety článku 17 ods. 2 ústavy môže dôjsť len z dôvodov, ktoré upravuje zákon, t.j. všeobecne záväzný právny predpis schválený Národnou radou Slovenskej republiky a spôsobom, ktorý taktiež určí zákon. *„Z ustanovenia prvej vety nemožno vyvodit', že obmedzenie osobnej slobody je konformné s ústavou vždy keď, sa dodrží formálna podmienka tak, že režim obmedzenia osobnej slobody sa určí zákonom. Ochrana osobnej slobody sa zabezpečuje v spojení so všeobecnou úpravou čl. 13 ods. 4 ústavy. Účelom ochrany osobnej slobody je zabezpečenie nedotknuteľnosti slobody jednotlivca, ktorá sa obmedzuje iba zo závažných dôvodov a na nevyhnutne potrebný čas.”*⁵⁹

⁵⁷ K tomu pozri: Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 96/2010 zo dňa 3.2.2011.

⁵⁸ Európsky súd pre ľudské práva už mnohokrát konštatoval, že „súkromný život“ je široký pojem nevhodný na vyčerpávajúcu definíciu a judikoval, že by bolo príliš obmedzujúce ohraničiť tento termín len na vnútorný kruh, v ktorom jednotlivec môže žiť svoj osobný život podľa vlastného výberu, a úplne z neho vylúčiť vonkajší svet mimo tohto kruhu. Rešpektovanie súkromného života musí tiež zahŕňať určitý stupeň práva vytvoriť a rozvíjať vzťahy s ostatnými ľudskými bytosťami. – K tomu pozri napr. Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Peck c. Spojené kráľovstvo z 28.01.2003.

⁵⁹ DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky – Veľký komentár. Teória a prax*. Bratislava : C. H. Beck. 2015. s. 452.

Obmedzenie osobnej slobody predstavuje zabezpečovací úkon v zmysle trestného poriadku, z ktorého plynú osobe, ktorá obmedzuje osobnú slobodu inej osoby ďalšie povinnosti. Osobou oprávnenou na obmedzenie osobnej slobody inej osoby môže byť ktokoľvek, kto pristihne inú osobu pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom. Podľa § 85 ods. 2 trestného poriadku je povinnosťou toho, kto obmedzil osobnú slobodu takejto osoby, odovzdať ju útvaru Policajného zboru, útvaru Vojenskej polície alebo útvaru Colnej správy, a to bezodkladne po obmedzení jej osobnej slobody. K obmedzeniu osobnej slobody môže dôjsť len vtedy, ak je to potrebné na zistenie totožnosti, zabránenie úteku, ďalšiemu páchaniu trestnej činnosti či zabezpečenie dôkazov.

Podľa konštantnej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky sa pre vyhlásenie rozhodnutia o porušení článku 17 ods. 2 ústavy vyžaduje preukázanie skutočnosti, že namietaným postupom orgánu štátu došlo k porušeniu práva na slobodu. Musí existovať príčinná súvislosť medzi označeným postupom štátneho orgánu⁶⁰ a právom na slobodu, ktorého porušenie sa namieta, prípadne musí byť prítomný iný dôvod. Pri posudzovaní podanej sťažnosti sa však prihliada aj na konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým na intenzitu pochybení, resp. nedostatkov v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého orgánu verejnej moci a ich ústavnoprávny rozmer vrátane miery, ktorou sťažovateľ svojím konaním prispel, a to či už priamo alebo nepriamo, k pochybeniam či nedostatkom vytýkaným z jeho strany dotknutému orgánu verejnej moci, a ich únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práva, ktorého porušenie sa namieta.⁶¹

⁶⁰ K tomu pozri: VRABKO, M. a kol. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2018, 316 s.

⁶¹ K tomu pozri: Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 194/2010 zo dňa 30.3.2011, v ktorom súd judikoval, že zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov, zakladá objektívnu zodpovednosť štátu (bez ohľadu na zavinenie), ktorej sa štát nemôže zbaviť. Neposudzuje sa teda správnosť rozhodnutia jeho orgánu z hľadiska, či pri rozhodovaní porušil právnu povinnosť a škodu zaviniť. Rozhodujúcim kritériom zákonnosti konania vedeného orgánom verejnej moci je výsledok tohto konania. In concreto ten, proti komu bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol oslobodený spod obžaloby, má podľa § 1 až § 4 zákona č. 58/1969 Zb. (dnes zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v platnom znení, pozn. autorov) zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia (R 35/1991). Osoba, proti ktorej bolo trestné stíhanie zastavené, alebo ten, kto bol spod obžaloby oslobodený, má pri splnení ďalších zákonných predpokladov, podľa § 1 až § 4 zákona č. 58/1969 Zb. zásadne právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia. Takéto právo má aj vtedy, ak v súvislosti s rozhodnutím orgánu činného v trestnom konaní, ktoré nie je v súlade so zákonom, vynaložil náklady na trovy nutnej obhajoby (viď bližšie R 70/1994).

V rámci rozhodovania o ústavnej sťažnosti, ktorou sa namieta porušenie článku 17 ods. 2 ústavy nemá Ústavný súd Slovenskej republiky právomoc vstupovať do meritórneho rozhodovania orgánov činných v trestnom konaní. Posudzuje rozhodnutia orgánov činných v trestnom konaní výlučne len z hľadiska dodržiavania ústavy a medzinárodných dohôd, ku ktorým Slovenská republika pristúpila. Ústavný súd Slovenskej republiky však nemá právomoc zmeniť alebo dokonca zrušiť uznesenie vyšetrovateľa Policajného zboru o vznesení obvinenia, ani podanie obžaloby prokurátorom, rovnako ani rozhodnutie všeobecného súdu o prijatí obžaloby na ďalšie konanie. Jeho rozhodnutie spočíva len v konštatovaní, či boli alebo neboli rozhodnutiami orgánov činných v trestnom konaní porušené základné práva a slobody občanov zaručených ústavou alebo inými medzinárodnými dokumentmi, ktorými je Slovenská republika viazaná, a to práve pri rešpektovaní subsidiárnej právomoci ústavného súdu, keď uvedené výhrady majú byť primárne namietané pred príslušným orgánom verejnej moci.

Zmieňované ustanovenia čl. 17 ústavy a čl. 5 ods. 3 dohovoru upravujú právo na osobnú slobodu, ako aj prípustné mantinely jeho obmedzenia, čím de facto vytvárajú ústavnoprávny základ pre jednotlivca domáhať sa neodkladného rozhodnutia o jeho prepustení, a to v prípadoch, keď bol obmedzený na osobnej slobode. Z hľadiska rozsahu práv garantovaných prostredníctvom čl. 17 ústavy a práv vyplývajúcich z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru možno abstrahovať, že medzi týmito právami neexistujú zásadné rozdiely, a to z dôvodu, že práve ustanovenie čl. 17 ústavy precizuje aj práva vyplývajúce z čl. 5 ods. 3 a 4 dohovoru.⁶² V komparácii možno pokračovať, keď článok 8 ods. 3 a 4 Listiny základných práv a slobôd garantuje právo osoby, ktorá je dôvodne podozrivá zo spáchania trestného činu a zbavená osobnej slobody za účelom zabránenia jej úteku alebo v ďalšej trestnej činnosti, byť predvedená pred sudcu, ktorý bude rozhodovať o zbavení jej osobnej slobody. Právomoc rozhodovať o osobnej slobode teda v tomto prípade nie je zverená orgánom činným v trestnom konaní, ale výlučne sudcovi. In concreto, obvineného alebo podozrivého z trestného činu možno zadržať iba v prípadoch ustanovených v zákone. Zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 24 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 24 hodín od prevzatia vypočuť a rozhodnúť o väzbe alebo ju prepustiť

⁶² Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 181/07 zo dňa 10.1.2008, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 404/2018 zo dňa 13.11.2018.

na slobodu. Zatknuť obvineného možno iba na písomný odôvodnený príkaz sudcu. Zatknutá osoba musí byť do 24 hodín odovzdaná súdu. Sudca musí zatknutú osobu do 24 hodín od prevzatia vypočúť a rozhodnúť o väzbe alebo ju prepustiť na slobodu. V oboch prípadoch tak listina stanovuje sudcovi lehotu na vykonanie výsluchu zadržanej alebo zatknutej osoby a na vydanie rozhodnutia o vzatí do väzby alebo jeho prepustení na slobodu, a to do dvadsiatich štyroch hodín od okamihu prevzatia takejto osoby. Uvedené lehoty sú prekluzívne a v prípade ich prekročenia sa zadržanie, resp. zatknutie osoby automaticky považuje od počiatku za neoprávnené, zadržaná, resp. zatknutá osoba musí byť okamžite prepustená, a to aj v prípade, ak by dôvody zadržania, prípadne zatknutia boli dôvodné. Zatknutá, ako aj zadržaná osoba musia byť ihneď po obmedzení ich osobnej slobody oboznámené s dôvodmi ich zatknutia alebo zadržania, a to v jazyku, ktorému rozumejú. V porovnaní s ústavnoprávnou úpravou sú však uvedené lehoty odchýlne, a preto sa použijú lehoty v trvaní podľa Ústavy Slovenskej republiky.

Podľa článku 17 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky, možno obvineného alebo podozrivého z trestného činu zadržať len v prípadoch ustanovených zákonom, pričom zadržaná osoba musí byť ihneď oboznámená s dôvodmi zadržania, vypočutá a najneskôr do 48 hodín⁶³ a pri trestných činoch terorizmu do 96 hodín prepustená na slobodu alebo odovzdaná súdu. Sudca musí zadržanú osobu do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočúť a rozhodnúť o väzbe alebo o jej prepustení na slobodu. Z citovaného ustanovenia ústavy vyplývajú dôvody, pre ktoré možno obvineného alebo podozrivého zadržať⁶⁴ a zároveň stanovenie maximálnych lehôt, počas ktorých môže byť osobná sloboda obvineného alebo podozrivého

⁶³ Na účely počítania 48 hodinovej lehoty pri zadržaní osoby nie je možné považovať obmedzenie osobnej slobody osoby, ktorá bola obmedzená pri domovej prehliadke, ktorá zadržaniu predchádzala, nakoľko výkon domovej prehliadky je zaisťovacím úkonom realizovaným v rámci trestného konania, ktorý je osoba, u ktorej sa realizuje povinná strpieť. - Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 219/97 zo dňa 9.1.1998.

⁶⁴ Najzávažnejším procesným zásahom do práv obvineného, prípadne podozrivého je zásah do jeho osobnej slobody, t. j. jeho zadržanie, zatknutie a väzba. Pozbaviť niekoho osobnej slobody podľa čl. 5 ods. 1 dohovoru, teda aj zadržať alebo inak pozbaviť slobody osobu, ktorá je dôvodne podozrivá zo spáchania trestného činu [čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru], možno len „v súlade so zákonom“. Navyše zatknutie, či iné pozbavenie slobody musí byť „zákonné“. Dohovor tu odkazuje na vnútroštátne právo a podčiarkuje tak, že v právnom štáte každý zásah do osobnej slobody občana musí mať zákonný podklad. Ak dohovor odkazuje na vnútroštátne právo, ako je to v čl. 5, rešpektovanie tohto práva je integrálnou súčasťou záväzkov zmluvných štátov (Lukanov c. Bulharsko z 20. marca 1997, § 43). - Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 382/06 zo dňa 24.5.2007.

obmedzená. Uvedeným ustanovením poskytuje ústava ochranu dvom špecifickým druhom osôb, a to obvinenému a podozrivému z trestného činu.

Zbavenie osobnej slobody v trestnom konaní upravuje aj ustanovenie čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. V zmysle uvedeného ustanovenia sa zbavenie osobnej slobody jednotlivca považuje za oprávnené, ak sa realizuje za účelom predvedenia pred príslušný súdny orgán, alebo pre dôvodné podozrenie zo spáchania trestného činu, respektíve ak sú oprávnené dôvody domnievať sa, že je potrebné zabrániť osobe v spáchaní trestného činu alebo v úteku po jeho spáchaní. V zmysle dohovoru sa za povolené pozbavenie slobody považujú aj prípady, ak síce dôjde k zbaveniu slobody, avšak nedôjde k vzneseniu obvinenia zadržanej osoby a ani k jej predvedeniu pred súdny orgán, ktorým sa rozumie osoba samosudcu, senát, alebo iná osoba, ktorej vnútroštátny právny poriadok zveruje výkon súdnej právomoci. Základným prvkom pre zákonné pozbavenie osobnej slobody je existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu. Ako vyplýva z rozsudku Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Murray proti Spojenému kráľovstvu⁶⁵ zo strany vyšetrojúcich orgánov sa nevyžaduje nazhromaždenie dostatočných dôkazov pre vznesenie obvinenia, či už priamo v okamihu zatknutia alebo neskôr počas konania. Skutočnosti, ktoré vyvolali podozrenie, nemusia byť takého istého stupňa ako tie, ktoré sú nevyhnutné na odôvodnenie odsudzujúceho rozhodnutia, alebo na odôvodnenie obvinenia. Európsky súd pre ľudské práva teda pri rozhodovaní o podaných sťažnostiach z dôvodov porušenia čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru skúma predovšetkým to, či pôvodné rozhodnutie vnútroštátnych súdnych orgánov bolo v súlade so zákonom a či bol naplnený účel pozbavenia slobody predpokladaný predmetným ustanovením dohovoru. Zjednodušene vyjadrené, dôvody trestného stíhania osoby v čase vznesenia obvinenia, alebo jej zatknutia nemusia byť v takom rozsahu ako následne, keď na základe vykonaného dokazovania dochádza k jej odsúdeniu, alebo prípadnému oslobodeniu.

Za obvineného sa považuje osoba, voči ktorej bolo vydané uznesenie o vznesení obvinenia. Aj keď v teórii i praxi je pojem obvineného často používaný v širšom význame⁶⁶, zahŕňajúcim aj postavenie takejto osoby v konaní pred

⁶⁵ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Murray proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 14310/88 zo dňa 28.10.1994.

⁶⁶ Podľa § 10 ods. 11 trestného poriadku sa obvineným rozumie aj obžalovaný a odsúdený ak z povahy veci nevyplýva niečo iné,

súdom po nariadení hlavného pojednávania,⁶⁷ v odvolacom konaní, resp. v rámci výkonu trestov alebo ochranných opatrení⁶⁸ či vo vykonávacom konaní. V rámci právnej presnosti je však nutné dôslednejšie rozlišovať pozíciu osoby, voči ktorej sa konanie vedie, a to práve v závislosti od priebehu trestného konania, jeho jednotlivých štádií či procesných postupov nasledovne: podozrivý - obvinený⁶⁹ - obžalovaný - odsúdený,⁷⁰ prípadne oslobodený spod obžaloby.

Pod pojmom podozrivá osoba rozumieme, osobu, voči ktorej síce ešte nie je vznesené obvinenie, ale vzhľadom na iné okolnosti môže byť považovaná za podozrivého, najmä ak je proti nej podané trestné oznámenie alebo je v trestnom oznámení uvedená ako možný „páchateľ“. V Trestnom poriadku nebol pojem „podozrivý“ definovaný. Novela trestného poriadku s účinnosťou od 15. marca 2024 priniesla zmenu a podľa § 10 ods. 25 označeného zákona podozrivou osobou alebo podozrivým je osoba, ktorá nie je obvineným, je však pristihnutá pri trestnom čine, zadržaná pri páchaní trestného činu alebo bezprostredne po ňom alebo zastihnutá na úteku alebo je podľa trestného oznámenia, iného podnetu alebo zistených skutočností podozrivá z trestného činu. Podozrivým je aj spolupracujúci podozrivý podľa § 10 ods. 23 trestného poriadku. Samotný trestný poriadok používa pojem „podozrivá osoba“ aj v kontexte s inštitútom zadržania podľa § 85 trestného poriadku, alebo napríklad aj v rámci úpravy podmienok vykonania domovej prehliadky podľa § 99 trestného poriadku.

Zákonné podmienky pre obmedzenie osobnej slobody podozrivého sú upravené v § 85 ods. 1 trestného poriadku. K zadržaniu podozrivej osoby zo strany policajta môže dôjsť, ak existuje niektorý z dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 alebo 2 trestného poriadku alebo ak ide o podozrivú osobu podľa

⁶⁷ Podľa § 10 ods. 12 trestného poriadku po nariadení hlavného pojednávania sa obvinený označuje ako obžalovaný.

⁶⁸ Podľa § 10 ods. 13 trestného poriadku je odsúdený ten, proti ktorému bol vydaný odsudzujúci rozsudok, ktorý už nadobudol právoplatnosť. Odsúdeným sa podľa druhej hlavy štvrtej časti trestného poriadku rozumie aj páchatel činu inak trestného, ktorému bolo v trestnom konaní uložené ochranné liečenie alebo detencia.

⁶⁹ V aplikačnej praxi sa v súvislosti s podaním sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia a jej následnom odmietnutí možno sa pomerne často stretnúť s názorom OČTK, podľa ktorého postup vyšetrovateľa pri vydaní uznesenia o vznesení obvinenia podľa § 206 ods. 1 trestného poriadku, nie je konštatovaním viny obvineného, resp. uznaním jeho viny, pretože o vine a nevine môže rozhodnúť len príslušný súd. Na vznesenie obvinenia v zmysle § 206 ods. 1 trestného poriadku postačuje odôvodnený predpoklad, že trestný čin spáchala určitá osoba, čo implikuje len vyššiu mieru dôvodnosti spáchania právom reprobovaného konania vykazujúcim znaky trestného činu určitou osobou.

⁷⁰ ČOPKO, P., ROMŽA, S. *Obhajca obvineného v prípravnom konaní.*, Plzeň. Vydavateľství a nakladateľství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. s. 18.

§ 204 ods. 1 trestného⁷¹ poriadku,⁷² aj keď proti nej doteraz nebolo vznesené obvinenie⁷³. Policajt je zadržaného podozrivého povinný bez meškania oboznámiť s dôvodmi zadržania a vypočuť ho. Súčasne oznámi zadržanie podozrivého prokurátorovi a odovzdá mu rovnopis zápisnice, ktorú spísal pri zadržaní, ako aj ďalší spis na rozhodnutie o podaní návrhu na vzatie do väzby. Podanie uvedeného návrhu prokurátorovi musí byť zo strany policajta vykonané tak, aby bol zadržaný podozrivý najneskôr do 48 hodín a pri trestných činoch terorizmu do 96 hodín od jeho zadržania odovzdaný súdu. V prípade nedodržania, resp. prekročenia uvedených lehôt musí byť zadržaný podozrivý prepustený na slobodu. Pertraktované ustanovenie § 85 ods. 1 trestného poriadku je ďalším zaisťovacím opatrením v trestnom konaní, ktoré sa od zadržania obvineného podľa § 86 trestného poriadku odlišuje tým, že sa vzťahuje na osobu podozrivú (teda nie osobu obvinenú) zo spáchania trestného činu, ktorej zadržanie policajtom v prípravnom konaní alebo v štádiu trestného konania pred začatím trestného stíhania je možné vykonať len na základe predchádzajúceho súhlasu prokurátora. Súhlas prokurátora má formu písomného alebo ústneho, napríklad telefonického, opatrenia.⁷⁴

Zadržaním obvineného sa na krátku dobu obmedzuje osobná sloboda obvineného za účelom posúdenia, či existujú dôvody väzby podľa § 71 trestného poriadku. Ďalšou podmienkou pre zadržanie obvineného je

⁷¹ Podľa § 204 ods. 1 trestného poriadku, ak bola prokurátorovi odovzdaná spolu so spisom osoba, ktorá bola zadržaná ako podozrivá pri páchaní prečinu, na ktorý zákon ustanovuje trest odňatia slobody, ktorého horná hranica neprevyšuje päť rokov, bezprostredne po ňom, alebo po tom, čo odpadla prekážka jej bezprostredného zadržania najviac do 24 hodín po spáchaní prečinu a prokurátor ju neprepustí na slobodu, odovzdá ju najneskôr do 48 hodín od zadržania súdu, ktorému tiež podá obžalobu spolu so spisom. Ak prokurátor zistí dôvody väzby, súčasne navrhne, aby bol obvinený vzatý do väzby.

⁷² Ak pri postupe podľa § 204 ods. 1 trestného poriadku (skrátene vyšetovanie) príslušný prokurátor nepodá spoločne s obžalobou aj návrh na vzatie obvineného do väzby, je povinný ho sám príkazom prepustiť zo zadržania na slobodu, pretože ďalšie obmedzovanie osobnej slobody obvineného stratilo svoj ústavný (čl. 17 ods. 3 ústavy) a aj zákonný základ (§ 204 ods. 1 trestného poriadku). Ak tak neurobí príslušný prokurátor, po odovzdaní spisu a obvineného je povinný ho prepustiť zo zadržania príslušný sudca, a to po „urýchlenom“ vykonaní úkonov podľa § 348 ods. 1 písm. a) alebo b) trestného poriadku (§ 87 ods. 2 trestného poriadku), prípadne bezodkladne, ak tieto úkony nemôžu byť vykonané „urýchlene“. Citovanú „urýchlenosť“ však podľa ústavného súdu nemožno stotožňovať s lehotou 48 hodín v zmysle tretej vety čl. 17 ods. 3 ústavy, keďže uvedené pokrýva rozhodovanie o väzbe obvineného na podklade návrhu príslušného prokurátora. - Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 337/2020 zo dňa 4.9.2024.

⁷³ LACIAK, O. *Právo na obhajobu a jeho podoby v trestnom konaní*, Bratislava. Wolters Kluwer SR s.r.o., 2019. s. 14-15.

⁷⁴ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 382/06 zo dňa 24.5.2007.

nemožnosť vopred zadovážiť rozhodnutie o väzbe pre neodkladnosť veci, ktorá nastáva „*najmä vtedy, ak pri vypočúvaní obvineného boli zistené dôvody jeho väzby alebo keď obvinený bol zastihnutý na úteku.*”⁷⁵ Uvedené zákonné podmienky pre zadržanie obvineného sú upravené v § 86 ods. 1 trestného poriadku. Označené ustanovenie trestného procesného kódexu zároveň ukladá policajtovi povinnosti, ktoré musí vykonať po zadržaní obvineného. Zadržaného obvineného policajt bez meškania oboznámi s dôvodmi zadržania, vypočuje ho a prokurátorovi oznámi zadržanie obvineného a odovzdá mu rovnopis zápisnice, ktorú spísal pri zadržaní, ako aj ďalší spis na rozhodnutie o podaní návrhu na vzatie do väzby. Návrh na vzatie zadržaného obvineného do väzby podá prokurátorovi tak, aby obvinený mohol byť najneskôr do 48 hodín a pri trestných činoch terorizmu do 96 hodín od zadržania odovzdaný súdu. Ak uvedené lehoty nebudú zo strany policajta dodržané, automaticky mu vzniká povinnosť okamžite prepustiť zadržaného obvineného na slobodu.

Pri zadržaní obvineného alebo podozrivého zo spáchania trestného činu je dôležité si uvedomiť, že postup, pri ktorom by policajt najprv pristúpil k samotnému výsluchu zadržanej osoby a až po vykonaní výsluchu by ju oboznámil s dôvodmi zadržania, by bol vyhodnotený ako ústavne nekonformný. Čo sa týka povinnosti oboznámiť zadržaného obvineného alebo podozrivého z trestného činu v časovom horizonte označeným slovom „ihneď”, tak v tomto smere poukazujeme na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, podľa ktorého z *ustanovenia § 75 trestného poriadku je zrejmé, že pre zadržanie obvineného musia byť splnené rovnaké podmienky, aké sa vyžadujú pre vzatie do väzby, pričom k zadržaniu dochádza v tých prípadoch, v ktorých pre neodkladnosť veci nemožno rozhodnutie o väzbe vopred zadovážiť. Najzákladnejšou podmienkou pre zadržanie a vzatie do väzby je existencia dôvodného podozrenia zo spáchania trestného činu vyjadrená v uznesení o vznesení obvinenia. Zadržaná osoba má právo na to, aby mohla spochybňovať, resp. rozporovať dôvodnosť podozrenia zo spáchania trestného činu, a tým namietat dôvodnosť svojho zadržania a väzby. To však nemá možnosť urobiť, ak v čase zadržania jej nebola poskytnutá úplná informácia o trestných stíhaniach vedených proti nej.*⁷⁶

⁷⁵ ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestný poriadok - Veľký Komentár*, Bratislava. EUROKÓDEX, s.r.o., 2014. s. 261.

⁷⁶ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 382/06 zo dňa 24.5.2007. K tomu pozri aj: ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestný poriadok - Veľký Komentár*, Bratislava. EUROKÓDEX, s.r.o., 2014. s. 258.

Pokiaľ ide o ďalšie obmedzenie osobnej slobody, už vyššie zmieňované ustanovenie § 85 ods. 2 trestného poriadku oprávňuje kohokoľvek obmedziť osobnú slobodu inej osoby, a to za kumulácie predpokladov, že bola pristihnutá pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom a ak je to potrebné na zistenie jej totožnosti, zabránenie úteku, zabezpečenie dôkazov alebo na zabránenie ďalšiemu páchaniu trestnej činnosti. Ten kto takto inú osobu obmedzí na osobnej slobode je však povinný takú osobu bezodkladne odovzdať útvaru Policajného zboru, útvaru Vojenskej polície alebo útvaru Colnej správy.

Rozdiel medzi zadržaním a obmedzením osobnej slobody podozrivej osoby je tak v procesno-právnom postupe. Kým pri zadržaní osoby momentom zadržania začína trestné stíhanie, nakoľko ide o neodkladný a neopakovateľný úkon a zadržať osobu môže len policajt, pri obmedzení osobnej slobody ide o zabezpečovací úkon v zmysle trestného poriadku, kedy obmedziť osobnú slobodu inej osoby môže ktokoľvek za podmienok, že osoba, ktorej osobná sloboda je obmedzovaná bola pristihnutá pri trestnom čine alebo bezprostredne po ňom, pričom táto osoba je následne odovzdaná príslušnému orgánu.⁷⁷

Zaistenie osoby upravuje § 19 zákona č. 171/1993 Zb. o policajnom zbore v platnom znení (ďalej len „zákon o policajnom zbore“). Policajt je oprávnený zaistiť osobu, ktorá svojím konaním bezprostredne ohrozuje svoj život alebo svoje zdravie alebo život a zdravie iných osôb alebo majetok, ako aj osobu pristihnutú pri páchaní priestupku alebo iného správneho deliktu, ak je dôvodná obava, že v ňom bude pokračovať, alebo ak je to nevyhnutne potrebné na riadne zistenie alebo objasnenie veci. Ďalej osobu, ktorá sa pokúsila o útek pri predvedení za účelom podania vysvetlenia, alebo preukázania totožnosti podľa § 17 alebo § 18 označeného zákona, a dôvodná obava z jej úteku trvá. Zaistiť možno aj osobu, ktorá na útvare Policajného zboru uráža policajta alebo inú osobu alebo sa správa inak agresívne, respektíve osobu, na ktorú bolo vyhlásené medzinárodné policajné pátranie, ako aj osobu, ktorá sa nachádza na mieste trestného činu bezprostredne po jeho spáchaní a je potrebné zistiť jej súvislosť s trestným činom. Pred zistením jej totožnosti podľa § 18 zákona o policajnom zbore, ak sa nachádza na mieste, na ktorom hrozí teroristický útok, alebo na mieste, kde došlo k teroristickému útoku, pred zistením jej totožnosti podľa § 18 zmieňovaného zákona, ak sa nachádza v priestore, v

⁷⁷ADAMEC, P. K problematike obmedzenia osobnej slobody vs. zaistenia v rámci polície. [online]. [cit. 20.4.2025]. Dostupné na internete: <http://www.pravnelisty.sk/clanky/a674-k-problematike-obmedzenia-osobnej-slobody-vs-zaistenia-osoby-v-ramci-policie>

ktorom sa zakročuje pod jednotným velením za podmienok podľa § 66 proti nebezpečnému páchatelovi a použitie výzvy na preukázanie totožnosti podľa § 18 môže ohroziť život alebo zdravie zakročujúceho policajta alebo osôb nachádzajúcich sa v tomto priestore. Zaisťiť možno aj osobu, ktorá svojím konaním bezprostredne ohrozuje bezpečnosť a plynulosť železničnej dopravy.

Ustanovenie článku 17 ods. 4 ústavy zakotvuje podmienky pre zatknutie. Podľa článku 5 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, každý, kto je zatknutý, musí byť bez meškania a v jazyku, ktorému rozumie, oboznámený s dôvodmi svojho zatknutia a s každým obvinením proti nemu. „Je možné tvrdiť, že ak príde k zatknutiu určitej osoby, poznať dôvod svojho zatknutia sa považuje za test, že sa žije v demokratickej spoločnosti a v skutočnom štáte.”⁷⁸ Význam tohto ustanovenia spočíva v poskytnutí práva na informácie osobe zbavenej osobnej slobody, čím jej umožní namietat' obmedzenie jej slobody a zároveň jej zaručuje realizáciu práva na obhajobu⁷⁹ proti trestnému obvineniu, ktoré bolo voči nej vznesené. Tieto práva sa zaručujú každej osobe zbavenej slobody, teda bez ohľadu na spôsob zbavenia slobody uvedenej v článku 5 ods. 1 dohovoru.

Pokiaľ ide o zatknutie, ide o trestnoprávny inštitút, bližšie upravený v § 73 trestného poriadku. Zatknúť možno iba osobu, voči ktorej bolo vydané uznesenie o vznesení obvinenia, a to na základe príkazu na zatknutie, ktorý vydáva predseda senátu a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora. Obvineného teda možno zatknúť iba na odôvodnený písomný príkaz sudcu a do 24 hodín musí byť obvinený odovzdaný súdu. Sudca musí následne zatknutú osobu, t.j. obvineného, do 48 hodín a pri obzvlášť závažných trestných činoch do 72 hodín od prevzatia vypočúť a rozhodnúť o väzbe alebo o jeho prepustení na slobodu. Kým ustanovenie článku 17 ods. 3 ústavy poskytuje ochranu každému obvinenému pred nezákonným

⁷⁸ GOUTTES, de R. : Article 2, In: PETTIT, L.E a iní : *La Convention européenne des droits de l'homme*. 2 vydanie, Economica, Paríž, 1999, s. 203.

⁷⁹ Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 227/2023 z 18. augusta 2023 právo obvineného na obhajobu podľa ustanovení čl. 6 ods. 3 písm. c) dohovoru je súčasťou procesných práv obvineného podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ústavy. Porušenie práva na obhajobu v rozhodovaní o väzbe zakladá aj taký postup súdov, keď obvinenému napriek jeho žiadostiam nie je v dostatočnom predstihu pred rozhodovaním o jeho sťažnosti proti rozhodnutiu, ktorým bol vzatý do väzby, umožnené nahliadnúť do pôvodne utajovaných, no v priebehu rozhodovania o väzbe odtajnených príloh vyšetrovacieho spisu, v ktorých sú zachytené dôkazy, z ktorých bolo vyvodené dôvodné podozrenie o tom, že obvinený spáchal skutok, pre ktorý mu bolo vznesené obvinenie.

zadržaním, znenie článku 17 ods. 4 ústavy garantuje ochranu osobnej slobody len obvinenému, ktorý bol zatknutý.

*„Zatknutím sa rozumie zaistenie pobytu, zadržanie a krátkodobé obmedzenie osobnej slobody obvineného za účelom jeho dodania orgánu, ktorý príkaz na zatknutie vydal. Ide o zaisťovací prostriedok, obdobný inštitútu zadržania obvineného.”*⁸⁰ Podľa ustanovenia § 73 trestného poriadku možno zatknúť iba fyzickú osobu, proti ktorej bolo vznesené obvinenie v zmysle § 206 ods. 1 trestného poriadku⁸¹ preukázateľne existuje niektorý z dôvodov väzby podľa § 71 trestného poriadku a obvineného nemožno predvolať, predviesť alebo zadržat' a zabezpečiť jeho prítomnosť na výsluchu alebo na inom úkone. Príkaz na zatknutie môže byť vydaný iba zo strany sudcu, ktorým je buď predseda senátu v konaní pred súdom alebo sudca pre prípravné konanie počas prípravného konania. Obsahom príkazu na zatknutie musí byť identifikácia obvineného, opis skutku, ktorý sa mu kladie za vinu, právna kvalifikácia skutku a dôvody, pre ktoré bol príkaz na zatknutie vydaný. Zatknutie vykonávajú na podklade príkazu príslušníci Policajného zboru, Vojenskej polície a ozbrojení príslušníci finančnej správy, ktorí sú tiež povinní, ak je to na vykonanie príkazu potrebné, vypátrať pobyt obvineného. Ak sa pri zatknutí na mieste nachádza dieťa, orgán, ktorý obvineného na podklade príkazu zatýka, vykonáva zatknutie tak, aby sa pri zatknutí prihliadalo na záujem dieťaťa a najmä aby bol výkon zatknutia čo najviac šetrný pre dieťa a aby bol najmenšou ujmom pre dieťa. Bez ohľadu na to, ktorý z uvedených orgánov obvineného zatkol, ústava im ukladá povinnosť, obvineného dodať sudcovi, ktorý príkaz na zatknutie vydal, a to bez meškania po jeho zatknutí, najneskôr však do 24 hodín od obmedzenia jeho slobody. *„Lehota 24 hodín sa počíta od okamihu zatknutia do okamihu dodania zatknutého súdu, ktorý príkaz na zatknutie vydal. Plynutie lehoty sa neprerušuje. V písomnosti o zatknutí musí byť presne vyznačený okamih zatknutia, aby sudca mohol skontrolovať, či v dôsledku*

⁸⁰ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl. 6. vydání.* Praha. C.H. Beck, 2008. s. 502.

⁸¹ Podľa § 206 ods. 1 trestného poriadku ak je na podklade trestného oznámenia alebo zistených skutočností po začatí trestného stíhania dostatočne odôvodnený záver, že trestný čin spáchala určitá osoba, policajt bez meškania vydá uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré ihneď oznámi obvinenému a doručí najneskôr do 48 hodín prokurátorovi a ak je obvineným súdny exekútor, notár, znalec, tlmočník alebo prekladateľ, aj ministromi spravodlivosti, a ak je obvineným advokát, aj Slovenskej advokátskej komore; o tomto úkone upovedomí bez meškania oznamovateľa a poškodeného. Ak bolo uznesenie o vznesení obvinenia oznámené jeho vyhlásením, je policajt povinný vydať obvinenému rovnopis tohto uznesenia bez meškania.

*uplynutia lehoty nevznikol dôvod na prepustenie zatknutého.*⁸² V uvedenej 24 hodinovej lehote však zatknutý obvinený nemusí byť fyzicky predvedený pred predsedu senátu alebo sudcu pre prípravné konanie. Porušenie článku 17 ods. 4 ústavy z dôvodu nedodania obvineného pred súd v stanovenej 24 hodinovej lehote zo strany orgánu vykonávajúceho zatknutie bol sťažovateľom namietaný v sťažnosti, o ktorej Ústavný súd Slovenskej republiky rozhodoval v konaní vedenom pod sp. zn. II. ÚS 419/2014. V danom prípade, bola osobná sloboda sťažovateľa obmedzená na základe príkazu na zatknutie o 11.00 h s tým, že bol odovzdaný okresnému súdu v deň jeho zatknutia o 19.40 h. Predseda senátu vypočul sťažovateľa o dva dni na to v čase od 11.00 h do 12.05 h a rozhodol tak, že ho vzal do väzby z dôvodu uvedeného v § 71 ods. 1 písm. a) trestného poriadku. Sťažovateľ namietal, že bol súdu dodaný až po uplynutí 24 hodinovej lehoty uvedenej v ustanovení § 73 ods. 4 trestného poriadku. Ústavný súd Slovenskej republiky sa v celom rozsahu stotožnil so skorším rozhodnutím krajského súdu, ktorý rozhodoval o podanej sťažnosti proti rozhodnutiu okresného súdu o vzatí obvineného do väzby a ktorý uviedol, že obvinený sa súdu dodáva tak, že sa dostáva do dispozície súdu (sudcu) odovzdaním zápisnice o zadržaní (zatknutí), na ktorej sa vyznačí presný čas dodania, od ktorého následne začína plynúť lehota v zmysle § 73 ods. 5 trestného poriadku. Obvinený sa teda neodovzdáva sudcovi osobne do 24 hodín od zatknutia, resp. výsluch zatknutého obvineného sa nemusí uskutočniť do 24 hodín od jeho zatknutia, ale obvinený sa v zmysle § 73 ods. 4 trestného poriadku dodáva súdu, ktorý príkaz na zatknutie vydal. Zo zápisnice o zatknutí je zrejmé, že sťažovateľ bol dodaný okresnému súdu (bol teda daný súdu do dispozície na realizovanie jeho výsluchu) 12. apríla 2014 o 19.40 h. Bol teda dodaný súdu v lehote 24 hodín od zatknutia, pričom od času dodania (od 12. apríla 2014 o 19.40 h) začala plynúť lehota na jeho vypočutie a na rozhodnutie uvedená v ustanovení § 73 ods. 5 trestného poriadku. V tejto zákonnej lehote sa následne uskutočnil nielen výsluch sťažovateľa, ale došlo aj k rozhodnutiu okresného súdu.⁸³

Predseda senátu alebo v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie, ktorý prevzal zatknutého obvineného, musí do 48 hodín a pri obzvlášť závažných zločinoch do 72 hodín od jeho prevzatia obvineného vypočúť

⁸² ČENTÉŠ, J. a kol. 2014. *Trestný poriadok - Veľký Komentár*, Bratislava. EUROKÓDEX, s.r.o., 2014. s. 227.

⁸³ K tomu bližšie: Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 419/2014 zo dňa 24.7.2014.

a rozhodnúť o jeho vzatí do väzby alebo ho prepustiť na slobodu; pritom postupuje primerane podľa § 72 ods. 3 trestného poriadku. Ak nebolo uznesenie o vznesení obvinenia obvinenému v konaní doposiaľ oznámené, doručí mu rovnopis uznesenia sudca pre prípravné konanie pred výsluchom; doručenie sudcom pre prípravné konanie má rovnaké účinky ako oznámenie uznesenia orgánom, ktorý uznesenie o vznesení obvinenia vydal a sťažnosť proti nemu môže obvinený podať aj do zápisnice o výsluchu pred sudcom pre prípravné konanie. Ak prokurátor nebol pri výsluchu prítomný, doručí mu sudca pre prípravné konanie zápisnicu o výsluchu obvineného. Predseda senátu rozhodne o prepustení zatknutého obvineného na slobodu príkazom, ktorý musí byť vydaný písomne a musí byť primerane odôvodnený. V prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie rozhodne o prepustení zatknutého obvineného na slobodu z dôvodu uplynutia zákonných lehôt (na vypočutie zatknutého obvineného a rozhodnutí o jeho väzobnom stíhaní, alebo prepustení na slobodu) príkazom, ktorý musí byť vydaný písomne a musí byť primerane odôvodnený. O prepustení zatknutého obvineného na slobodu z iných dôvodov rozhodne uznesením, ktoré v plnom znení s odôvodnením a poučením uvedie v zápisnici o úkone.

Podobne možno odkázať na ustanovenia Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Z ustanovenia článku 5 ods. 1 písm. b) dohovoru je zrejmé, že rozlišuje medzi dvoma samostatnými dôvodmi ospravedlňujúcimi zákonné zatknutie alebo iné pozbavenie osobnej slobody. Prvým prípadom je nepodrobenie sa rozhodnutiu súdu vydanému v súlade so zákonom a druhým existencia obavy z nesplnenia zákonom stanovenej povinnosti zo strany danej osoby. Pri zatknutí alebo pozbavení osobnej slobody pre nepodrobenie sa zákonnému súdnemu rozhodnutiu je veľmi dôležitá otázka proporcionality. Podľa názoru Európskeho súdu pre ľudské práva judikovanom vo veci Gatt proti Malte,⁸⁴ odňatie slobody jednotlivca musí vystihovať spravodlivú rovnováhu medzi dôležitosťou zabezpečiť v demokratickej spoločnosti⁸⁵ podrobenie sa zákonnému rozhodnutiu súdu a významom práva na slobodu. Aby sme mohli hovoriť o zákonom zatknutí alebo odňatí slobody pre nesplnenie určitej zákonom vyžadovanej povinnosti, táto musí byť špecifická a konkrétna a jej

⁸⁴ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Gatt proti Malte, sťažnosť č. 28221/08 zo dňa 27.7.2010.

⁸⁵ Pozri: KŠENŽIGHOVÁ, A. - UŠIAKOVÁ, L. Ochrana oznamovateľov protispoločenskej činnosti In: *Naděje právní vědy* 2022. 1. vyd. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2023. s. 292-303. ISBN 978-80-261-1216-7. DOI 10.24132/ZCU.NADEJE.2022.292-303.

splnenie musí byť vykonané zo strany dotknutej osoby. Zbavenie slobody však v žiadnom prípade nemôže predstavovať následok potrestania danej osoby za predchádzajúce nesplnenie tejto povinnosti. Z rozhodovacej praxe Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že za dostatočne špecifickú a konkrétnu povinnosť považoval povinnosť danej osoby spolupracovať s políciou a preukázať svoju totožnosť aj v prípade neexistencie podozrenia zo spáchania trestného činu, ako aj povinnosť zaistiť návrat zbehlého vojaka k jeho jednotke za účelom pokračovať vo výkone povinnej vojenskej služby. Aj v tomto prípade nesmie absentovať spravodlivá rovnováha medzi dôležitosťou okamžite zabezpečiť splnenie danej povinnosti a významom práva na slobodu. Za relevantné hľadisko pre naplnenie tejto požiadavky sa považuje najmä povaha, predmet, účel povinnosti, ktorej splnenie sa vyžaduje, osoba, ktorá má povinnosť splniť, či dĺžka⁸⁶ zbavenia osobnej slobody.

Špecifickým prípadom príkazu na zatknutie je medzinárodný a európsky zatýkací rozkaz. Medzinárodný zatýkací rozkaz má na území Slovenskej republiky rovnaké účinky ako príkaz na zatknutie. Podľa § 490 ods. 2 trestného poriadku, ak sa obvinený zdržiava v cudzine a ak je potrebné ho vyžiadať, vydá proti nemu predseda senátu príslušného súdu medzinárodný zatýkací rozkaz. V prípravnom konaní vydá sudca pre prípravné konanie medzinárodný zatýkací rozkaz na návrh prokurátora. Vo vykonávacom konaní môže vydať medzinárodný zatýkací rozkaz aj predseda senátu nadriadeného súdu, ak je potrebné odsúdeného vyžiadať z cudziny v čase po prijatí rozhodnutia, ktorým bol právoplatne a vykonateľne uložený trest odňatia slobody do vrátenia spisu prvostupňovému súdu. Na vydanie medzinárodného zatýkacieho rozkazu však musia primárne existovať dôvody. Súd vydá medzinárodný zatýkací rozkaz najmä, ak nemožno zabezpečiť prítomnosť obvineného na úkonoch trestného konania iným spôsobom alebo ak sa odsúdený zdržiava v cudzine a na výkon nariadeného trestu odňatia slobody nenastúpil napriek tomu, že mu bola riadne doručená výzva na nástup tohto trestu, alebo ak sa pobytom v cudzine vyhýba výkonu právoplatne uloženého trestu odňatia slobody alebo jeho zvyšku. Zákom stanovené náležitosti medzinárodného zatýkacieho rozkazu bližšie vymedzuje § 490 ods. 3 a nasl. trestného poriadku.

⁸⁶ Európsky súd pre ľudské práva nepovažoval zadržanie osoby neoprávnene sa zdržujúcej v mieste konania nepovoleného folklórneho festivalu na dobu 19 hodín za neprimeranú vid' Rozsudok č. 33362/04 zo dňa 17.05.2011 vo veci Epple proti Nemeckej spolkovej republike.

Európskym zatýkacím rozkazom je rozhodnutie vydané justičným orgánom členského štátu Európskej únie na to, aby bola vyžiadaná osoba zadržaná a vydaná tomuto štátu z iného členského štátu na účely trestného konania alebo výkonu trestu odňatia slobody.⁸⁷ Európsky zatýkací rozkaz sa vydá v prípade, ak existuje predpoklad, že by sa obvinený mohol zdržiavať alebo sa zdržiava v inom členskom štáte Európskej únie a je potrebné ho vyžiadať. Možno ho zároveň vydať aj vtedy, ak je vo vzťahu k obvinenému pre rovnaký skutok vydaný príkaz na zatknutie, medzinárodný zatýkací rozkaz alebo rozhodnutie, ktorým bol právoplatne a vykonateľne uložený trest odňatia slobody. Subjektom oprávneným na jeho vydanie je predseda senátu alebo sudca príslušného súdu. V prípravnom konaní vydá európsky zatýkací rozkaz na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie. Vo vykonávacom konaní môže vydať európsky zatýkací rozkaz aj predseda senátu nadriadeného súdu, ak je potrebné odsúdeného vyžiadať z iného členského štátu v čase po prijatí rozhodnutia, ktorým bol právoplatne a vykonateľne uložený trest odňatia slobody, do vrátenia spisu prvostupňovému súdu. Ďalšie podmienky pre vydávanie európskeho zatýkacieho rozkazu upravuje samostatný právny predpis, a to zákon č. 154/2010 Z. z. o európskom zatýkacom rozkaze v platnom znení.

Ustanovenie článku 8 ods. 4 Listiny základných práv a slobôd sa vzťahuje aj na zatknutie na základe európskeho zatýkacieho rozkazu a medzinárodného zatýkacieho rozkazu. V týchto prípadoch však vyššie uvedená dvadsaťštyri hodinová lehota na predvedenie obvineného k sudcovi začína plynúť okamihom, kedy bol obvinený prevzatý Políciou Slovenskej republiky, resp. keď bol obvinený prevezený na územie Slovenskej republiky. Ďalší rozdiel medzi zadržaním a zatknutím spočíva v tom, že kým k zadržaniu obvineného alebo podozrivého zo spáchania trestného činu môže dôjsť len z dôvodov ustanovených zákonom, k zatknutiu obvineného dochádza síce zo zákonných dôvodov, ale až na základe písomného a odôvodneného príkazu sudcu.⁸⁸

Podľa článku 8 ods. 5 Listiny základných práv a slobôd možno do väzby vziať osobu iba z dôvodov a na dobu ustanovenú zákonom a na základe rozhodnutia súdu, pričom listina nerozlišuje či ide o kolúznú väzbu,

⁸⁷ ČIČ, M. a kol. *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*, Žilina. EUROKÓDEX, s.r.o., 2012. s. 130.

⁸⁸ Podľa § 73 ods. 1 trestného zákona, príkaz na zatknutie obvineného vydáva predseda senátu a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora.

preventívnu alebo útekovú väzbu, resp. o osobitné druhy väzieb, t.j. predbežnú, vydávaciú alebo vykonávaciú väzbu. Bez ohľadu na druh väzby platí, že o väzbe môže rozhodnúť iba sudca, ako aj to, že musí byť zákonná (existencia hmotnoprávneho základu väzby a procesného postupu) a v neposlednom rade môže trvať len po dobu ustanovenú zákonom. Využitie inštitútu väzby musí byť vždy náležite odôvodnené konkrétnymi okolnosťami, ktoré naplňajú jej zákonné dôvody. Trestný poriadok to vyjadruje naplnením dôvodnej obavy, že nastanú okolnosti, pre ktoré je možné uvaliť väzbu, resp. že rozhodnutie o väzbe musí byť odôvodnené skutkovými okolnosťami. Len samotná recitácia zákonných dôvodov väzby nemôže pre jej uloženie postačovať.⁸⁹

Ustanovenie čl. 17 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky upravuje azda najzásadnejší zásah do osobnej slobody v rámci trestného konania, s výnimkou už samotného výkonu trestu odňatia slobody, a to inštitút väzby. Podľa označeného článku ústavy možno do väzby vziať iba z dôvodov a na čas ustanovený zákonom a na základe rozhodnutia súdu. Citované ustanovenie upravuje dôvody, pre ktoré je možné obmedziť osobnú slobodu jednotlivca vzatím do väzby, ktorá „je najzávažnejším zásahom do osobnej slobody a práv obvineného. Keďže ide o najzávažnejší zásah, vyžaduje po celý čas trvania súdnu kontrolu. Súdna kontrola je zabezpečená od zatknutia, čo predstavuje prvú záruku súdnej kontroly. Povinnosť predviesť zatknutú osobu pred sudcu je bezpodmienečná a koná sa tak bez žiadosti osoby, ktorej sloboda je obmedzená. Druhú záruku súdnej kontroly predstavuje kontrola väzby. Účelom tejto záruky je zabrániť tomu, aby sa väzba priečila svojmu účelu a bola uvalená len na nevyhnutnú dobu. Uvalenie väzby ako krajného obmedzenia osobnej slobody je prostriedkom na zabezpečenie prítomnosti obvineného, zabraňuje mu v recidíve alebo v pokračovaní trestnej činnosti a tiež v marení dôkazov v trestnej činnosti.“⁹⁰

Dôvodom, pre ktorý sa väzba považuje za najzávažnejší zásah do osobnej slobody jednotlivca je ten, že okrem práva na osobnú slobodu zasahuje aj do práva na ochranu súkromia, ľudskej dôstojnosti, práva na zachovávanie listového tajomstva a ďalších Ústavou Slovenskej republiky zaručených ľudských práv a slobôd. In abstracto, ide o skupinu občianskych a politických práv, ktoré sú obvinenému garantované nielen na základe ústavy, ale aj dohovorom, ktorého

⁸⁹ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základných práv a svobod. Komentár*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s. 2012. s. 240-241.

⁹⁰ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 55/1998 zo dňa 18.10.2001.

ustanovenia sa premietajú do ústavnej precizácie. Všeobecne vo vzťahu k nim platí, že na jednej strane sa tieto práva garantujú, ale absencia ich formulácie ako absolútnych práv implikuje možnosť určitých zásahov do nich, a to pri akceptácii rešpektovania podmienok, ktoré sú ustanovené zákonom, sledujúc dosiahnutie legálneho, legitímneho a proporcionálneho cieľa. Aj ustanovenia zákona č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v platnom znení predstavujú jednu zo zákonných možností legálneho zásahu do takto garantovaných práv.⁹¹ Ústavou Slovenskej republiky zaručené právo na ochranu osobnej slobody v zmysle čl. 17 ods. 5 má spoločnú líniu s právom na súdnu ochranu zakotveným v článku 46 ods. 1 ústavy. Z registra základného práva na súdnu ochranu patrí do obsahu ochrany osobnej slobody predovšetkým právo na prístup k súdu, právo na rovnosť⁹² zbraní⁹³ a právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia o obmedzení osobnej slobody väzbou. Prístup k súdu spočíva v príležitosti na priamu komunikáciu chránenej osoby s orgánom štátu obmedzujúcim osobnú slobodu, možnosť vyjadriť⁹⁴ sa k väzbe.⁹⁵

⁹¹ TITLOVÁ, M. *Zákon o výkone väzby. Komentár*. Bratislava. Wolters Kluwer s.r.o., 2017. s. 28.

⁹² Rovnosť zbraní nie je zachovaná vtedy, ak je obhajcovi odopretý prístup k tým dokumentom vo vyšetrovacom spise, ktoré sú podstatné pre to, aby bolo možné účinne napadnúť nezákonnosť väzby klienta.

⁹³ Zásada rovnosti zbraní je jednou z charakteristík širšieho konceptu spravodlivého procesu, ktorý obsahuje aj základné právo, aby trestné konanie bolo kontradiktórne. – K tomu pozri Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Brandstetter proti Rakúsku, sťažnosť č. 11170/84, zo dňa 28.8.1991. Zásadu rovnosti zbraní definuje Európsky súd pre ľudské práva ako požiadavku, aby každá zo strán konania mohla obhajovať svoju vec za podmienok, ktorú ju, z pohľadu konania ako celku, podstatným spôsobom nezvýhodňujú vzhľadom k protistrane. – K tomu pozri Rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Nideröst-Huber proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 18990/91 zo dňa 18.2.1997 a Foucher proti Francúzsku, sťažnosť č. 22209/93, zo dňa 18.3.1997. V kontexte kontradiktórnosti konania Európsky súd pre ľudské práva pravidelne a jednoznačne judikuje, že každé trestné konanie, vrátane procesných aspektov, musí mať kontradiktórny charakter a zaisťovať rovnosť zbraní medzi obžalobou a obhajobou. Práve v tom spočíva jeden zo základných prvkov spravodlivého procesu. Právo na spravodlivé konanie implikuje, tak pre obžalobu ako aj pre obhajobu, možnosť zoznámiť sa s pripomienkami alebo dôkazmi predloženými protistranou a vyjadriť sa k nim. K tomu pozri Rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Rowe a Davis proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 28901/95, zo dňa 16.2.2000; Fitt proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 29777/96, zo dňa 16.2.2000 a Jasper proti spojenému Kráľovstvu, sťažnosť č. 27052/95, zo dňa 16.2.2000.

⁹⁴ Podľa Nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 198/2005 z 29. marca 2006, ak obvinenému nebola poskytnutá možnosť písomne sa vyjadriť k argumentácii obsiahnutej v návrhu na predĺženie lehoty jeho väzby, pričom súd pred rozhodnutím obvineného ani osobne nevypočul, ide o odňatie možnosti predložiť v konaní svoje argumenty proti ponechaniu vo väzbe. Tým dochádza k porušeniu práva na súdnu a inú právnu ochranu.

⁹⁵ DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky – Veľký komentár. Teória a prax*. Bratislava : C. H. Beck. 2015. s. 461.

V tomto kontexte je potrebné uviesť, že aj Európsky súd pre ľudské práva vo svojich rozhodnutiach uviedol, že zabezpečenie reálnej kontradiktórnosti konania znamená aj právo na prístup k spisom, bez ktorého obvinený nemôže dostatočne prezentovať svoje argumenty.⁹⁶ Konanie musí byť kontradiktórne a vždy musí byť zabezpečená rovnosť zbraní medzi stranami, prokurátorom a zatknutou osobou. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva ale vyplýva aj to, že účinnosť vyšetrovania môže niekedy vyžadovať utajenie časti získaných informácií, aby sa obvinenému zabránilo zničiť alebo ovplyvniť dôkazy, alebo znemožniť riadny výkon spravodlivosti. Avšak sledovanie tohto legitímneho cieľa nemôže odôvodniť podstatné obmedzenia práv obhajoby. Informácie, ktoré sú podstatné pre posúdenie zákonnosti väzby, musia byť primeraným spôsobom prístupné obhajcovi obvineného držaného vo väzbe.⁹⁷ Rovnosť zbraní nie je zabezpečená, keď je obhajcovi odopretý prístup k tým dokumentom vo vyšetrovacom spise, ktoré sú podstatné na to, aby bolo možné účinne napadnúť nezákonnosť väzby klienta.⁹⁸

Z citovaného znenia článku 17. ods. 5 ústavy vyplýva, že obmedziť osobnú slobodu formou výkonu väzby možno iba fyzickej osobe, z dôvodov ustanovených zákonom, na základe rozhodnutia súdu a len na zákonom ustanovený čas. Ústavodarca aj v tomto prípade nevymedzil dôvody väzby priamo v ústave, ale v rámci ich vymedzenia odkazuje na zákon „z dôvodov a na čas ustanovený zákonom“, ktorým je konkrétne trestný poriadok, vymedzujúci aj čas trvania väzby. Z ústavy a rovnako aj z dohovoru teda vyplýva, že každé obmedzenie osobnej slobody väzbou môže nastať len z dôvodov ustanovených zákonom. Preto úprava obsiahnutá v trestnom poriadku je integrálnou súčasťou ústavného rámca osobnej slobody.⁹⁹ „Nerešpektovanie zákonnej úpravy je zároveň nerešpektovaním Ústavy, a tým i porušením ňou zaručeného práva na osobnú slobodu. Ústavné záruky osobnej slobody jednotlivca sa však v prípade väzby len odkazom na zákonnú

⁹⁶ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Trzaska proti Poľsku, sťažnosť č. 25792/94, zo dňa 11.7.2000, Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Lanz proti Rakúsku, sťažnosť č. 24430/94, zo dňa 30.4.2002

⁹⁷ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Garcia Alva proti Nemecku, sťažnosť č. 23541/94, zo dňa 13.2.2001, Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci YÜKSEKDAĞ ŞENOĞLU a iní proti Turecku, sťažnosti č. 14332/17 24585/17 25445/17 25453/17 25462/17 25463/17 25464/17 31033/17 36268/17 39732/17 41087/17 68853/17 54469/18, zo dňa 3.4.2023.

⁹⁸ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 67/2003 zo dňa 11.3.2004, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 468/2025 zo dňa 6.8.2025.

⁹⁹ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 315/06 zo dňa 15.3.2007.

úpravu nevyčerpávajú.”¹⁰⁰ Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že súd rozhodujúci o pozbavení slobody nemusí dať odpoveď na každý argument osoby pozbavenej slobody. Súd však nesmie ignorovať konkrétne skutočnosti namietané touto osobou, ktoré by mohli spochybniť existenciu podmienok „zákonosti“ pozbavenia osobnej slobody.¹⁰¹ Každé pozbavenie osobnej slobody totiž musí sledovať účel ochrany jednotlivca pred svojvôľou.¹⁰²

Trestný poriadok upravuje inštitút väzby v ustanoveniach § 71 až § 84. V intenciách trestno-procesnej teórie i praxe väzba plní výlučne zaist'ovaciu funkciu a nechápe sa ako opatrovanie so sankčnými prvkami. V tomto zmysle ani platná právna úprava nepozná žiadny väzobný dôvod, ktorý by čo aj v minimálnej miere pripúšť'al väzbu ako opatrenie odplatnej či sankčnej povahy. Väzba sa často signifikuje ako krajné a výnimočné opatrenie (*ultima ratio*).¹⁰³ Z tohto dôvodu sa o väzbe hovorí ako o nutnom zle trestného konania. O „zlo“ ide z dôvodu, že spoločnosť (štát) zbavuje osobu slobody, o ktorej až v budúcnosti bude možné s určitosťou povedať či sa dopustila trestného činu, čím sa podvedome sťažuje aj jej obhajoba. O nutné zlo ide potom aj preto, lebo spoločnosť, ak má prostredníctvom štátnych orgánov náležite plniť svoje ochranné funkcie, sa bez tohto opatrenia v niektorých prípadoch nezaobíde. V zmysle platnej právnej úpravy väzba je zásadne opatrením fakultatívnej povahy a len jedným z prostriedkov zaistenia obvineného na účely trestného konania. O väzbe nemožno nikdy rozhodovať iba na základe prezumpcie, ale obligatórne na základe zistených skutočností v každom jednotlivom prípade. Osobitne pri uplatňovaní väzby treba rešpektovať zásadu primeranosti a zdržanlivosti, kedy sa musí prihliadať aj na závažnosť stíhaného trestného činu, ako aj na použitie iných, miernejších zaist'ovacích prostriedkov, ktorými možno takisto dosiahnuť účel väzby.¹⁰⁴

¹⁰⁰ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 703/2014 zo dňa 18.2.2015.

¹⁰¹ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ilijkov proti Bulharsku, sťažnosť č. 33977/96, zo dňa 26.7.2001.

¹⁰² Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva, Veľkej komory, vo veci S., V. a A. proti Dánsku, sťažnosti č. 35553/12, č. 36678/12 a č. 36711/12, zo dňa 22.10.2018.

¹⁰³ K tomu pozri aj: MAĐAR, M. 2013. Subsidiarita trestnej represie. In: *Zborník z medzinárodnej konferencie „Konsenzus v Práve“ organizovanej Právnickou fakultou Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici*, Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Belianum. 2013, s. 387.

¹⁰⁴ IVOR, J. a kol. *Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie*. Bratislava, IURA EDITION, 2010. s. 324-325.

Obsahom základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy je aj oprávnenie trestne stíhanej osoby, aby súd rozhodujúci o jej väzbe skúmal významné skutočnosti pre a proti väzbe vrátane možnosti nahradiť ju zárukou, sľubom alebo peňažnou zárukou, pričom ak sa rozhodne trestne stíhanú osobu do väzby vziať alebo ju v nej ďalej držať, aby boli takéto rozhodnutia založené na konkrétnych skutočnostiach, a nie na abstraktnej úvahe.¹⁰⁵

V právnom systéme Slovenskej republiky sa zákonnosťou trestného konania ako celku zaoberal aj Ústavný súd Slovenskej republiky, a to v konaní podľa článku 127 ods. 1 ústavy, kde rozhoduje o sťažnostiach fyzických alebo právnických osôb, ktoré namietajú porušenie¹⁰⁶ svojho základného práva na osobnú slobodu garantovanú okrem iného aj článkom 8 listiny. V zásade platí, že Ústavný súd Slovenskej republiky nezasahuje do trestného konania v ktoromkoľvek jeho štádiu, ale zväčša po vydaní meritórneho rozhodnutia. Výnimku predstavuje podanie ústavnej sťažnosti proti rozhodnutiu o vzatí obvineného do väzby v prípadoch, ak došlo k vyčerpaniu riadnych a mimoriadnych opravných prostriedkov proti takémuto rozhodnutiu.

Ústavný súd Slovenskej republiky stabilne judikuje, že väzba predstavuje jeden z najzávažnejších zásahov do osobnej slobody a práv obvineného. Vzhľadom na túto závažnosť sa po celý čas vyžaduje súdna kontrola jej ústavnosti a zákonnosti.¹⁰⁷ Je výsostným právom, ale aj povinnosťou všeobecného súdu dbať o to, aby doba väzby obvineného neprekročila nevyhnutnú hranicu. Na tento účel patrí všeobecnému súdu skúmať všetky okolnosti spôsobilé vyvrátiť alebo potvrdiť existenciu skutočného verejného záujmu odôvodňujúceho, so zreteľom na prezumpciu nevinu,¹⁰⁸ výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody a uviesť ich v rozhodnutiach o väzbe. Ústavný súd Slovenskej republiky

¹⁰⁵ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 207/07 zo dňa 7.11.2007, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 115/08 zo dňa 24.9.2008.

¹⁰⁶ Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 58/98 zo dňa 13. januára 1999, za porušenie niektorého zo základných práv a slobôd nemožno považovať to, že orgány činné v trestnom konaní svoje rozhodnutia odôvodnili nie podľa predstáv podnecovateľa.

¹⁰⁷ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 26/01 zo dňa 8.3.2001.

¹⁰⁸ K tomu pozri: MAĎAR, M. Prezumpcia nevinu v trestnom konaní po rozsudku Súdneho dvora EÚ z 5. 9. 2019 vo veci C-377/2018. In: *Banskobystrické zámocké dni práva : zborník z 5. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie, Vígláš, 14. - 15. 11. 2019*. Sekcia verejného práva „Vplyv rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskej únie na rozvoj odvetví verejného práva“. *Sekcia medzinárodného a európskeho práva*.“ Postavenie dieťaťa v medzinárodnom a európskom práve“. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2020. [online]. s. 116 - 125. [cit. 02.01.2021]. ISBN 978-80-557-1702-9. Dostupné na internete: <https://www.prf.umb.sk/veda-a-vyskum/konferencne-on-line-vystupy/v-banskobystricke-zamocke-dni-prava/>

opakovane zdôraznil, že jeho právomoc na rozhodovanie vo väzobných veciach predpokladá výlučne skúmanie toho, či sa v konaní pred väzobnými súdmi dodržali ústavno-procesné princípy takého obmedzenia osobnej slobody, akým je väzba obvineného.¹⁰⁹

Do obsahu právomoci ústavného súdu tak nepatrí preskúmať postup, ako ani správnosť skutkových a právnych záverov všeobecných súdov, ktoré viedli k záveru o existencii zákonného dôvodu na vzatie do väzby. Uvedený postup skúma druhostupňový súd v riadnom inštančnom postupe, ktorý je funkčne uspôsobený na preskúmanie obsahu trestného spisu, súvisiacich listín, podaní obvineného a prípadne aj ďalších dôkazov osvedčujúcich použitie takéhoto zabezpečovacieho prostriedku, akým je väzba v trestnom konaní.¹¹⁰ Ústavný súd Slovenskej republiky ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti preto nekoná v postavení súdu tretej alebo štvrtej inštancie, ale jeho úlohou je preskúmať zlučiteľnosť opatrenia, ktorým je jednotlivец pozbavený slobody, s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody.¹¹¹ Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že rozhodnutie vnútroštátneho súdu narúša spravodlivosť konania, napríklad svojou svojvôľou a arbitrárnosťou, ak sú v ňom vyjadrené dôvody založené na zjavnej skutkovej alebo právnej chybe, dôsledkom čoho došlo k odopretiu spravodlivosti.¹¹² V prípade ak nie sú splnené tieto predpoklady, Ústavný súd Slovenskej republiky nemôže dospieť k záveru o vecnej spojitosti medzi namietanými (porušenými) základnými právami alebo slobodami a napádaným rozhodnutím všeobecných súdov a postupom, ktorý im predchádzal.¹¹³ V takom prípade ústavný súd považuje sťažnosti za zjavne neopodstatnené.

¹⁰⁹ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 147/09 zo dňa 20.5.2009, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 94/2012 zo dňa 19.4.2012.

¹¹⁰ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 237/2021 zo dňa 28.4.2021, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 239/2022 zo dňa 24.5.2022.

¹¹¹ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 20/2013 zo dňa 24.1.2013.

¹¹² Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Navalnyy a Ofitserov proti Rusku, sťažnosti č. 46632/13 a č. 28671/14, zo dňa 23.2.2016, bod 119.

¹¹³ K tomu pozri: Korpáš, E. Super ústavostrážca? In: *Princípy konštitucionalizmu*. Plzeň : Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2015. s. 96-135.

Ústavná sťažnosť je neprípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal iné právne prostriedky, ktoré mu priznáva zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd. Okrem uplatnenia opravných prostriedkov proti meritórnym súdnym rozhodnutiam v podobe podania odvolania či dovolania možno spomenúť aj iné prostriedky, ktoré slovenský právny poriadok na ochranu základných práv a slobôd osôb upravuje a poskytuje. Napríklad podľa § 55 ods. 3 trestného poriadku ak je dôvodný predpoklad, že došlo k priet'ahom v príprave pojednania veci súdom, v určení termínu konania a rozhodnutia alebo k priet'ahom vo vyhotovovaní súdneho rozhodnutia, ktorákoľvek zo strán trestného konania je oprávnená podať prostredníctvom tohto súdu sťažnosť pre nečinnosť na nadriadený súd, aby určil primeranú lehotu na uskutočnenie namietaného úkonu. Vo veci konajúci súd v takom prípade musí bez meškania túto sťažnosť pre nečinnosť zaslať spolu so spisom a svojím stanoviskom a so stanoviskom predsedu súdu nadriadenému súdu. Predmetné neplatí v prípade, ak súd urobí úkony trestného konania uvedené v sťažnosti pre nečinnosť do pätnástich pracovných dní po jej doručení a informuje o tom sťažovateľa. V takom prípade sa na sťažnosť pre nečinnosť hľadí ako na vzatú späť, ak sťažovateľ v priebehu piatich pracovných dní od doručenia oznámenia nevyhlási, že na svojej podanej sťažnosti trvá, o čom ho je potrebné poučiť.

Ústavný súd Slovenskej republiky už opakovane judikoval, že sťažnosť pre nečinnosť podľa vyššie označeného ustanovenia § 55 ods. 3 trestného poriadku možno považovať v zmysle § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde za účinný právny prostriedok nápravy, ktorý zákon sťažovateľom na ochranu ich základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorého použitie sú sťažovatelia oprávnení.¹¹⁴ Vo vzťahu k porovnateľnej právnej úprave § 91 rakúskeho Gerichtsorganisationsgesetz zaujal Európsky súd pre ľudské práva, napríklad v rozsudku vo veciach Holzinger proti Rakúsku z 30. januára 2001, sťažnosť č. 23459/94, bod 16 a nasledujúce, ako aj v rozsudku vo veci Dirlt proti Rakúsku zo 4. septembra 2001, sťažnosť č. 37835/97, porovnateľný právny názor.

Podobne aj žiadosť na preskúmanie postupu policajta podľa § 210 trestného poriadku možno v zmysle § 132 ods. 2 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom

¹¹⁴ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 113/2012 zo dňa 1.3.2012, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 531/2017 zo dňa 12.9.2017, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 263/2021 zo dňa 15.4.2021, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 264/2022 zo dňa 12.5.2022.

súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)¹¹⁵ považovať za účinný právny prostriedok, ktorý zákon sťažovateľom na ochranu ich základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorého použitie sú aj sťažovatelia oprávnení. Uplatnenie a právna povaha predmetného inštitútu platí bez ohľadu na dozor prokurátora nad zachovávaním zákonnosti pred začatím trestného stíhania a v prípravnom konaní podľa § 230 trestného poriadku, keďže ide o inak účelovo zameraný inštitút.¹¹⁶

Pri rozhodovaní o väzbe musia byť súčasne splnené formálne predpoklady väzby, a teda musí existovať uznesenie o začatí trestného stíhania a uznesenie o vznesení obvinenia a materiálne predpoklady väzby, t. j. musia existovať skutočnosti osvedčujúce kvalifikované podozrenie, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu, a že sa obvinený trestného činu dopustil a zároveň musí existovať niektorý z väzobných dôvodov.¹¹⁷ Existuje teda dôvodná obava pre tzv. útekovú väzbu, kolúznú väzbu alebo preventívnu väzbu podľa § 71 a nasl. trestného poriadku.¹¹⁸

Podľa judikatúry, požiadavka preskúmania hmotných podmienok väzby znamená povinnosť preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a s poukazom na právne kritériá rozhodnúť, či sú dané dôvody opodstatňujúce väzbu, alebo pokiaľ také dôvody neexistujú, musí dôjsť k prepusteniu osoby na slobodu.¹¹⁹ Zmieňovaná povinnosť zahŕňa aj preskúmanie odôvodnenosti podozrenia zo spáchania trestného činu, na základe ktorého došlo k

¹¹⁵ K tomu pozri: MACEJKOVÁ, I., BÁRÁNY, E., BARICOVÁ, J., FIAČAN, I., HOLLÄNDER, P., SVÁK, J. A KOLEKTÍV. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár*. Bratislava : C.H. Beck, 2020. 1. vydanie. 1640 s. ĽALÍK, M. – ĽALÍK, T. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár*. Bratislava : Wolters Kluwer SR, s.r.o., 2019. 639 s. PONIŠT, V. Majetkový cenzus pri podaní sťažnosti na Ústavný súd Slovenskej republiky – nevhodná aplikácia Civilného sporového poriadku? In: *Ústavná a zákonná úprava konania pred súdnym orgánom ochrany ústavnosti v štátoch V4 – VIII. Ústavné dni*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2020. s. [online]. 252-263. [cit. 16.07.2022]. Dostupné na internete: https://www.upjs.sk/public/media/17625/09_UstavneDni-VIII.pdf

¹¹⁶ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 348/2020 zo dňa 15.7.2020, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 438/2022 zo dňa 17.8.2022.

¹¹⁷ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 522/2021 zo dňa 12.11.2021, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 319/2025 zo dňa 17.7.2025. Porovnaj: Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 100/04 zo dňa 8.10.2004, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 33/2021 zo dňa 13.5.2021.

¹¹⁸ MINÁRIK, Š. a spol. *Trestný poriadok. Druhé, prepracované a doplnené vydanie*. Bratislava : IURA EDITION s.r.o. 2010. s. 239.

¹¹⁹ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Schiesser proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 7710/76, zo dňa 4.12.1979.

zadržaniu, a preskúmanie, či zadržanie a následná väzba sledujú legitímny účel.¹²⁰ Odôvodnenosť podozrenia predpokladá existenciu skutočností alebo informácií, ktoré objektívnemu pozorovateľovi umožnia urobiť záver, že daná osoba mohla spáchať trestný čin.¹²¹ Konanie páchatel'a musí vykazovať znaky, ktoré v danom čase podľa platného vnútroštátneho práva napĺňa skutkovú podstatu niektorého trestného činu,¹²² a musí byť jasné, o aký konkrétny trestný čin ide.¹²³

S inštitútom väzby v prípade obmedzenia osobnej slobody súvisí aj trest odňatia slobody. Ústavný súd Slovenskej republiky by za protiústavný vyhlásil každý zákon, ktorý by umožňoval uložiť trest odňatia slobody za neschopnosť splniť zmluvný záväzok. Z historického hľadiska zásada nemožnosti uložiť trest tzv. dlžníckeho väzenia vychádza z rímskeho súkromného práva, podľa ktorého ručil rímsky občan za dlhy iba svojím majetkom a nie svojou osobou.

Danou problematikou sa vo svojej rozhodovacej činnosti zaoberal Ústavný súd Českej republiky, ktorý v náleze sp. zn. II. ÚS 1098/10 považoval za porušenie článku 8 ods. 2 listiny riešenie štandardného občianskoprávneho sporu trestnoprávnymi prostriedkami. Ústavný súd Českej republiky vo svojej ustálenej rozhodovacej činnosti konštatoval, že právny poriadok, hoci vnútorne diferencovaný, tvorí jednotu a ako s takým treba s ním zaobchádzať pri aplikácii jednotlivých ustanovení a inštitútov. S tým súvisí aj posudzovanie naplnenia objektívnych znakov trestného činu, pretože pri rešpektovaní zásady „ultima ratio“ trestnoprávnej represie, nemôže byť ignorovaná civilnoprávna stránka veci.¹²⁴ Trestné právo v zásade nemôže slúžiť ako prostriedok nahradzujúci ochranu práv a právnych záujmov jednotlivca v oblasti súkromnoprávnych vzťahov, kde závisí predovšetkým na individuálnej aktivite osoby, aby strážila svoje práva, ktorým má súdna moc poskytovať ochranu. Je neprijateľné, aby túto ochranu aktívne preberali orgány činné v trestnom konaní, ktorých úlohou je ochrana prevažne celospoločenských

¹²⁰ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ijkor proti Bulharsku, sťažnosť č. sťažnosť č. 33977/96, zo dňa 26.7.2001.

¹²¹ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Michalko proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 35377/05, zo dňa 21.12.2010.

¹²² Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Lukanov proti Bulharsku, sťažnosť č. 21915/93, zo dňa 20.3.1997.

¹²³ Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Berktaý proti Turecku, sťažnosť č. 22493/93, zo dňa 1.3.2001, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 33/2021 zo dňa 13.5.2021.

¹²⁴ Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 564/2000 zo dňa 8.11.2001.

hodnôt, nie priamo konkrétnych subjektívnych práv jednotlivca, ktoré svojou povahou spočívajú v súkromnoprávnej sfére. V právnom štáte je totiž neprípustné, aby prostriedky trestnej represie slúžili na uspokojovanie subjektívnych práv súkromnoprávnej povahy, ak okrem toho nie sú splnené všetky predpoklady vzniku trestnoprávnej zodpovednosti, resp. ak nie sú tieto predpoklady celkom nespochybniteľne zistené.¹²⁵ Je hodné odsúdenia, ak je účastníkmi civilnoprávnych vzťahov zneužívaný inštitút trestného oznámenia na ovplyvnenie riešenia týchto vzťahov.¹²⁶

V tomto kontexte je nutné akcentovať, že právo na vznesenie obvinenia a trestné stíhanie inej osoby na základe podaného trestného oznámenia alebo na podanie obžaloby proti nej na súde prokurátorom nie je súčasťou základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy.¹²⁷ Ani z čl. 6 dohovoru nevyplýva právo na začatie a vedenie trestného stíhania proti tretej osobe alebo právo na jej odsúdenie v trestnom konaní.¹²⁸ Napokon ani z jednotlivých ustanovení trestného poriadku nemožno vyvodit' subjektívne právo osoby, ktorá podala trestné oznámenie, na začatie trestného konania proti inej osobe.¹²⁹ Súčasťou práv oznamovateľa trestnej činnosti nie je ani povinnosť orgánu štátu kvalifikovať konanie, v ktorom tento vidí porušenie svojich práv, ako trestný čin. Ak výsledky postupu pred začatím trestného stíhania nedávajú podklad na začatie alebo pokračovanie v trestnom stíhaní, nemôže príslušný vyšetrovateľ začať konať alebo pokračovať v konaní. Oznamovateľ trestných činov má právo domáhať sa len toho, aby sa jeho trestným oznámením kompetentné orgány zaoberali a o jeho vybavení ho riadne vyrozumeli, pričom nemá nárok na to, aby výsledok konania kompetentného štátneho orgánu zodpovedal jeho predstave.¹³⁰

¹²⁵ Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I.ÚS 4/04 zo dňa 23.3.2004.

¹²⁶ Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II.ÚS 789/06 ze dne 27.9.2007. Nález Ústavného súdu Českej republiky II. ÚS 1098/10 zo dňa 4.8.2010.

¹²⁷ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 526/2016 zo dňa 17.8.2016, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 539/2017 zo dňa 8.11.2017.

¹²⁸ Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Dziedzic proti Poľsku, sťažnosť č. 50428/99, zo dňa 25.11.2003, Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Helmers proti Švédsku, sťažnosť č. 11826/85, zo dňa 29.10.1991, Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kusmierek proti Poľsku, sťažnosť č. 10675/02, zo dňa 21.9.2004.

¹²⁹ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 391/2023 zo dňa 18.7.2023.

¹³⁰ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 88/99 zo dňa 10.11.1999, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 498/2022 zo dňa 9.11.2022, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS. 149/2025 zo dňa 11.3.2025.

Vo vzťahu k odôvodnenosti podozrenia pri vznesení obvinenia vo svojej judikatúre Ústavný súd Slovenskej republiky opakovane uviedol, že pri rozhodovaní o väzbe postačuje dostatočne preukázať podozrenie, že obvinený spáchal skutok, ktorým naplnil znaky skutkovej podstaty príslušného trestného činu. Dôvodné podozrenie teda predpokladá existenciu faktov alebo informácií, ktoré by objektívnemu pozorovateľovi umožnili úsudok, že konkrétna osoba mohla spáchať trestný čin, pričom jeho dôvodnosť závisí vždy od všetkých okolností každého konkrétného prípadu.¹³¹ Naopak, v tejto súvislosti je potrebné zdôrazniť, že až po vznesení obvinenia sa v rozhodujúcej miere otvára priestor na dokazovanie v prípravnom konaní, v dôsledku čoho sa dôvodnosť vzneseného obvinenia postupne „odkrýva“. To znamená, že sa buď potvrdzuje, alebo vyvracia, a to práve dokazovaním, ako to vyplýva aj z komentovaného znenia dohovoru, ktoré akcentuje, že skutočnosti, ktoré vyvolali podozrenie, nemusia byť rovnakého stupňa ako tie, ktoré sú nutné k odôvodneniu odsúdenia alebo, ktoré na začiatku postačovali pre vznesenie obvinenia.¹³² Skutočnosti, na ktorých sa obvinenie zakladá však nemôžu byť rovnakej intenzity ako skutočnosti, ktorými sa odôvodňuje podanie obžaloby, alebo odsúdenie páchatel'a.¹³³ Samotné dôvody väzby podľa § 71 ods. 1 trestného poriadku rátajú s existenciou takéhoto dokazovania počas prípravného konania.¹³⁴ Ipso facto, kým dôvody väzby sú kreované na dôvodných predpokladoch, tak iné konečné rozhodnutia v rámci fáz trestného konania, ako napríklad podanie obžaloby, ktorým sa končí prípravné konanie, alebo naopak odsudzujúce rozhodnutie si vyžadujú čo najzreteľnejšie potvrdenie týchto „predpokladov, a to za kumulácie náležitého odôvodnenia.

Podľa jednotlivých ustanovení trestného poriadku, možno osobnú slobodu jednotlivca obmedziť na základe niektorého tzv. väzobného dôvodu podľa § 71 trestného poriadku. Prvým z nich je tzv. úteková väzba, dôvodná obava, že obvinený ujde alebo sa bude skrývať, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, najmä ak nemožno jeho totožnosť ihneď zistiť, ak nemá stále

¹³¹ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Fox, Cambell a Hartley proti Veľkej Británii, sťažnosť č. 12244/86 12245/86 12383/86, zo dňa 30.8.1990.

¹³² Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva, Veľkej komory, vo veci Murray proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 14310/88, zo dňa 28.10.1994, Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Khodorkovskiy proti Rusku, sťažnosť č. 5829/04, zo dňa 31.5.2011.

¹³³ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 514.

¹³⁴ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 341/2022 zo dňa 12.7.2022, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 380/2025 zo dňa 1.7.2025.

bydlisko alebo ak mu hrozí vysoký trest. Pri posudzovaní útekovej väzby nebezpečenstvo úteku trestne stíhanej osoby nemôže vyplývať len z jednej skutočnosti, ale musí byť založené na súhre okolností.¹³⁵ Do úvahy treba vziať viaceré významné faktory, akými sú najmä charakter stíhanej osoby, jej morálka, domov, zamestnanie, majetkové pomery, aktuálny zdravotný stav, rodinné vzťahy, všetky druhy väzieb s krajinou, v ktorej je stíhaná. Vzájomné posúdenie viacerých skutočností môže buď potvrdiť existenciu nebezpečenstva úteku, alebo znížiť ho do takej miery, že väzbu neopodstatňuje.¹³⁶ Pri pobyte trestne stíhaného občana Slovenskej republiky v zahraničí je potrebné diferencovať, či krajina, v ktorej sťažovateľ užíva nehnuteľnosť, je súčasťou Európskej únie, v rámci ktorej každý občan Európskej únie vykonáva právo slobody pohybu a pobytu, alebo či ide o krajinu mimo Európskej únie. V rámci krajín Európskej únie je totiž podstatne jednoduchšie dosiahnuť vydanie občana na trestné stíhanie procesnými inštitútmi európskeho práva, akým je vyššie zmieňovaný európsky zatýkačiaci rozkaz. Ďalej je potrebné zvažovať, či s krajinou, do ktorej by reálne hrozil útek, Slovenská republika má alebo nemá uzavretú dohodu o vydávaní občanov na trestné stíhanie.¹³⁷

Dikcia § 71 ods. 1 písm. b) trestného poriadku upravuje druhý dôvod väzby, podľa ktorého z konania obvineného alebo ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že obvinený bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. V danom prípade ide o tzv. kolúznú väzbu. Podľa názoru Ústavného súdu Slovenskej republiky vyjadrenom v náleze sp. zn. IV. ÚS 13/2022 z 10. mája 2022 dôvodnou obavou, že obvinený bude pôsobiť na svedkov, znalcov alebo spoluobvinených, sa rozumie nielen priama snaha obvineného ovplyvniť tieto osoby, aby vypovedali v rozpore so skutočnosťou, a tým spôsobili nesprávne zistenie skutkového stavu v konkrétnej trestnej veci, ale tiež akékoľvek ďalšie konanie ovplyvneného, ktoré je objektívne spôsobilé porušiť dispozíciu predpokladanú § 71 ods. 1 písm. b) trestného poriadku. Objasňovaním skutočností závažných pre trestné stíhanie je podľa ústavného súdu dokazovanie skutočností uvedených v § 119 ods. 1 trestného poriadku. Tieto skutočnosti musia mať pre trestné stíhanie podstatný význam najmä z hľadiska posúdenia viny, trestu, resp. výroku o náhrade škody. Pre

¹³⁵ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 38/01 zo dňa 11.10.2001, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 34/07 zo dňa 26.6.2007.

¹³⁶ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 319/2025 zo dňa 17.7.2025.

¹³⁷ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 523/2021 zo dňa 12.11.2021.

úplnosť je potrebné uviesť, že skutkové okolnosti spôsobilé odôvodniť vzatie obvineného do kolúznej väzby v prípade osôb, ktoré vykonávajú štátnu službu v tzv. ozbrojených zboroch, osobitne v prostredí orgánov činných v trestnom konaní, musia byť vždy interpretované aj v nadväznosti na skúsenosti takejto osoby z uvedeného prostredia. Medziľudskú komunikáciu preto nemožno posudzovať iba výlučne v nadväznosti na jej obsah, ale tiež v nadväznosti na pracovné,¹³⁸ resp. sociálne postavenie jej účastníkov. Ak taká komunikácia prebieha výlučne medzi osobami znalými procesu odhaľovania, objasňovania a rozhodovania o trestných činoch, je potrebné dôvodnú obavu z naplnenia deklarovaného väzobného dôvodu posudzovať extenzívnejšie, a to najmä preto, lebo dané osoby si v rámci vzájomnej komunikácie museli byť vedomé toho, čo v sebe zahŕňa „záujem“ orgánov činných v trestnom konaní, resp. aké hmotnoprávne alebo procesné konzekvencie v sebe zahŕňa výpoveď svedka v neprospech osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, a ako je potrebné postupovať na účely eliminácie rizík spojených s ich operatívnym rozpracovaním, resp. samotným vyšetrovaním ich trestnej činnosti.

Európsky súd pre ľudské práva judikoval, že ani verejný záujem¹³⁹ na odhaľovaní, stíhaní trestného činu a potrestaní páchatel'a nemôže ospravedlniť postup zasahujúci do samotnej podstaty práva obvineného na obhajobu, vrátane práva nebyť nútený obviňovať sám seba.¹⁴⁰

Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tost 14/2017 z 2. mája 2017 pre naplnenie dôvodov väzby podľa § 71 ods. 3 písm. b) trestného poriadku musia existovať tak konkrétne skutočnosti odôvodňujúce obavu z kolúzneho správania sa obvineného, ako aj predmet (vec, listina, osoba) ohrozený kolúznym správaním sa obvineného. Konkrétne skutočnosti musia byť spojené s predpokladanou aktívnou činnosťou obvineného smerujúcou k mareniu skutočností závažných pre trestné stíhanie.

Dôvodnosť kolúznej väzby možno oprieť o existenciu konkrétnych skutočností odôvodňujúcich obavu z marenia objasňovania skutočností dôležitých pre trestné stíhanie, pričom v zmysle právnej úpravy sa

¹³⁸ K tomu pozri: PETRÍKOVÁ, L. *Nové trendy v pracovnom práve*. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2021. 114 s. PETRÍKOVÁ, L. *Základné slobody a zásady vo svetle pracovného práva*. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2023. 100 s.

¹³⁹ K verejnému záujmu pozri: PÍRY, M. *Verejný záujem*. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2021. 184 s. ISBN 978-80-557-1907-8.

¹⁴⁰ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Heaney a McGuinness proti Írsku, sťažnosť č. 34720/97, zo dňa 21.12.2000.

nevyžaduje istota, ale postačuje obava z kolúzneho konania obvineného, čo v posudzovanom prípade najvyšší súd bližšie zdôvodnil tým, že „*nemožno vyčkávať až do okamihu, keď už je isté, že obvinený bude kolúzne konať, pretože by sa už spravidla nepodarilo takému konaniu zabrániť a predísť*“¹⁴¹. Podľa ústavného súdu obava z kolúzneho správania nemusí byť získaná len z prameňa klasifikovaného ako dôkaz v zmysle ustanovenia § 119 ods. 2 trestného poriadku, ktorý slúži primárne pre účely rozhodovania o meritórnej otázke viny a trestu, ale prameňom relevantných informácií sa môžu stať aj iné zdroje, ako napríklad informácie získané operatívnou činnosťou, pričom takýmto zdrojom informácií môže byť aj iné trestné konanie. Zo znenia ustanovenia § 71 ods. 1 písm. b) trestného poriadku vyplýva, že právna úprava nevymedzuje dôvody tzv. kolúznej väzby presným výpočtom (z konania obvineného alebo z ďalších konkrétnych skutočností vyplýva dôvodná obava, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie). Pre aplikáciu požiadavky konkrétnych skutočností nestanovuje právna úprava žiadne objektívne a nemenné kritériá, je úlohou súdu vyvodiť tieto kritériá z povahy konkrétnej a individualizovanej veci vrátane osoby obvineného a jeho osobných pomerov. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva, definuje kolúzne dôvody ako riziko marenia spravodlivosti, pod ktorým chápe nebezpečenstvo, že by obvinený mohol na slobode podniknúť určité kroky, ktorými by mohol mariť vyšetrovanie trestného činu, z ktorého je obvinený, napríklad ovplyvňovaním svedkov, spolupáchateľov alebo odstraňovaním dôkazov, pričom tento dôvod časom stráca na relevancii, a to predovšetkým vtedy, ak už boli v rámci vyšetrovania zhromaždené všetky dôkazy, vyšetrovanie je ukončené a je predložená obžaloba.¹⁴¹ Doslovné znenie citovaného ustanovenia trestného poriadku, ako aj judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva považujú za dostačujúci dôvod kolúznej väzby riziko, teda dôvodnú obavu z kolúzneho konania obvineného, nie istotu kolúzneho správania.¹⁴²

V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že nie je možné rozdeľovať svedkov na kľúčových a tých druhých, pretože všetci svedkovia, ktorí sú navrhnutí stranami na výsluch, majú prispieť k objasneniu podstatných skutkových okolností veci a v tomto štádiu konania nie je možné vzhľadom na kontradiktórnosť

¹⁴¹ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Darvas proti Maďarsku, sťažnosť č. 19547/07, zo dňa 11.1.2011.

¹⁴² Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 221/2019 zo dňa 4.6.2019.

trestného konania vysloviť „neužitočnosť“ niektorých svedkov pre objasnenie veci. Dikcia § 71 ods. 1 písm. b) trestného poriadku svojím demonštratívnym charakterom vyžaduje na naplnenie dôvodov tzv. kolúznej väzby buď pôsobenie na svedkov, znalcov alebo spoluobvinených, alebo iné marenie objasňovania skutočností závažných pre trestné stíhanie. Dôvodom kolúznej väzby nemusia byť len tie skutočnosti, že obvinení pôsobili na konkrétnych svedkov, ale môžu nimi byť aj iné skutočnosti a iné marenia skutočností závažných pre trestné stíhanie. Trestný poriadok teda podmieňuje možnosť vzatia obvineného do väzby existenciou dôvodnej obavy vyplývajúcej buď z konania obvineného alebo z ďalších konkrétnych skutočností. Výklad pojmu „konkrétna skutočnosť“ je vecou súdu, ktorý na základe skutkových okolností a dôkaznej situácie v konkrétnej trestnej veci posúdi, či vzatie obvineného do väzby je opatrením nevyhnutným na dosiahnutie účelu trestného konania a či tento účel nemožno dosiahnuť inak.¹⁴³

Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 20/2022 z 10. mája 2022 ani označenie konkrétnych svedkov, ktorí ešte v konaní vypočutí neboli, uvedením ich mien nie je spôsobilé odôvodniť dôvod kolúznej väzby. Aj vo vzťahu k takto označeným svedkom musí existovať a byť preukázaná aj iná konkrétna, ale tiež reálna skutočnosť zakladajúca dôvodnú obavu, že ich ovplyvňovanie bude zo strany obvineného objektívne možné, a taktiež to, či a z akého dôvodu by k nemu v budúcnosti mohlo dôjsť. Uvedený názor je v súlade so znením ustanovenia § 72 ods. 2 časti prvej vety pred bodkočiarkou trestného poriadku, ktorý precizuje, že odôvodnenie rozhodnutia o väzbe obsahuje aj uvedenie skutkových okolností, o ktoré sa výrok rozhodnutia o väzbe opiera, ktoré preukazujú dôvodnosť trestného stíhania a konkrétne skutočnosti, ktoré zakladajú dôvod väzby.

Ústavný súd Slovenskej republiky tiež judikoval, že „*dôvodom kolúznej väzby podľa § 71 písm. b) trestného poriadku nemôže byť okolnosť, že obvinený popiera trestnú činnosť, z ktorej je obvinený alebo obžalovaný, alebo že odmieta vypovedať (R 39/1968).*“¹⁴⁴

Podľa § 71 ods. 1 písm. c) trestného poriadku sa zakladá preventívny dôvod väzby vtedy, ak je obava, že obvinený bude pokračovať v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval. Dôvodnosť obavy nemôže byť všeobecná alebo abstraktná,

¹⁴³ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 23/2014 zo dňa 17.6.2014.

¹⁴⁴ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 250/2014 zo dňa 24.9.2014.

ale musí byť spojená s ďalšími skutočnosťami spočívajúcimi v konaní obvineného, z ktorých možno vyvodit', že bude pokračovať v trestnej činnosti. Ak preventívna väzba trvá dlhší čas, samotný druh, charakter, rozsah či závažnosť trestnej činnosti nemôžu byť dôvodom väzby, ak nie sú podporené ďalšími konkrétnymi skutočnosťami odôvodňujúcimi pokračovanie v trestnej činnosti.¹⁴⁵ Pokračovaním v trestnej činnosti sa rozumie nielen opakovanie toho istého trestného činu, ale aj spáchanie trestného činu rovnakého druhu. Obavu z pokračovania v trestnej činnosti možno odôvodniť najmä spôsobom spáchania skutku a motívom jeho spáchania, vzťahom obvineného k poškodenému, motiváciou dokonať, resp. opakovať skutok, majetkovými pomermi, spôsobom vedenia života obvineného.¹⁴⁶ U obvineného, ktorý sa v nedávanej minulosti dopustil spáchania druhovo odlišných trestných činov, je potrebné zvažovať, či existujú skutočnosti, ktoré v súvislosti so stíhaným skutkom predstavujú objektívnu obavu, že bude pokračovať v trestnej činnosti. Zvlášť je potrebné starostlivo vyhodnotiť situáciu, ak sa väzobné stíhanie odôvodňuje tým, že obvinený spáchal trestné činy v nedávnej minulosti, ak za tieto ešte nebol právoplatne odsúdený alebo obvinený spáchal trestné činy v dávnej minulosti, na ktoré sa už hľadá, akoby nebol odsúdený.¹⁴⁷

V tomto kontexte sa žiada odkázať aj na Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorý ako ďalší dôvod pre pozbavenie slobody formuluje potrebu zabránenia spáchať trestný čin. Právna teória s odkazom na rozhodovaciu činnosť Európskeho súdu pre ľudské práva zdôrazňuje, že označenú časť dohovoru nie je možné interpretovať tak, že by pripúšťala zbavenie slobody ako prostriedok všeobecnej prevencie smerujúcej proti jednotlivcovi alebo určitej kategórii jednotlivcov, ktorí predstavujú nebezpečenstvo s ohľadom na ich trvalú náchylnosť k páchaniu trestnej činnosti. Uvedené spojenie poskytuje štátom nástroj iba za účelom zabránenia spáchaniu konkrétneho a určitého trestného činu. Vyplýva to jednak z použitia singuláru „*trestný čin*“, ako aj z účelu článku 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ktorým je zaistiť, že nikto nebude svojvoľne zbavený

¹⁴⁵ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 33/2021 zo dňa 13.5.2021, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 520/2021 zo dňa 30.11.2021.

¹⁴⁶ Porovnaj: PRIKRYL, O. In: Čentěš, J., Kurilovská, L., Šimovček, I., Burda, E. a kol. *Trestný poriadok I*. Bratislava : C.H.BECK 2021, s. 349.

¹⁴⁷ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 232/2024 zo dňa 16.5.2024, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 319/2025 zo dňa 17.7.2025.

slobody.¹⁴⁸ Predmetné je tak v súlade už s vyššie uvedeným a opakovane vyjadruje nevyhnutnosť posudzovať konkrétne okolnosti pri rozhodovaní o dôvodoch tzv. preventívnej väzby.

Podľa § 71 ods. 2 trestného poriadku obvinený môže byť vzatý do väzby aj vtedy, ak je trestne stíhaný pre trestné činy terorizmu, ak doteraz zistené skutočnosti nasvedčujú tomu, že skutok, pre ktorý bolo začaté trestné stíhanie, bol spáchaný, má znaky trestného činu a sú dôvody na podozrenie, že tento skutok spáchal obvinený, a ak vzhľadom na osobu obvineného, povahu alebo závažnosť trestného činu, pre ktorý je trestne stíhaný, nie je v čase rozhodovania o väzbe možné väzbu nahradiť zárukou, sľubom alebo dohľadom podľa § 80 trestného poriadku alebo peňažnou zárukou v zmysle § 81 označeného zákona.

Z poslednej vety ustanovenia čl. 5 ods. 3 dohovoru vyplýva, že pri rozhodovaní o prepustení z väzby je potrebné prihliadať na princíp subsidiarity zbavenia osobnej slobody. Predmetné znamená, že príslušné súdne orgány sú pri rozhodovaní o tom, či má byť dotknutá osoba prepustená na slobodu, alebo naďalej zadržovaná, povinné zvážiť možnosť uloženia iných obmedzení, ktoré síce nemajú za následok pozbavenie slobody, ale zaručia, že sa dotknutá osoba napr. dostaví na pojednávanie. Za porušenie povinnosti skúmať možnosť prijatia alternatívnych opatrení zo strany súdnych orgánov sa v zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva bude považovať situácia, kedy počas trvania prípravného konania súdne orgány neuvažovali o využití alternatívnych opatrení, ako aj prípady keď sa súdne orgány nedostatočným alebo žiadnym spôsobom nevysporiadajú s návrhmi dotknutej

¹⁴⁸ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. 2012. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. I. vydání.* Praha : C. H. Beck. 2012. s. 486.

osoby na nahradenie väzby inými prostriedkami¹⁴⁹. V prípade nahradenia väzby zložením peňažnej záruky sa za porušenie ustanovenia čl. 5 ods. 3 dohovoru bude považovať aj stanovenie výšky peňažnej záruky v závislosti od výšky škody, ktorú mala dotknutá osoba spôsobiť. Cieľom poskytovanej záruky je v tomto prípade zaistiť prítomnosť obvineného na pojednávaní a nie náhradu škody. Výška záruky by preto mala byť posudzovaná predovšetkým s ohľadom na obvineného, jeho prostriedky a väzby na osoby, ktoré sa majú za obvineného zaručiť, jednoducho s ohľadom na dôveru, ktorú možno živiť v tom, že perspektíva straty kaucie v prípade nedostavenia sa na súdne pojednávanie bude na dotknutú osobu pôsobiť dostatočne na to, aby vylúčila všetky pokušenia na útek.¹⁵⁰

Trestný poriadok v ustanovení § 71 ods. 3 upravuje aj tzv. opätovnú väzbu. Konkrétne, ak bol obvinený prepustený z väzby, môže byť v tej istej trestnej veci vzatý do väzby, ak je na úteku alebo sa skrýva, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu alebo trestu, nezdržiava sa na adrese, ktorú uviedol orgánom činným v trestnom konaní alebo súdu, nepreberá zásielky alebo nerešpektuje príkazy

¹⁴⁹ Európsky súd pre ľudské práva v rozsudku vo veci Štvrtecký proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 55844/12, zo dňa 5.6.2018, vyjadril názor, že vzhľadom na povahu údajnej trestnej činnosti, najmä metódy násilia a vydierania, boli tieto dôvody trvania väzby aj v neskoršom štádiu konania pred súdom opodstatnené. Ďalej Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že vnútroštátne orgány pri odôvodňovaní väzby sťažovateľa poukazovali na konkrétne skutkové okolnosti prípadu, pričom nepoužívali „všeobecnú a abstraktnú“ argumentáciu a nemožno ani tvrdiť, že by predlžovali väzbu z identických dôvodov alebo rozhodovali formalisticky. Odôvodnenie súdov odrážalo stav vyšetrovania a neskôr súdneho konania a svedčilo o tom, že vnútroštátne súdy si overili, či dôvody väzby zostali opodstatnené. ESĽP preto dospel k záveru, že dôvody pre väzbu sťažovateľa v prípravnom konaní boli „relevantné“ a „dostatočné“ počas celého obdobia jeho väzby. Pokiaľ ide o otázku, či vnútroštátne orgány postupovali v trestnom konaní proti sťažovateľovi s „osobitnou starostlivosťou“, Európsky súd pre ľudské práva poukázal na značnú zložitosť konania, rozsiahle dokazovanie, početné pojednávania a doručovanie predvolaní rôznym stranám. Konanie si tiež vyžadovalo individuálne stanovenie trestnej zodpovednosti množstva obžalovaných v súvislosti s rôznymi trestnými činmi. V prípravnom konaní, ktoré trvalo rok a 8 mesiacov, boli kontinuálne odhaľované a vyšetrované nové trestné činy, trikrát rozširované obvinenia proti sťažovateľovi, bolo vypočítaných množstvo svedkov a podozrivých a použité početné ďalšie opatrenia pri vyšetrovaní, ktoré zdá sa boli nevyhnutné. V konaní pred súdom sťažovateľ zostal vo väzbe ďalšie dva roky, pričom súdne konanie pozostávalo z 51 pojednávacích dní, pojednávanie bolo nariadované pravidelne tak, aby boli dodržané zákonné lehoty pre prípravu obhajoby a zároveň vnútroštátny súd prijal preventívne opatrenia na zabránenie možného marenia súdneho konania tým, že bol sťažovateľovi ustanovený náhradný obhajca a uložením poriadkových pokút. Európsky súd pre ľudské práva nezistil žiadne prieťahy alebo nedostatky v konaní, ktoré by naznačovali, že vnútroštátne orgány nepostupovali s „osobitnou starostlivosťou“. Dospel preto k záveru, že nedošlo k porušeniu článku 5 ods. 3 Dohovoru.

¹⁵⁰ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. I. vydání.* Praha : C. H. Beck. 2012. s. 522.

orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu, alebo inak vedome marí vykonávanie nariadených úkonov. Dôvodom opakovanej väzby sú aj prípady, keď obvinený po prepustení z väzby na slobodu pôsobí na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak marí objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie, prípadne keď pokračuje v trestnej činnosti, dokoná trestný čin, o ktorý sa pokúsil, alebo vykoná trestný čin, ktorý pripravoval alebo ktorým hrozil. Rozhodnutie o opätovnej väzbe nastáva aj v prípade, ak bol obvinený prepustený z väzby preto, že nastúpil do výkonu trestu odňatia slobody a sú konkrétne skutočnosti, ktoré odôvodňujú niektorý z dôvodov väzby podľa § 71 ods. 1 trestného poriadku. Ďalší dôvod opätovnej väzby predstavuje obvinenie obvineného pre ďalší úmyselný trestný čin, ktorý mal byť spáchaný po prepustení z väzby, alebo ide o väzbu v rámci trestného stíhania pre trestné činy terorizmu.

Samostatným typom väzby je predbežná väzba, ktorej účelom je zabezpečiť prítomnosť zadržanej osoby na území Slovenskej republiky, kým štát, ktorý má záujem na jej vydaní, nepredloží žiadosť o jej vydanie podľa § 498 trestného poriadku. V zmysle § 505 trestného poriadku o návrhu prokurátora na vzatie zadržanej osoby do predbežnej väzby rozhoduje predseda senátu krajského súdu, a to v lehote do 48 hodín od dodania zadržanej osoby. Dôvodmi väzby podľa § 71 trestného poriadku nie je pritom viazaný. Ak predseda senátu v uvedenej lehote zadržanú osobu nevezme do predbežnej väzby, prepustí ju na slobodu. Predbežná väzba nesmie trvať viac ako 40 dní odo dňa zadržania osoby. Predseda senátu krajského súdu na návrh prokurátora vykonávajúceho predbežné vyšetrovanie môže rozhodnúť o prepustení osoby z predbežnej väzby. Prepustenie osoby z predbežnej väzby nevylučuje opakované vzatie do predbežnej väzby alebo jej vzatie do vydávacej väzby.

Pokiaľ ide o vydávaciu väzbu, tá nastupuje v prípadoch, ak je to potrebné na zabezpečenie prítomnosti vyžiadanej osoby v extradičnom konaní na území Slovenskej republiky alebo na zabránenie, aby nedošlo k zmareniu účelu tohto konania. O vydávacej väzbe rozhoduje predseda senátu krajského súdu, a to na návrh prokurátora vykonávajúceho predbežné vyšetrovanie. V prípade, že vyžiadaná osoba súhlasí s vydaním alebo ak bolo rozhodnuté, že vydanie do cudziny je prípustné, vezme krajský súd túto osobu do vydávacej väzby, ak tak už neurobil predseda senátu krajského súdu. V zmysle platnej právnej úpravy predseda senátu krajského súdu nariadi príkazom prepustenie osoby z vydávacej väzby dňom, keď dôjde k vydaniu osoby cudzím orgánom, najneskôr

však v šesťdesiaty deň po rozhodnutí ministra spravodlivosti o povolení vydania do cudziny. Za situácie podľa § 507 trestného poriadku predseda senátu krajského súdu nariadi príkazom prepustenie osoby z vydávacej väzby najneskôr v šesťdesiaty deň odo dňa nastúpenia výkonu vydávacej väzby, ak minister spravodlivosti o povolení vydania rozhodol pred týmto dňom. Okrem toho predseda senátu nariadi prepustenie z vydávacej väzby tiež, ak štát, ktorý požiadal o vydanie, svoju žiadosť odvolal, alebo najvyšší súd rozhodol, že vydanie je neprípustné, alebo minister spravodlivosti vydanie nepovolil, alebo inak zanikli dôvody vydávacej väzby, vydania alebo jeho realizácie. V prípade, že sa vyžiadaná osoba podľa § 507 trestného poriadku nachádza vo väzbe v súvislosti s jej trestným stíhaním slovenskými orgánmi alebo nachádza sa vo výkone trestu odňatia slobody právoplatne uloženého slovenským súdom, vezme súd vyžiadanú osobu do vydávacej väzby, táto väzba bude spočívať, pričom ak tieto dôvody väzby alebo výkonu trestu pominú, spočívanie vydávacej väzby zaniká a vyžiadaná osoba nastúpi výkon vydávacej väzby. Na konanie je príslušný krajský súd, v ktorého obvode je vyžiadaná osoba vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody.

Trestný poriadok upravuje aj tzv. vykonávaciu väzbu. Podľa § 520 označeného zákona, ak je to potrebné na zabezpečenie výkonu cudzieho rozhodnutia, môže príslušný súd kedykoľvek po podaní návrhu na uznanie cudzieho rozhodnutia do nariadenia výkonu uznaného cudzieho rozhodnutia rozhodnúť o vzatí osoby do väzby, a to osoby, ktorej bol cudzím rozhodnutím uložený trest odňatia slobody a ktorá sa nachádza na území Slovenskej republiky. Dôvodmi väzby podľa § 71 trestného poriadku nie je pritom viazaný. Za príslušný súd na rozhodovanie sa považuje krajský súd, v ktorého obvode odsúdený býva alebo má sídlo. Ak odsúdený nemá na území Slovenskej republiky bydlisko alebo sídlo, je na konanie príslušný Krajský súd v Bratislave. Ak ide o cudzie majetkové rozhodnutie, je na konanie príslušný krajský súd, v ktorého obvode sa nachádza majetok alebo vec, ktorých sa cudzie rozhodnutie týka.

V súlade s vyššie uvedeným možno zopakovať, že väzba patrí medzi najzávažnejší zásah do osobnej slobody obvineného. Je preto povinnosťou všeobecného súdu dbať na to, aby doba väzby obvineného neprekročila nevyhnutnú mieru. Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 319/2025 zo 17. júla 2025 s narastajúcou dĺžkou väzobného stíhania

sa oslabuje udržateľnosť trvania väzby. Preto je potrebné obzvlášť starostlivo zvažovať dôvodnosť väzobného stíhania.

Čas trvania väzby sa posudzuje podľa skutkovej (dôkaznej) a právnej obtiažnosti každej jednotlivej trestnej veci. Podľa § 2 ods. 6 druhej vety trestného poriadku sú orgány činné v trestnom konaní povinné vybavovať väzobné veci prednostne a urýchlene. S tým súvisí aj základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ktorého účelom je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Požiadavka prejednaní veci v primeranej lehote vyplýva zo všeobecného pravidla „spravodlivosť zmeškaná, spravodlivosť odopretá“. Čas ako veličina, ktorej plynutie nie je možné zastaviť zohráva osobitne dôležitú úlohu najmä v konaniach, v ktorých vystupujú jednotlivci s nepriaznivým zdravotným stavom, resp. vo vysokom veku, alebo ak ide o určitý „osobitný“ predmet konania, ako napríklad trestné konanie, rozhodovanie o väzbe, rodinnoprávne veci, ale aj konania, v ktorých sa subjekt domáha ochrany svojej povesti a dobrého mena.

Uvedený právny názor plne korešponduje s konštantnou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej primeranosť dĺžky konania podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd musí byť vždy posudzovaná podľa konkrétnych okolností. Vo veci Süßmann proti Nemecku¹⁵¹ Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že primeranosť dĺžky konania sa musí posudzovať z hľadiska osobitných okolností prípadu, pričom treba osobitne vziať do úvahy kritériá stanovené judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, akými sú zložitnosť prípadu, konanie sťažovateľa a kompetentných orgánov a dôležitosť predmetu sporu pre sťažovateľa.

V špecifických prípadoch je preto pri posudzovaní doby konania pred súdnymi orgánmi potrebné brať do úvahy aj samotný predmet konania, t. j. čo je pre účastníka konania v tomto konaní v stávke – „*at stake*“.¹⁵² Primeraná lehota na konanie v trestných veciach sa v dôsledku mimoriadne citel'ného zásahu do sféry osobných práv a slobôd, ktorý je s priebehom trestného procesu spojený,

¹⁵¹ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Süßmann proti Nemecku, sťažnosť č. 20024/92, zo dňa 16.9.1996.

¹⁵² Napríklad: Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci X. proti Francúzsko, sťažnosť č. 18020/91 zo dňa 31.3.1992, Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Bock proti Nemecku, sťažnosť č. 11118/84 zo dňa 20.3.1989, Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Vallée proti Francúzsku, sťažnosť č. 22121/93, zo dňa 26.4.1994, Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci A. a iní proti Dánsku, sťažnosť č. 20826/92, zo dňa 8.2.1996 a i.

musí posudzovať prísnejšie.¹⁵³ Preto pokiaľ ide o primeranosť lehoty, v ktorej má byť trestná vec obvineného prerokovaná, je pojem „primeraná lehota“ relatívny, keďže neexistuje žiadna absolútne stanovená doba, prekročenie ktorej by bolo automaticky kvalifikované ako neprimerané trvanie trestného konania. Primeranosť doby konania sa posudzuje podľa konkrétnych okolností. Aj podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva má obvinený právo na to, aby o jeho trestnom obvinení bolo rozhodnuté v primeranej lehote. Toto právo je integrálnou súčasťou práva na spravodlivý proces. Podmieňuje priamo spravodlivý charakter konania tým, že zabraňuje strate dôkazov alebo oslabeniu ich dôkaznej hodnoty. Bráni tiež tomu, aby bol obvinený príliš dlho vystavený zásahom do svojich práv a slobôd a neistote o svojom osude.¹⁵⁴

Ipsa facto, orgány činné v trestnom konaní a súd musia vybavovať väzobné trestné veci čo najskôr, a to za súčasného dodržania ústavných práv, osobitne v kontexte dodržania zákonných mantinelov času trvania väzby podľa čl. 17 ods. 5 ústavy a zamedzenia vzniku zbytočných priesťahov v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy, reflektujúc pritom aj ostatné ľudské práva garantované čl. 6 ods. 1 dohovoru. Orgány činné v trestnom konaní a súd sú povinné nielen v každom štádiu trestného konania skúmať existenciu dôvodov väzby, ale aj skutočnosť, či ich postup v konkrétnej trestnej veci je konformný z hľadiska naplnenia vyššie uvedených zásad. V prípade, ak v ich postupe dôjde k pochybeniu, napríklad v dôsledku nekonania, nie je väzobná vec vybavovaná prednostne alebo dokonca nie je vybavovaná vôbec, implikuje sa tým dôvod na prepustenie obvineného z väzby bez ohľadu na prípadnú existenciu trvania dôvodov väzby.¹⁵⁵ „Za dôvod na prepustenie obvineného z väzby možno považovať takú situáciu, keď sa v trestnej veci riešenej väzobne nekoná zo strany orgánov činných v trestnom konaní s osobitnou starostlivosťou a urýchlením. To znamená, že dôvodom na prepustenie z väzby sú priesťahy v konaní vo veci samej, teda napríklad pomalý postup policajného vyšetrovania. Naproti tomu pomalé rozhodovanie o väzbe, resp. o jej ďalšom trvaní spravidla nie je dôvodom na prepustenie z väzby. Výnimkou z tohto pravidla sú napríklad tie prípady, keď priamo zo zákona vyplýva lehota, v ktorej má byť o väzbe

¹⁵³ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 655/2014 zo dňa 20.1.2015, Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 233/2021 zo dňa 3.6.2021.

¹⁵⁴ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Wemhoff v. Nemecko, sťažnosť č. 2122/64, zo dňa 27.6.1968.

¹⁵⁵ ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok - Veľký komentár*, Bratislava. EUROKÓDEX, s.r.o., 2014. s. 232.

rozhodnuté.”¹⁵⁶ V takom prípade absencia rozhodnutia o väzbe v zákonnej lehote zakladá dôvod na prepustenie osoby z väzby.

Väzba v rámci základnej alebo predĺženej lehoty väzby v prípravnom konaní a väzba v konaní pred súdom môže trvať len nevyhnutný čas. Konkrétne lehoty väzby precizuje trestný poriadok. Základná lehota väzby v prípravnom konaní predstavuje sedem mesiacov. O predĺžení tejto lehoty rozhoduje sudca pre prípravné konanie na základe predchádzajúceho návrhu prokurátora, ktorý je povinný prepustiť obvineného na slobodu najneskôr v posledný deň tejto lehoty, a to v prípade, keď nepodá najmenej dvadsať pracovných dní pred jej uplynutím obžalobu, návrh na schválenie dohody o vine a treste alebo sudcovi pre prípravné konanie návrh na predĺženie tejto lehoty. To neplatí v prípade, ak je obvinený v tzv. kolúznej väzbe založenej na dôvodnej obave, že bude pôsobiť na svedkov, znalcov, spoluobvinených alebo inak mariť objasňovanie skutočností závažných pre trestné stíhanie. V takom prípade kolúzna väzba obvineného môže podľa § 76 ods. 8 trestného poriadku trvať najviac tri mesiace. Ak nebol obvinený, ktorý nie je vo väzbe súčasne aj z iného dôvodu, prepustený z väzby pred uplynutím tejto lehoty, musí byť prepustený z väzby na slobodu písomným príkazom predsedu senátu a v prípravnom konaní prokurátora, ktorý musí byť primerane odôvodnený, a to najneskôr v posledný deň tejto lehoty väzby. Ak je obvinený vo väzbe súčasne aj z iného dôvodu, rozhodne o zmene dôvodov väzby najneskôr v posledný deň trojmesačnej lehoty predseda senátu a v prípravnom konaní prokurátor písomným príkazom, ktorý musí byť primerane odôvodnený.

Trestný poriadok stanovuje maximálne trvanie väzby v prípravnom konaní nasledovne:

- a) 7 mesiacov, ak sa vedie trestné stíhanie pre prečin,
- b) 19 mesiacov, ak sa vedie trestné stíhanie pre zločin,
- c) 25 mesiacov, ak sa vedie trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin.

Celková lehota väzby v prípravnom konaní spolu s väzbou trvajúcou počas konania pred súdom nesmie presiahnuť v prípade trestného stíhania pre prečin lehotu 12 mesiacov. V prípade, ak sa vedie trestné stíhanie pre zločin je maximálna lehota väzby 36 mesiacov. Ak ide o obzvlášť závažný zločin

¹⁵⁶ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 288/2017 zo dňa 31.8.2017.

je lehota väzby 48 mesiacov, alebo 60 mesiacov v prípadoch podľa § 76a Trestného poriadku¹⁵⁷.

Všetky vyššie uvedené lehoty väzby začínajú plynúť odo dňa zadržania alebo zatknutia obvineného a ak väzbe nepredchádzalo zatknutie alebo zadržanie obvineného, odo dňa obmedzenia osobnej slobody obvineného na základe rozhodnutia o väzbe¹⁵⁸. Do uvedených lehôt sa však nezapočítava doba, počas ktorej sa obvinený nemohol zúčastniť na úkonoch trestného konania v dôsledku toho, že bol vo väzbe v cudzine alebo tam bol zadržaný, v prípade ak si úmyselne poškodil alebo nechal poškodiť zdravie, alebo úmyselne vyvolal inú prekážku, ktorá mu v takej účasti zamedzila alebo bránila riadnemu vykonaniu úkonu trestného konania.

V prípadoch, kedy sa vedie viacero trestných stíhaní voči tomu istému obvinenému, tak pre určenie celkovej lehoty väzby sa berie do úvahy najprísnejší z týchto trestných činov. Na druhej strane, ak v priebehu trestného konania vyjde najavo, že skutok, pre ktorý bolo vznesené obvinenie, je iným trestným činom a dĺžka vykonanej väzby už presiahla celkovú lehotu väzby alebo lehotu väzby pre prípravné konanie, obvinený musí byť prepustený z väzby na slobodu písomným príkazom predsedu senátu a v prípravnom konaní prokurátora, ktorý musí byť odôvodnený, najneskôr do 24 hodín od upozornenia na zmenu právnej kvalifikácie skutku, aj keď trvá niektorý z dôvodov väzby.

Podľa ustanovenia § 72 ods. 1 trestného poriadku sa rozhodnutím o väzbe rozumie rozhodnutie o:

¹⁵⁷ Podľa § 76a trestného poriadku, ak sa vedie trestné stíhanie pre obzvlášť závažný zločin, za ktorý možno uložiť trest odňatia slobody na 25 rokov alebo trest odňatia slobody na doživotie alebo pre trestné činy terorizmu, ktoré nebolo možné pre obťažnosť veci alebo z iných závažných dôvodov skončiť do uplynutia celkovej lehoty väzby v trestnom konaní a prepustením obvineného na slobodu hrozí, že bude zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, môže súd rozhodnúť o predĺžení celkovej lehoty väzby v trestnom konaní na nevyhnutnú dobu, a to aj opakovane. Celková lehota väzby v trestnom konaní spolu s jej predĺžením podľa predchádzajúcej vety však nesmie presiahnuť šesťdesiat mesiacov.

¹⁵⁸ Podľa § 76 ods. 13 trestného poriadku druhá veta, v prípadoch odmietnutia obžaloby a vrátenia veci prokurátorovi, vrátenia veci prokurátorovi na konanie o dohode o vine a treste, vrátenia veci prokurátorovi do prípravného konania podľa § 334 ods. 3, odmietnutia návrhu dohody o vine a treste podľa § 331 ods. 1 písm. b) alebo v prípadoch vrátenia veci prokurátorovi do prípravného konania, alebo ak prokurátor vzal obžalobu alebo návrh na schválenie dohody o vine a treste späť, plynie nová základná sedemmesačná lehota väzby v rámci lehoty uvedenej v odseku 7 odo dňa, keď bol spis doručený prokurátorovi.

- a) vzatí alebo nevzatí obvineného do väzby; za rozhodnutie o nevzatí do väzby sa považuje aj rozhodnutie o ponechaní obvineného na slobode pri nahradení väzby,
- b) prepustení z väzby a o zamietnutí žiadosti o prepustenie obvineného z väzby, pričom za takúto žiadosť sa považuje aj žiadosť o nahradenie väzby,
- c) zmene dôvodov väzby obvineného,
- d) návrhu na predĺženie lehoty väzby obvineného,
- e) ponechaní obvineného vo väzbe, alebo predĺžení celkovej lehoty väzby v trestnom konaní,
- f) prepustení zatknutého obvineného na slobodu; za takéto rozhodnutie sa považuje aj rozhodnutie o ponechaní obvineného na slobode pri nahradení väzby.

Konať a rozhodovať možno len o väzbe osoby, proti ktorej bolo vznesené obvinenie, čo predstavuje tzv. formálnu podmienku väzby. O väzbe koná a rozhoduje súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie, ktorý nie je pri vymedzení dôvodov väzby návrhom prokurátora viazaný. O sťažnosti proti rozhodnutiu súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o väzbe koná a rozhoduje nadriadený súd.

Každé rozhodnutie o väzbe musí obsahovať uvedenie skutkových okolností¹⁵⁹, o ktoré sa výrok o väzbe opiera. Podľa ustálenej rozhodovacej praxe Ústavného súdu Slovenskej republiky všeobecný súd rozhodujúci o zákonnosti väzby nemusí dať odpoveď na všetky sťažovateľom prednesené argumenty, ale len na tie, ktoré majú pre vec zásadný význam.¹⁶⁰ V tomto smere je vhodné si uvedomiť aj tú skutočnosť, že každé rozhodovanie o väzbe sa odohráva iba v rovine pravdepodobnosti a nie istoty ohľadne dôsledkov, ktoré môžu nastať, ak nebude obvinený držaný vo väzbe.¹⁶¹ Z procesného

¹⁵⁹ Podľa uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 447/2016 z 28. júna 2016, zákonnosť väzby je zároveň determinovaná aj skutkovými okolnosťami, ktoré by svojou podstatou mali dať ratio decidendi (nosné dôvody) na uplatnenie vhodného zákonného ustanovenia. S touto konštatáciou úzko súvisí aj obsah základného práva podľa čl. 17 ods. 5 ústavy, z ktorého vyplýva oprávnenie konkrétnej osoby na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe, ale zároveň aj povinnosť súdu rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy.

¹⁶⁰ Napríklad: Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 27/2011 zo dňa 27.1.2011, Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 314/2012 zo dňa 3.7.2012.

¹⁶¹ Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 162/2016 zo dňa 9.3.2016.

hl'adiska musí rozhodnutiu o väzbe predchádzať výsluch¹⁶² obvineného. Pred rozhodnutím o väzbe musí byť obvinený vypočutý, pričom o čase a mieste výsluchu sa vhodným spôsobom upovedomí prokurátor, obvinený a jeho obhajca, ak je dosiahnuteľný. Predseda senátu alebo sudca pre prípravné konanie vypočuje obvineného a potom umožní prísediacim alebo sudcom, prokurátorovi a obhajcovi položiť obvinenému otázky týkajúce sa rozhodnutia o väzbe; bez výsluchu obvineného možno rozhodnúť o väzbe len vtedy, ak obvinený výslovne požiadal, aby sa konalo v jeho neprítomnosti alebo ak zdravotný stav obvineného neumožňuje jeho výsluch. Zástupca záujmového združenia alebo iná osoba ponúkajúca záruku alebo peňažnú záruku sa upovedomí o výsluchu, ak je to potrebné. Návrhy a žiadosti prokurátora sa bezodkladne doručia obvinenému a žiadosti obvineného alebo iných osôb, podané v jeho prospech prokurátorovi tak, aby sa k nim prokurátor a obvinený mali možnosť pred rozhodnutím o väzbe vyjadriť. Uvedené sa vzťahuje aj na dôvody, pre ktoré má súd rozhodnúť o predĺžení celkovej lehoty väzby podľa § 76a trestného poriadku.

V prípade, ak bol obvinený vzatý do väzby, súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie bez prieťahov vyrozumie o tejto skutočnosti rodinného príslušníka obvineného alebo inú osobu, ktorú obvinený označí (ak sa tým nezmarí účel väzby) a jeho obhajcu. Ak bol do väzby vzatý príslušník ozbrojených síl alebo ozbrojeného zboru, alebo príslušník v služobnom pomere, o jeho vzatí do väzby je potrebné upovedomiť aj jeho nadriadeného alebo služobný orgán. Ak je obvinený zaradený v evidencii nezamestnaných, treba o vzatí do väzby upovedomiť príslušný úrad, v ktorého evidencii sa nachádza. Konzulárny úrad sa upovedomuje v prípade, ak je do väzby vzatý jeho štátny občan alebo ak osoba majúca na jeho území trvalý pobyt bola vzatá do väzby na základe rozhodnutia slovenského súdu alebo v prípravnom konaní sudcu pre prípravné konanie a ak vyhlásená medzinárodná zmluva neustanovuje iný spôsob.

Vzhľadom na závažnosť zásahov inštitútu väzby do inak garantovaných práv a slobôd každého jednotlivca, sú policajt, prokurátor, sudca pre prípravné konanie a súd povinní skúmať v každom období trestného stíhania, či dôvody

¹⁶² Podľa uznesenia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 610/2018 z 15. novembra 2018, na zabezpečenie ochrany práv sťažovateľa v konaní o väzbe nie je nevyhnutné, aby bol osobne vypočutý ku každému svojmu tvrdeniu vo všetkých štádiách konania. Dôležité je, aby mal sťažovateľ možnosť byť osobne vypočutý aspoň v primeraných intervaloch.

väzby trvajú, alebo či sa zmenili. Sudca pre prípravné konanie tak koná iba pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie lehoty väzby alebo o zmene dôvodov väzby a pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby podľa § 79 ods. 3 trestného poriadku¹⁶³. Ak v prípravnom konaní prokurátor zistí, že dôvody väzby sa zmenili, podá návrh sudcovi pre prípravné konanie na rozhodnutie o zmene dôvodov väzby, ktorý o tomto návrhu bez meškania rozhodne. Príkaz na prepustenie¹⁶⁴ z väzby spolu s uvedením dôvodov prepustenia vydá predseda senátu bezodkladne potom, ako súd oslobodil obžalovaného spod obžaloby v celom rozsahu. Obdobným spôsobom postupuje predseda senátu aj vtedy, ak uplynuli vyššie uvedené celkové lehoty väzby.

Právny poriadok Slovenskej republiky umožňuje v zmysle § 80 a § 81 trestného poriadku nahradiť¹⁶⁵ výkon preventívnej a útekovvej väzby, a teda ponechať obvineného na slobode, alebo prepustiť ho z väzby, ak obvinený zloží peňažnú záruku alebo ak súd prijme prevzatie záruky za ďalšie správanie obvineného zo strany záujmového združenia občanov alebo dôveryhodnej osoby, ak dá obvinený písomný sľub, že povedie riadny život, najmä že sa

¹⁶³ Podľa § 79 ods. 3 trestného poriadku, obvinený má právo kedykoľvek žiadať o prepustenie na slobodu. Ak v prípravnom konaní prokurátor takej žiadosti nevyhoví, predloží ju bez meškania, najneskôr do piatich pracovných dní po predložení celého doposiaľ získaného spisového materiálu, so svojím stanoviskom a s návrhom na rozhodnutie sudcovi pre prípravné konanie, o čom upovedomí obvineného a jeho obhajcu. O takej žiadosti sa musí bez meškania rozhodnúť. Ak sa žiadosť zamietla, môže ju obvinený, ak v nej neuvedie iné dôvody, opakovať až po uplynutí tridsiatich dní odo dňa, keď rozhodnutie o jeho predchádzajúcej žiadosti nadobudlo právoplatnosť.

¹⁶⁴ Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 29/2015 z 18. februára 2015, z princípu, že v každom konkrétnom prípade musí byť väzba obvineného proporcionálna (úmerná) daným podmienkam, vyplýva, že nie je prípustné ďalšie trvanie väzby obvineného v prípadoch, v ktorých podľa výsledkov dokazovania možno dôvodne očakávať zastavenie trestného stíhania (§ 172 trestného poriadku, teraz § 215 trestného poriadku, pozn.). V takýchto prípadoch musí byť obvinený neodkladne z väzby prepustený, a to aj vtedy, keď príslušný orgán činný v trestnom konaní rozhodnutie o zastavení trestného stíhania ešte nevydal. V prípravnom konaní je sudca oprávnený takto konať pri rozhodovaní o návrhu prokurátora na predĺženie väzby a pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby (§ 72 ods. 1 trestného poriadku, teraz § 79 ods. 2 trestného poriadku, pozn.).

¹⁶⁵ Podľa nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 364/2008 z 29. januára 2009, právny poriadok Slovenskej republiky pozná ako samostatný inštitút žiadosť o prepustenie na slobodu, ktorou sa obvinený môže domáhať prepustenia na slobodu argumentujúc neexistenciou väzobných dôvodov, a súčasne popri tomto inštitúte v trestnom poriadku existujú prostriedky, ktorými možno väzbu nahradiť. Medzi uvedené prostriedky patrí aj peňažná záruka podľa § 81 trestného poriadku, ako aj dohľad probačného a mediačného úradníka nad obvineným [§ 80 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku]. V týchto prípadoch obvinený vôbec nemusí spochybňovať existenciu dôvodov väzby, ale tvrdí, že účel jeho väzby je možné dosiahnuť aj miernejšími prostriedkami, napr. zárukou záujmového združenia občanov alebo dôveryhodnej osoby, písomným sľubom, dohľadom probačného a mediačného úradníka, alebo peňažnou zárukou.

nedopustí trestnej činnosti a že splní povinnosti a dodrží obmedzenia, ktoré sa mu uložia, prípadne nariadením dohľadu probačného a mediačného úradníka nad obvineným alebo odovzdaním dohľadu nad obvineným do iného členského štátu Európskej únie podľa osobitného predpisu, ak s ohľadom na osobu obvineného a povahu prejednávaneho prípadu možno účel väzby dosiahnuť takýmto spôsobom. Väzbu možno nahradiť zárukou, sľubom, dohľadom alebo zložením peňažnej záruky už v čase keď sa prvýkrát rozhoduje o väzbe, tzn. že súd alebo sudca pre prípravné konanie môže namiesto použitia inštitútu väzby zvoliť uvedené spôsoby zabezpečenia prítomnosti obvineného pre účely trestného konania. Nahradenie väzby zákonom ustanovenou garanciou a s tým spojené obmedzenia sú benefitom obvineného, ktorý mu umožňuje, napriek danosti materiálneho a formálneho dôvodu väzby, byť stíhaný na slobode, a teda s využitím proporcionálne miernejšieho prostriedku zásahu do osobných práv. Nahradenie väzby nie je väzbou, aj keď je podmienené existenciou dôvodu väzby, ktorej zabezpečovaciu funkciu v konaní plní. Preto nie je ohraničené lehotami trvania väzby v zmysle § 76 trestného poriadku a z lehoty nahradenej väzby (pre prípad porušenia určených podmienok náhrady väzby a pretrvávajúcej aktuálnosti dôvodu väzby) neodčerpáva žiadny časový úsek.¹⁶⁶ Imanentnou súčasťou rozhodnutia súdu alebo sudcu pre prípravné konanie o nahradení väzby je uloženie jedného alebo viacerých primeraných obmedzení alebo povinností, ktoré sú vymedzené v ustanovení § 82 ods. 1 trestného poriadku, a ktoré slúžia na posilnenie účelu, ktorý by sa inak dosiahol prostredníctvom výkonu väzby.

V prípade tzv. kolúznej väzby však zákonodarca neumožňuje jej nahradenie ani z jedného vyššie uvedených dôvodov¹⁶⁷. Obdobne je tomu aj v prípade tzv. vydávacej väzby, ktorá sa realizuje v zmysle § 506 trestného poriadku.

¹⁶⁶ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Tost/28/2017 zo dňa 12.9.2017.

¹⁶⁷ „Hoci doslovné znenie Trestného poriadku nepripúšťa nahradenie väzby procesnými prostriedkami uvedenými v ustanovení § 80 ods. 1 Tr. por. a § 81 ods. 1 Tr. por., v prípade ak je u obvineného zistený a ustálený dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. b) Tr. por. – tzv. kolúzna väzba, v rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky (napr. sp. zn. I. ÚS 100/2004, I. ÚS 230/2004) a Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (R 57/2005) sa pripustila možnosť nahradenia väzby aj vo vzťahu k dôvodom tzv. kolúznej väzby, a to s poukazom na ustanovenie článku 5 ods. 3 druhá veta Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a článku 17 ods. 1, ods. 2 a ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky. Preto rozhodovanie o nahradení väzby označenými procesnými prostriedkami aj v prípade, ak ide o tzv. kolúznu väzbu, je v súlade s rozhodovacou činnosťou ústavného súdu i najvyššieho súdu.“ – K tomu pozri Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 15/2015 zo dňa 19.5.2015.

Proti každému rozhodnutiu o väzbe je prípustné podať opravný prostriedok vo forme sťažnosti okrem prípadu, ak o väzbe rozhoduje odvolací súd alebo dovolací súd a ak trestný poriadok neustanovuje inak. Proti uzneseniu o nevzatí do väzby alebo uzneseniu o prepustení zatknutého obvineného na slobodu môže prokurátor podať sťažnosť len ihneď po vyhlásení uznesenia; to platí aj pre podanie sťažnosti obvineným, obhajcom mladistvého obvineného alebo prokurátorom proti rozhodnutiu o väzbe, ak súd alebo sudca pre prípravné konanie rozhodoval podľa § 76 ods. 3, ods. 4 alebo ods. 10 trestného poriadku, pričom postup podľa ustanovenia § 186 ods. 2 trestného poriadku sa v tomto prípade nepoužije. Odkladný účinok má sťažnosť prokurátora proti rozhodnutiu o prepustení obvineného z väzby, proti rozhodnutiu, ktorým nebola predĺžená lehota väzby, alebo proti rozhodnutiu, ktorým sa nevyhovelo návrhu prokurátora podľa § 76 ods. 10 trestného poriadku. Ak však bol prokurátor prítomný pri vyhlásení takého rozhodnutia, má jeho sťažnosť odkladný účinok iba vtedy, ak bola podaná ihneď po vyhlásení rozhodnutia.

3 ZDRAVOTNÝ STAV AKO DÔVOD NA OBMEDZENIE PRÁVA NA OSOBNÚ SLOBODU

Osobnú slobodu jednotlivca možno obmedziť aj v prípadoch jeho nepriaznivého zdravotného stavu. Článok 5 ods. 1 písm. e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd sa uplatňuje predovšetkým vo vzťahu k duševne chorým osobám, pričom dohovor nekonkretizuje, koho možno považovať za duševne chorú osobu. Na druhej strane za duševne chorého nemôže byť označený a z tohto titulu zbavený slobody niekto len preto, že jeho názory a správanie sa odchyľujú od noriem prevažujúcich v danej spoločnosti.¹⁶⁸ Vo všeobecnosti platí, že osoba môže byť považovaná za duševne chorú a zbavená slobody podľa predmetného článku, ak je jej duševné ochorenie spoľahlivo preukázané lekársym alebo znaleckým posudkom, respektíve ak je duševná porucha takej povahy a intenzity, že vyžaduje nútené obmedzenie slobody a v neposlednom rade musí byť dĺžka¹⁶⁹ pozbavenia osobnej slobody závislá na trvaní danej duševnej poruchy. Aj v tomto prípade je však potrebné sledovať požiadavku proporcionality, nakoľko k zbaveniu slobody sa má pristúpiť až potom, keď aplikácia iných, menej prísnych opatrení bola vyhodnotená ako nepostačujúca.

Ochranu osobnej slobody pred ústavnou starostlivosťou bez súhlasu pacienta poskytuje článok 17 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, podľa ktorého zákon ustanoví, v ktorých prípadoch možno prevziať osobu do ústavnej zdravotníckej starostlivosti alebo ju v nej držať bez jej súhlasu, s tým, že takéto opatrenie sa musí do 24 hodín oznámiť súdu, ktorý o tomto umiestnení rozhodne do piatich dní. Z citovaného ustanovenia vyplýva, že ústava síce bližšie nevymedzuje dôvody na prevzatie osoby do ústavnej starostlivosti, ale na druhej strane stanovuje fixné lehoty na oznámenie prevzatia osoby do ústavnej starostlivosti súdu a na vydanie rozhodnutia o umiestnení tejto osoby v ústavnej zdravotnej starostlivosti zo strany súdu.

¹⁶⁸ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Winterwerp proti Holandsku, sťažnosť č. 6301/73 zo dňa 24.10.1979.

¹⁶⁹ V rozsudku vydanom vo veci Johnson proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 22520/93, zo dňa 24.10.1997, Európsky súd pre ľudské práva pripustil, že z odborného zistenia, že duševná porucha už netrvá, automaticky nevyplýva, že dotknutá osoba musí byť okamžite a bezpodmienečne prepustená na slobodu. Konkrétne okolnosti prípadu môžu vyžadovať prijatie určitých prípravných opatrení pred tým, ako bude dotýčenému umožnené vrátiť sa naspäť do spoločnosti.

Obmedzenie osobnej slobody vo forme tzv. zdravotníckych detencií upravuje aj článok 8 ods. 6 Listiny základných práv a slobôd. Na základe tohto ustanovenia možno osobu prevziať alebo držať v ústavnej starostlivosti bez jej súhlasu v zákonom stanovených prípadoch. O prevzatí alebo zadržaní musí byť súd informovaný do 24 hodín, pričom o tomto umiestnení musí rozhodnúť do siedmich dní. Na tomto mieste je potrebné poukázať na mnohokrát prehliadanú skutočnosť, a síce, že kým listina ukladá súdu povinnosť rozhodnúť o zákonnosti umiestnenia, resp. prevzatia do siedmich dní, podľa článku 17 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky sa súdu ukladá, aby rovnaké rozhodnutie urobil do piatich dní. Uplatnenie listiny v tomto prípade by znamenalo ukrátenie občana na ochrane, ktorú mu zaručuje Ústava Slovenskej republiky.¹⁷⁰ *V danom prípade má preferencia ústavnoprávnej úpravy prednosť, keďže sa vychádza z konceptu minimalizácie zásahu do základných práv a slobôd.*

Ďalšou odchýlkou je povaha 24-hodinovej lehoty na oznámenie súdu o prevzatí alebo držaní osoby v ústavnom zdravotníckom zariadení bez jej súhlasu. Kým v prípade článku 8 ods. 3 a 4 listiny má lehota prekluzívny charakter, v prípade čl. 8 ods. 6 listiny ide o poriadkovú lehotu, ktorej nedodržanie nie je samotnou listinou sankcionované okamžitým prepustením z ústavného zdravotníckeho zariadenia.

V právnom systéme Slovenskej republiky je hmotnoprávny základ tzv. zdravotníckej detencie upravený v zákone č. 576/2004 Z.z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „zákon o zdravotnej starostlivosti“)¹⁷¹ a jeho procesný základ v zákone č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „Civilný mimosporový poriadok“ alebo aj ako „CMP“). Judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva¹⁷² vyžaduje pre zákonné prevzatie alebo držanie osoby v ústavnej zdravotníckej starostlivosti bez jej súhlasu splnenie nasledovných podmienok:

¹⁷⁰ DRGONEC, J. *Ochrana ústavnosti Ústavným súdom Slovenskej republiky*. Žilina : EUROKÓDEX, s.r.o. 2010. s. 184.

¹⁷¹ Bližšie: § 9 zákona o zdravotnej starostlivosti.

¹⁷² Napríklad rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Winterwerp proti Holandsku, sťažnosť č. 6301/73, zo dňa 24.10.1979, rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva, vo veci Ashingdane proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 8225/78, zo dňa 28.5.1985.

- a) existencia psychiatrického posudku, z ktorého vyplýva, že osoba trpí duševnou chorobou,
- b) povaha duševného stavu osoby a stupeň jeho narušenia je taký, že zbavenie osobnej slobody takejto osoby v podobe povinnej ústavnej zdravotníckej starostlivosti je nevyhnutné,
- c) trvanie ústavnej zdravotníckej starostlivosti je závislé od trvania duševnej choroby, čo znamená, že je nevyhnutné pravidelne sledovať a vyhodnocovať duševný stav osoby a s tým spojenú zákonnosť tzv. zdravotníckej detencie.

Na prax nedobrovoľnej hospitalizácie pacientov trpiacich psychiatrickým ochorením poukázal Európsky súd pre ľudské práva vo veci *Župa proti Českej republike*¹⁷³ kde zisťoval, či boli splnené podmienky pre držanie sťažovateľa v ústavnej zdravotníckej starostlivosti bez jeho súhlasu a zároveň sa zaoberal otázkou zodpovednosti zdravotníckeho zariadenia v prípade porušenia povinnosti oznámiť nedobrovoľnú hospitalizáciu v stanovenej lehote. Výsledkom tohto súdneho prieskumu bolo zistenie nedostatkov v konaní o vyslovenie prípustnosti držania psychiatrického pacienta v ústavnej zdravotníckej starostlivosti, ktoré spočívali v príliš veľkej miere formalizmu a nevyváženom postavení jednotlivých účastníkov tohto konania. Európsky súd pre ľudské práva okrem splnenia troch vyššie uvedených podmienok pre držanie alebo prevzatie osoby zároveň judikoval, že pravidlo 24-hodinovej lehoty je významnou procesnou zárukou proti svojvoľnému držaniu osôb v zdravotníckych zariadeniach. Obmedzenie osobnej slobody jednotlivca je natoľko závažným opatrením, že je odôvodnené len vtedy, keď boli zvažované aj iné, menej prísne opatrenia a tieto boli vyhodnotené ako nedostatočné pre zaistenie individuálneho alebo verejného záujmu, ktorý vyžaduje, aby dotyčná osoba bola zbavená osobnej slobody. Zároveň musí byť preukázané, že zbavenie osobnej slobody bolo za daných okolností nevyhnutné. Vzhľadom na uvedené musia vnútroštátne súdy podrobiť prípady zbavenia slobody podrobnému prieskumu, aby zadržované osoby mali v praxi k dispozícii účinné procesné záruky proti svojvoľnému zadržaniu.

Z vyššie citovanej definície čl. 17 ods. 6 ústavy vyplýva, že ústava rozlišuje tzv. dva druhy detenčného konania, a to jednak konanie o posúdení prípustnosti prevzatia osoby do ústavnej zdravotníckej starostlivosti a druhým typom

¹⁷³ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci *Župa pri Českej republike*, sťažnosť č. 39822/07, zo dňa 26.5.2011.

konania je posudzovanie ďalšieho držania už umiestnenej osoby v danej starostlivosti.¹⁷⁴

Ochrana osobnej slobody sa týmto ustanovením poskytuje len konkrétnej skupine osôb. Ide o chorého človeka, ktorého zdravotný stav si vyžaduje, aby bol umiestnený v ústave vykonávajúcom a poskytujúcom zdravotnú starostlivosť, a ktorý nesúhlasí s tým, aby bol v takomto zariadení umiestnený. Ide predovšetkým o osoby postihnuté duševnou poruchou alebo duševnou chorobou. „Nemožno však vôbec uvažovať o tom, že Ústava Slovenskej republiky dovoľuje prevziať do ústavnej psychiatrickej starostlivosti bez súhlasu tie osoby, ktoré sú duševne zdravé. Jedine tí, ktorí duševne zdraví nie sú, môžu byť prijatí do ústavnej psychiatrickej starostlivosti bez ich súhlasu z dôvodu duševnej poruchy alebo duševnej choroby. Iba ak existujú medicínske dôvody, musia sa dodržať zákonom určené podmienky, aby sa chorý musel liečiť proti svojej vôli.”¹⁷⁵ Podľa ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky, teda obmedzenie osobnej slobody nemôže byť samozrejmosťou vždy, keď sú na to zdravotné dôvody. Iba v prípade, ak spoločenský záujem preváži nad záujmami chorého, ústava a v súvislosti s jej ustanoveniami, ako aj zákonom o zdravotnej starostlivosti Civilný mimosporový poriadok¹⁷⁶ dovoľuje obmedziť osobnú slobodu chorého bez jeho súhlasu, či dokonca proti jeho výslovne prejavému nesúhlasu.

Podmienky pre držanie osoby bez jej informovaného súhlasu¹⁷⁷ v ústavnom zdravotníckom zariadení sú bližšie upravené v zákone o zdravotnej starostlivosti. Podľa § 6 ods. 9 označeného zákona sa informovaný súhlas nevyžaduje v taxatívne vymedzených veciach. Primárne ide o prípad neodkladnej starostlivosti, keď nemožno včas získať informovaný súhlas, ale tento možno predpokladať. Vyžaduje sa tak splnenie dôvodnej prezumpcie, že osoba si vyžaduje neodkladnú starostlivosť a ak by existoval dostatočný časový priestor, bolo by možné informovaný súhlas získať.

¹⁷⁴ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/330/2014 zo dňa 26.8.2014.

¹⁷⁵ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 79/1993 zo dňa 15.9.1993.

¹⁷⁶ K tomu pozri: SMYČKOVÁ, R., ŠTEVČEK, M., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A., a kol. *Civilný mimosporový poriadok : komentár*. Bratislava : C. H. Beck, 2017, 1112 s. a SMYČKOVÁ, R., FILO, M., *Civilné mimosporové konanie. Konania v niektorých statusových veciach fyzických osôb*. Bratislava : C. H. Beck, 2016, 156 s.

¹⁷⁷ Podľa § 6 ods. 4 zákona o zdravotnej starostlivosti, informovaný súhlas je preukázateľný súhlas s poskytnutím zdravotnej starostlivosti, ktorému predchádzalo poučenie podľa tohto zákona. Informovaný súhlas je aj taký preukázateľný súhlas s poskytnutím zdravotnej starostlivosti, ktorému predchádzalo odmietnutie poučenia, ak v tomto zákone nie je ustanovené inak.

Informovaný súhlas sa nevyžaduje ani v prípade, keď je ochranné liečenie, detencia alebo poskytovanie zdravotnej starostlivosti realizované na základe rozhodnutia súdu podľa osobitného predpisu. Príkladom je rozhodnutie všeobecného súdu v trestnom konaní o uložení ochranného liečenia podľa § 73 zákona č. 300/2005 Z. z. trestného zákona v platnom znení (ďalej len „trestný zákon“). Obdobne podľa § 81 trestného zákona, za predpokladu, že je odsúdený vo výkone trestu odňatia slobody a trpí duševnou poruchou, ktorá nie je len prechodná a pre ktorú výkon trestu odňatia slobody neplní svoj účel a odsúdený je z dôvodu tejto duševnej poruchy nebezpečný pre život alebo zdravie iných osôb, súd rozhodne o prerušení výkonu trestu odňatia slobody a umiestnení odsúdeného v detenčnom ústave.

Podmienka informovaného súhlasu nemusí byť naplnená ak ide o ústavnú starostlivosť osoby šíriacej prenosnú chorobu, ktorá závažným spôsobom ohrozuje jej okolie. Informovaný súhlas sa nevyžaduje ani v prípade ambulantnej starostlivosti alebo ústavnej starostlivosti, ak ide o osobu, ktorá v dôsledku duševnej choroby alebo s príznakmi duševnej poruchy ohrozuje seba alebo svoje okolie, alebo ak hrozí vážne zhoršenie jej zdravotného stavu. Podobne informovaný súhlas sa nevyžaduje v prípade ústavnej starostlivosti do rozhodnutia o vydaní predbežného príkazu na umiestnenie osoby do zariadenia ústavnej zdravotnej starostlivosti, ak ide o osobu, o ktorej umiestnení do zariadenia ústavnej starostlivosti rozhoduje sudca podľa trestného poriadku.

Ústavná starostlivosť sa v zmysle § 9 ods. 1 zákona o zdravotnej starostlivosti poskytuje na základe odporúčania ošetrojúceho lekára, ak zdravotný stav osoby vyžaduje nepretržité poskytovanie zdravotnej starostlivosti dlhšie ako 24 hodín, respektíve na základe žiadosti osoby aj bez odporúčania ošetrojúceho lekára, ak si zmena zdravotného stavu osoby vyžaduje nepretržité poskytovanie zdravotnej starostlivosti dlhšie ako 24 hodín. Ústavná zdravotná starostlivosť sa poskytuje aj na základe rozhodnutia súdu.

O prijatí osoby do ústavnej starostlivosti, ktorá je vo väzbe alebo vo výkone trestu odňatia slobody, rozhoduje lekár zdravotníckeho zariadenia Zboru väzenskej a justičnej stráže. Zbor väzenskej a justičnej stráže zároveň zabezpečí potrebnú ochranu tejto osoby a poskytovateľa. O prijatí do ústavnej starostlivosti osoby v detencii rozhoduje lekár detenčného ústavu.

Ak ide o ústavnú starostlivosť osoby, ktorá v dôsledku duševnej choroby alebo s príznakmi duševnej poruchy ohrozuje seba alebo svoje okolie, alebo

ak hrozí vážne zhoršenie jej zdravotného stavu, t. j. osoby, kedy sa nevyžaduje informovaný súhlas, poskytovateľ zdravotnej starostlivosti je povinný prevziať osobu do ústavnej starostlivosti oznámiť do 24 hodín súdu, v ktorého obvode sa zdravotnícke zariadenie ústavnej starostlivosti nachádza. O zákonnosti dôvodov prevzatia do ústavnej starostlivosti rozhodne súd. Do rozhodnutia súdu možno vykonávať len také zdravotné výkony, ktoré sú nevyhnutné na záchranu života a zdravia osoby alebo na zabezpečenie jej okolia.¹⁷⁸

O legálnosti, alebo nelegálnosti prevzatia do zdravotníckeho zariadenia ústavnej starostlivosti a o legálnosti samotnej hospitalizácie pacienta bez jeho predošlého informovaného súhlasu môže rozhodnúť len súd. Povinnosť zdravotníckeho zariadenia oznámiť súdu prevzatie pacienta do ústavnej starostlivosti vzniká aj vtedy, ak pacient odvolá svoj písomný informovaný súhlas, a to v lehote 24 hodín od odvolania informovaného súhlasu.

Na preukázanie dôvodnosti prevzatia osoby do ústavnej zdravotnej starostlivosti nestačí len tvrdenie poskytovateľa zdravotnej starostlivosti o existencii duševnej poruchy alebo duševnej choroby u pacienta. Z uvedeného dôvodu je súd povinný zistiť, či k prevzatiu pacienta došlo preto, lebo chorý naozaj ohrozil seba alebo svoje okolie spôsobom, ktorý je dostatočne závažný na to, aby sa obmedzila jeho osobná sloboda. Ohrozenie nemôže mať latentný charakter, respektíve mať podobu potenciálneho prejavu, ktorý môže byť neskôr vyvolaný chorobou. Ohrozenie musí byť bezprostredné a aktuálne, pretože len takýto stav nebezpečenstva vyvolaný duševnou chorobou je dôvodom na zadržanie pacienta. Prevzatie chorej osoby do ústavu zdravotníckej starostlivosti bez jej súhlasu je vážnym zásahom do jej základného práva na osobnú slobodu zaručeného v čl. 17 ods. 1 ústavy. Je preto logické, že ponechanie osoby bez jej súhlasu v ústavnej zdravotnej starostlivosti nemôže byť priznané len na vyhodnotení splnenia podmienok zo strany zamestnancov príslušného ústavu, ale zákonodarca ustanovil „poistku“ v podobe tzv. detenčného konania, ktoré je bližšie upravené v § 252 a nasl. Civilného mimosporového poriadku. Postup, ak by sa súdy v obdobných veciach vždy uspokojili iba s výsluchom ošetrojúceho lekára a chorého, bez toho, aby prihliadli na špecifiká konkrétneho prípadu, by mohol dokonca viesť ku zneužívaniu inštitútu prevzatia a umiestnenia

¹⁷⁸ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 193/2013-56 zo dňa 03.07.2013.

chorého do ústavu vykonávajúceho zdravotnícku starostlivosť, t.j. právom reprobovanému konaniu.¹⁷⁹

Po procesnej stránke je konanie o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení upravené v ustanoveniach § 252 až § 271 Civilného mimosporového poriadku, pričom osobu, ktorú prijali do zdravotníckeho zariadenia bez informovaného súhlasu, označuje právna úprava pojmom „umiestnený“. Z hľadiska základných práv a slobôd ide o závažný zásah do práva na osobnú slobodu, stratu možnosti voľného pohybu a styku s vonkajším svetom. V demokratickej spoločnosti je takéto obmedzenie osobnej slobody jednotlivca prípustné iba na základe rozhodnutia súdu.

Právna teória v čase prijatia a začiatku účinnosti Civilného mimosporového poriadku¹⁸⁰ konštatovala, že nová právna úprava CMP napriek niektorým nedostatkom prináša pozitívnu zmenu v porovnaní s doterajšou aplikačnou praxou podľa Občianskeho súdneho poriadku. Zostali zachované striktné lehoty, v ktorých má súd rozhodnúť, výrazne sa spresnila úprava konania a osobitne sa zdôraznila ochrana práv osôb, ktoré sú umiestnené v zdravotníckom zariadení bez informovaného súhlasu, vrátane práva podať návrh na začatie konania, a to dokonca aj v prípade chýbajúcej spôsobilosti na právne úkony.¹⁸¹

Samotné tzv. detenčné konanie sa skladá z dvoch fáz. V tej prvej sa zisťuje existencia zákonných dôvodov prevzatia osoby do zdravotníckeho zariadenia a k jej ukončeniu dochádza vydaním rozhodnutia, ktorým sa vysloví buď zákonnosť prevzatia alebo nezákonnosť prevzatia. Po právoplatnosti rozhodnutia o zákennom prevzatí chorého v zdravotníckom zariadení nastupuje druhá fáza, v rámci ktorej sa rozhoduje o prípustnosti ďalšieho držania v zdravotníckom zariadení.

Miestne príslušným súdom na tzv. detenčné konanie je súd, v obvode ktorého sa toto zdravotnícke zariadenie nachádza, pričom v prípade premiestnenia pacienta do iného zdravotníckeho zariadenia, môže dôjsť na návrh niektorého účastníka konania k zmene pôvodne založenej miestnej príslušnosti, ak ju súd

¹⁷⁹ KÁDEK, P. *Trestné právo v zdravotníctve*, Bratislava. Wolters Kluwer Slovensko, 2018. s. 152.

¹⁸⁰ predtým zákon č. 99/1963. Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 30.6.2016 (ďalej len „Občiansky súdny poriadok“).

¹⁸¹ KOVÁČ, P., HOJSÍK, D., ZUMMEROVÁ, A., MORAVANSKÝ, N. Konanie o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení Slovenskej republiky bez informovaného súhlasu. In: *Česká a slovenská psychiatrie*. roč. 113, č. 2, s. 72 - 73.

vyhodnotí ako súladnú s ochranou záujmov pacienta, zabezpečenia účinného prístupu k spravodlivosti, alebo ak ju bude považovať za hospodárnu.¹⁸²

Ako vyplýva z ustanovenia článku 17 ods. 6 Ústavy Slovenskej republiky, zdravotnícke zariadenie je povinné splniť si notifikačnú povinnosť spočívajúcu v oznámení o prevzatí pacienta voči súdu do 24 hodín od jeho prevzatia, v prípade odvolania informovaného súhlasu zo strany pacienta od tohto odvolania. Do 24 hodín je ústavné zdravotnícke zariadenie povinné informovať súd o prevzatí pacienta aj vtedy, ak bol pacient prijatý do tohto zariadenia s informovaným súhlasom, ak je tento obmedzený vo voľnom pohybe alebo styku s vonkajším svetom. Ústava Slovenskej republiky ani žiadny právny predpis nezakotvujú formu a náležitosti oznámenia pre súd o prevzatí pacienta.

Návrh na začatie konania o prípustnosti prevzatia a držania v ústavnej zdravotníckej starostlivosti môže podať aj samotný pacient ak dovŕšil plnoletosť. V prípade umiestnených maloletých detí podáva návrh ich zákonný zástupca. Návrh musí obsahovať opis skutkových okolností preukazujúcich prevzatie do ústavu zdravotníckej starostlivosti, uvedenie skutočnosti, že k umiestneniu došlo bez súhlasu tejto osoby, resp. že došlo k odvolaniu informovaného súhlasu, presný časový údaj kedy došlo k umiestneniu alebo odvolaniu súhlasu, dôkazné prostriedky na preukázanie uvedených tvrdení a petit, ktorým sa žiada vyslovenie nezákonnosti postupu zdravotníckeho zariadenia.

Okresný súd tak začne konanie o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení podľa § 254 Civilného mimosporového poriadku na základe návrhu umiestneného, alebo ak takýto návrh nebol podaný už skôr, tak aj ex offo, t. j. bez návrhu, a to práve na základe oznámenia zdravotníckeho zariadenia.

Účastníkom tzv. detenčného konania je umiestnený a zdravotnícke zariadenie. Blízka osoba môže navrhnúť, aby ju súd do konania pribral ako účastníka. Konajúci súd návrhu vyhovie v prípade, ak to považuje za účelné pre vedenie tohto konania a ochranu umiestneného. Ak je umiestneným, t. j. pacientom, osoba, vo vzťahu ku ktorej má súd pochybnosť o rozsahu jej spôsobilosti na právne úkony alebo ak je pacientom maloletá osoba, súd v zmysle § 256 CMP rozhodne o ustanovení procesného opatrovníka z okruhu

¹⁸²ONDROVÁ, J. Právo na osobnú slobodu a jeho právna úprava na národnej a nadnárodnej úrovni. Banská Bystrica : Belianum : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnická fakulta, 2019. s. 60.

osôb blízkych alebo súdneho úradníka. K ustanoveniu súdneho úradníka za procesného opatrovníka¹⁸³ umiestneného sa pristupuje vtedy, ak existuje predpoklad kolízie záujmov umiestneného a blízkej osoby. Pritom podľa § 257 ods. 2 Civilného mimosporového poriadku platí, že ak sú procesné úkony zákonného zástupcu alebo procesného opatrovníka v rozpore s procesnými úkonmi umiestneného alebo v rozpore s procesnými úkonmi zástupcu, ktorého si umiestnený zvolí, posúdi súd, ktorý procesný úkon je v záujme umiestneného.

Detenčného konania sa zároveň môže zúčastňovať zástupca umiestneného podľa § 258 CMP alebo dôverník, t. j. osoba voči ktorej ten, o kom sa koná, má dôveru, pozná jej návyky, trávi s ňou čas počas dňa, môže prispieť prítomnosťou na pojednávaní z psychologického hľadiska k odbúraní stresu a k uvoľnenejšiemu správaniu osoby, respektíve majú možnosť priebežne navzájom komunikovať či vysvetliť veci pre lepšie pochopenie. Avšak musí byť splnená podmienka, že osoba zástupcu nemôže byť identická s osobou dôverníka.¹⁸⁴

V tomto druhu konania sa obligatórne nariaďuje pojednávanie a vykonáva výsluch umiestneného takým spôsobom, aby bol vhodný a primeraný s ohľadom na jeho zdravotný stav. Od výsluchu umiestneného možno upustiť iba v prípade, ak by jeho realizácia bola na ujmu umiestneného. V takomto prípade je však nevyhnutné vzhliadnuť umiestneného. Ak však samotný umiestnený požiada o vykonanie výsluchu, súd musí výsluch vykonať vždy. V danom prípade sa vychádza zo zásady, že je neprípustné rozhodovať o tak závažnom zásahu do osobnej slobody jednotlivca, akým obmedzenie osobnej slobody je, len „od stola“, ale je potrebné počuť názor posudzovanej osoby, prípadne ju aspoň vidieť. Zákonná úprava Civilného mimosporového poriadku

¹⁸³ Osobu opatrovníka je potrebné hľadať predovšetkým v okruhu blízkych osôb zastupovaného, resp. tých, ktorí sú skutočne schopní reprezentovať záujmy účastníka. Pri ustanovovaní opatrovníka je nutné prísne zvážiť, aby nedošlo ku kolízii záujmov zástupcu a zastupovaného. Nedá sa totiž očakávať, že podriadený pracovník (zamestnanec súdu konajúci v danej veci, pozn. autorov) ako opatrovník účastníka konania vo veci riešenej tým istým orgánom bude postupovať proti jeho postupom a rozhodovaniu. Preto je prax, keď sú za opatrovníkov účastníkov konania ustanovovaní pracovníci súdu, ktorí o veci rozhodujú, v úplnom rozpore s ústavnými zásadami, ktorých sa má ustanovením opatrovníka neprítomnému účastníkovi dosiahnuť. - Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 559/2000 zo dňa 13.9.2000, Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 629/04 zo dňa 31.3.2005.

¹⁸⁴ SMYČKOVÁ, R., ŠTEVČEK, M., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A a kol. *Civilný mimosporový poriadok. Komentár. I. vydanie*. Bratislava. C. H. Beck, 2017. s. 837.

súdu ukladá povinnosť osobu, o ktorej detencii sa koná, vzhľadnuť v prípade, ak sa upustí od jej výsluchu. Ako a kto má zrealizovať vzhľadnutie právna úprava vyslovene nevymedzuje, nie je však vylúčené, že v určitých prípadoch sa prelína s výsluchom účastníka, pri ktorom má sudca s účastníkom tiež priamy očný kontakt. Vzhľadnutie možno vnímať ako osobitný procesný postup, ktorý smeruje k naplneniu požiadavky prirodzenej dôstojnosti človeka, jeho osobnej nezávislosti vrátane slobody autonómie, nediskriminácie, rešpektovaniu odlišností osôb so zdravotným postihnutím. Povinnosťou súdu pri rozhodovaní o osobnej slobode jednotlivca je vychádzať zo subjektívneho hľadiska, kedy súd primárne nevychádza z diagnózy osoby, o ktorej sa rozhoduje, ale osobitne vníma správanie sa posudzovanej osoby navonok, t. j. ako prejavuje schopnosť obstaráť si svoje záležitosti, začleniť sa do bežného života, reagovať na bežné impulzy a vonkajšie činitele. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vyplýva, že sudcovia, ktorí rozhodujú o závažných veciach zasahujúcich do súkromného života človeka, akými sú aj zmieňované konania v niektorých statusových veciach fyzických osôb, by v zásade mali mať osobný kontakt s týmto človekom. Na podklade uvedeného tak možno rezultovať, že vzhľadnutie by mal primárne vykonať sudca, pretože je nevyhnutné, aby si sám sudca, a to na základe priameho kontaktu s umiestnenou osobou vytvoril úsudok nielen o možnostiach jej výsluchu, ale tiež o schopnosti umiestnenej osoby chápať obsah uznesenia súdu o prípustnosti prevzatia do ústavu zdravotnej starostlivosti. Európsky súd pre ľudské práva stabilne judikuje, že v určitých výnimočných situáciách, postačí, ak tento úkon vykoná vyšší súdny úradník na základe poverenia sudcu. Pôjde najmä o prípady, kedy sa rozhoduje o osobe, o ktorej detencii už bolo skôr rozhodované, t. j. osoba bola už v minulosti sudcom vzhľadnutá a v prebiehajúcim konaní je jej zdravotný stav (pre ktorý už bola v minulosti držaná v zdravotníckom zariadení) podľa aktuálnych lekárskejších posudkov takej povahy, že nie je možné očakávať zlepšenie, resp. k zlepšeniu nedošlo. Takýto mimoriadny postup súdu však musí byť v odôvodnení jeho rozhodnutia podrobne a dôkladne odôvodnený.¹⁸⁵

V rámci tzv. detenčného konania sa konajúci súd oboznámi s názorom ošetrojúceho lekára umiestneného, prípadne s názorom ďalších osôb, ktoré môžu objasniť stav veci. Taktiež sa súd oboznámi so zdravotnou dokumentáciou umiestneného. Prvá fáza detenčného konania sa vyznačuje najmä zásadou

¹⁸⁵ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/31/2018 zo dňa 31.7.2018 a Stanovisko Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. Cpjn 201/2015 zo dňa 13.4.2016.

efektívnosti a neformálneho prístupu, a to z dôvodu, že zákon limituje vydanie meritórneho rozhodnutia o prípustnosti prevzatia do ústavnej zdravotnej starostlivosti veľmi krátkou lehotou 5 dní, ktorá začne plynúť odo dňa obmedzenia osobnej slobody jednotlivca. Aj preto je dokazovanie obmedzené na oboznámenie sa so závermi v zdravotnej dokumentácii a s informáciami od ošetrojúceho lekára. V zmysle právnej úpravy dôkazných prostriedkov preto možno výsluch lekára pripodobniť svedeckej výpovedi v zmysle § 196 a nasl. Civilného sporového poriadku alebo ako odborné vyjadrenie podľa § 206 Civilného sporového poriadku.¹⁸⁶

Ako už bolo vyššie naznačené, súd vydá rozhodnutie o prípustnosti prevzatia do zdravotníckeho zariadenia do piatich dní od obmedzenia osobnej slobody umiestneného. Krátkosť lehoty na rozhodnutie slúži eliminovaniu najmä neodôvodneného zásahu a dĺžky jeho trvania. Keďže od rozhodnutia súdu záleží zákonnosť obmedzenia osobnej slobody umiestneného, je súd touto lehotou viazaný. Pri rozhodovaní súdu o prípustnosti prevzatia alebo držania v zdravotníckom zariadení je nutné zdôrazniť, že súdna autorizácia nedobrovoľnej hospitalizácie sa týka iba obmedzenia osobnej slobody. V žiadnom prípade a priori neautorizuje všetky nedobrovoľné liečebné úkony a zákroky, ku ktorým v priebehu nedobrovoľnej hospitalizácie dochádza. Pokiaľ ide o nedobrovoľnú hospitalizáciu osôb s duševnou poruchou, Európsky súd pre ľudské práva uplatňuje tzv. Winterwerp test aplikujúci závery rozsudku Winterwerp proti Holandsku, podľa ktorého daná osoba musí byť preukázateľne na základe objektívneho lekárskeho nálezu, spravidla psychiatrického posudku, považovaná za duševne chorú; jej duševný stav musí byť takej povahy a stupňa narušenia, že zbavenie slobody v podobe povinnej ústavnej starostlivosti sa javí ako nevyhnutné a trvanie ústavnej starostlivosti je preto závislé od trvania duševnej choroby, resp. stavu odôvodňujúceho nevyhnutnú ústavnú starostlivosť.¹⁸⁷ Pri skúmaní naplnenia uvedených podmienok súd vychádza najmä z prijímacej lekárskej správy, výsluchu lekára, umiestneného, procesného opatrovníka, ako aj z ďalších skutočností, ktoré vyšli v konaní najavo.

¹⁸⁶ SMYČKOVÁ, R., ŠTEVČEK, M., TOMAŠOVIČ, M., KOTRECOVÁ, A a kol. *Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 1. vydanie*. Bratislava. C. H. Beck, 2017. s. 843.

¹⁸⁷ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Winterwerp proti Holandsku, sťažnosť č. 6301/73 zo dňa 24.10.1979.

Detenčné konanie končí vydaním meritórneho uznesenia, pričom do úvahy prichádzajú dva druhy výrokov, a to buď výrok, že prevzatie umiestneného je v súlade so zákonnými dôvodmi, alebo že na prevzatie neboli dané zákonné dôvody a nariadi prepustenie umiestneného. Civilný mimosporový poriadok pripúšťa podať opravný prostriedok proti rozhodnutiu, ktorým sa vyslovila prípustnosť prevzatia umiestneného. Bez ohľadu na druh výroku meritórneho uznesenia, je súd povinný doručiť rozhodnutie umiestnenému v zdravotníckom zariadení do 24 hodín od jeho vydania, najneskôr však do 5 dní od obmedzenia jeho osobnej slobody. Zdravotnícke zariadenie umiestneného okamžite prepustí, ak súd rozhodol, že prevzatie do zdravotníckeho zariadenia bolo neprípustné.

Od okamihu umiestnenia pacienta v zdravotníckom zariadení dochádza k pravidelnému skúmaniu zdravotného stavu pacienta zo strany zariadenia, v ktorom je umiestnený. Ak v rámci tohto prieskumu dospeje zdravotnícke zariadenie k zisteniu, že zdravotný stav pacienta si nevyžaduje ďalšie umiestnenie, môže zdravotnícke zariadenie v zmysle § 264 Civilného mimosporového poriadku pacienta prepustiť, a to aj napriek právoplatnému rozhodnutiu súdu o zákonnosti prevzatia pacienta v zdravotníckom zariadení.

Po právoplatnosti uznesenia, ktorým súd vyslovil prípustnosť prevzatia umiestneného do zdravotníckeho zariadenia, pokračuje súd v konaní o prípustnosti držania v zdravotníckom zariadení. K tejto fáze detenčného konania dochádza za kumulatívneho splnenia podmienok, a síce ak naďalej trvajú zákonné dôvody odôvodňujúce obmedzenie voľného pohybu osoby alebo jej styku s vonkajším svetom, rozhodnutie o prípustnosti umiestnenia v tomto zariadení nadobudlo právoplatnosť a k prepusteniu umiestneného doposiaľ nedošlo ani k udeleniu dodatočného informovaného súhlasu zo strany umiestneného. O prípustnosti ďalšieho držania umiestneného v zdravotníckom zariadení rozhoduje na pojednávaní ten istý súd, ktorý rozhodoval aj o prípustnosti umiestnenia, t. j. nedochádza k zmene miestnej príslušnosti.

Súd pred vydaním rozhodnutia nariadi znalecké dokazovanie, vymedzí znalcovi otázky nevyhnutné na odborné posúdenie, určí lehotu na vypracovanie znaleckého posudku a po vypracovaní posudku vypočuje znalca. V tejto fáze konania sa súd nemôže uspokojiť len s tvrdením ošetrojúceho lekára, ale je povinný ustanoviť znalca, z radu lekárov nepracujúcich v ústave, kde je chorý umiestnený. Tým sa zabezpečuje požiadavka na úplnú nezávislosť

a nestrannosť v rozhodovaní o legitímnosti nútenej detencie.¹⁸⁸ Zákonodarca umožňuje upustiť od nariadenia znaleckého dokazovania, ak s ohľadom na vykonané dokazovanie má súd za to, že ďalšie držanie umiestneného v zdravotníckom zariadení je neprípustné. Tak ako v prvej fáze, aj v druhej fáze detenčného konania sa pristupuje k výsluchu umiestneného. Meritórne rozhodnutie o prípustnosti držania umiestneného v zdravotníckom zariadení musí byť vydané do troch mesiacov od právoplatnosti uznesenia o prípustnosti prevzatia osoby do zdravotníckeho zariadenia. Aj v tomto prípade bude rozhodnutie obsahovať výrok o prípustnosti alebo o neprípustnosti ďalšieho držania umiestneného v zdravotníckom zariadení. V prípade rozhodnutia súdu o neprípustnosti ďalšieho držania umiestneného, zdravotnícke zariadenie umiestneného okamžite prepustí, nakoľko právoplatnosťou takéhoto rozhodnutia sa detenčné konanie končí.

V tomto kontexte možno odkázať aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva. Napríklad vo veci C.B. proti Rumunsku konštatoval, že detencia nemôže byť právoplatne predĺžovaná bez trvania akýchkoľvek duševných problémov. Vzhľadom na to, žiadne zbavenie slobody osoby považovanej za duševne chorú nemôže byť v súlade s čl. 5 ods. 1 písm. e) dohovoru, ak bola nariadená bez vyžiadania názoru lekárskeho experta. Štáty disponujú veľkou voľnosťou v prípadoch urgentnej detencie, je akceptovateľné v urgentných prípadoch, aby bola osoba zadržaná z dôvodu jej násilného správania, ak nie je možné ihneď zaobstarat' lekárske posúdenie, v ostatných prípadoch je predbežné vyšetrenie nevyhnutné. Nakoniec, zbavenie osobnej slobody je opatrením tak závažným, že prichádza do úvahy, ak ostatné opatrenia sú nedostatočné na ochranu záujmov osobných alebo verejných.¹⁸⁹

Z procesného hľadiska sa vyžaduje, aby rozhodnutie, ktoré je podkladom na zbavenie osobnej slobody, obsahovalo presvedčivé dôvody na prijatie takéhoto závažného opatrenia. Európsky súd pre ľudské práva „konštatoval, že odôvodnenie súdneho rozhodnutia nariaďujúceho zbavenie osobnej slobody predstavuje relevantný faktor pri posudzovaní, či zbavenie osobnej slobody

¹⁸⁸ ERDŐSOVÁ, A. Súčasné limity nútenej detencie. In: *Medicína a právo, Zborník z rovnomennej medicínsko-právnej konferencie konanej dňa 18. novembra 2014 na Univerzite Komenského Bratislave, Právnickej fakulte*. [online]. 2014, [cit. 2019-02-05]. Dostupné na internete: <https://cusp.uniba.sk/fileadmin/uvp/Vystupy_aktivit/2.8/ZBORNIK_MEDICINA_A_PRAVO.pdf> ISBN 978-80-7160-392-4.

¹⁸⁹ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci C.B. proti Rumunsku, sťažnosť č. 21207/03 zo dňa 28.6.2012.

dotknutej osoby možno považovať za svojvoľné. Ak súdne orgány vo svojich rozhodnutiach, ktorými povolili zbavenie osobnej slobody na dlhšiu dobu, neuviedli žiadne dôvody, absenciu dôvodov je možné, v zmysle konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, označiť za nezlučiteľnú s princípom ochrany proti svojvôli zakotveným v článku 5 ods. 1 dohovoru.¹⁹⁰

Ak na základe rozhodnutia súdu nedôjde k prepusteniu umiestneného, zdravotnícke zariadenie je povinné v pravidelných intervaloch opakovať kontrolu zdravotného stavu umiestneného a preskúmať existenciu dôvodu na držanie umiestneného v zdravotníckom zariadení bez jeho informovaného súhlasu. Najneskôr do uplynutia lehoty jedného roka od právoplatnosti uznesenia, ktorým súd vyslovil, že držanie v zdravotníckom zariadení je prípustné, súd rozhodne o začatí konania o prípustnosti ďalšieho držania v zdravotníckom zariadení za predpokladu, že umiestnenie trvá a toto konanie sa nezačalo už skôr na návrh. Ustanovenie § 270 Civilného mimosporového poriadku umožňuje podať umiestnenému, jeho zvolenému zástupcovi, zákonnému zástupcovi alebo blízkej osobe, návrh na začatie konania o prípustnosti ďalšieho držania v zdravotníckom zariadení aj pred uplynutím jednoročnej lehoty počítanej odo dňa právoplatnosti uznesenia o prípustnosti držania umiestneného v zdravotníckom zariadení. Ak súd rozhodne, že ďalšie držanie v zdravotníckom zariadení je prípustné, môže vysloviť, že nový návrh možno podať najskôr po uplynutí lehoty troch mesiacov.

Konania o prípustnosti prevzatia a držania umiestneného v zdravotníckom zariadení sú oslobodené od poplatkovej povinnosti. Náhrada trov dokazovania je uhrádzaná zo strany štátu, to však neplatí, ak si umiestnený zvolil zástupcu v podobe advokáta alebo iného splnomocnenca. Trovy konania, ktoré vznikli účastníkom konania, si platia účastníci konania.

Podľa článku 17 ods. 7 ústavy, skúmanie duševného stavu osoby obvinenej z trestného činu je možné iba na písomný príkaz súdu. Ustanovenie vymedzuje ústavný rámec pre vyšetrenie duševného stavu obvineného, ktorý je zásahom do osobnej slobody. Napriek tomu, že trestný poriadok umožňuje vyšetrenie duševného stavu jednak obvineného, ako aj svedka, ústavná ochrana sa však priznáva iba obvinenému, a to z dôvodu, že vyšetrenie duševného stavu svedka pozorovaním v zdravotníckom ústave nie je prípustné. Ústava Slovenskej republiky tiež nešpecifikuje, akou formou - či ústavnou alebo

¹⁹⁰ KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. I. vydání.* Praha : C. H. Beck. 2012. s. 478-479.

ambulantnou - sa môže vyšetrenie duševného stavu obvineného vykonať a taktiež ani nestanovuje maximálne lehoty na pozorovanie duševného stavu v zdravotníckom ústave.¹⁹¹ Na tomto mieste je potrebné uviesť, že do 31. decembra 2015 vyžadoval trestný poriadok na vyšetrenie duševného stavu obvineného dvoch znalcov. S účinnosťou od 1. januára 2016 sa tento počet znížil len na jedného znalca, a to z dôvodu, že v trestnom konaní sa uplatňuje zásada voľného hodnotenia dôkazov a zásada kontradiktórnosti, preto nie je dôvod zotrvať na obligatórnom vyšetrení duševného stavu obvineného dvoma znalcami z odboru psychiatrie na rozdiel od pribratia dvoch znalcov na pitvu mŕtvol, pri ktorej ide o neopakovateľný úkon. V Českej republike sa od obligatórneho vyšetrenia duševného stavu obvineného dvoma znalcami upustilo už v roku 2001 a doposiaľ nebolo zaznamenané,¹⁹² že by táto zmena spôsobovala výrazné aplikačné problémy, resp. že by dochádzalo k jej zneužívaniu. Nemenej významným je aj faktor výraznej úspory na znalečnom, hradenom z rozpočtu verejnej správy.¹⁹³

Od zbavenia osobnej slobody formou držania alebo prevzatia v ústavnej zdravotníckej starostlivosti za splnenia zákonom stanovených podmienok je potrebné odlišovať povinnosť strpieť vyšetrenie duševného stavu obvineného vo forme jeho pozorovania v zdravotníckom ústave najdlhšie na obdobie dvoch mesiacov, s možnosťou predĺženia tejto lehoty o jeden mesiac. V zmysle § 148 ods. 1 trestného poriadku vyšetruje duševný stav obvineného znalec z odboru psychiatrie¹⁹⁴. Podľa zákonnej úpravy platí, že ak v priebehu dokazovania budú zistené skutočnosti nasvedčujúce tomu, že obvinený môže trpieť duševnou poruchou, ktorá by mohla vylučovať alebo čo i len znižovať jeho pričetnosť, musí byť v trestnom konaní otázka duševného stavu obvineného objasnená pribratím znalca z odboru psychiatrie. Schopnosť obvineného rozpoznať protiprávnosť svojho konania alebo ho ovládať sa musí vždy posudzovať z

¹⁹¹ ČIČ, M. a kol. *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*, Žilina. EUROKÓDEX, s.r.o., 2012. s. 136.

¹⁹² Bližšie: § 116 zákona č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) v platnom znení.

¹⁹³ ONDROVÁ, J. Právo na osobnú slobodu a jeho právna úprava na národnej a nadnárodnej úrovni. Banská Bystrica : Belianum : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnická fakulta, 2019. s. 68.

¹⁹⁴ Znalec psychológ je jediný kompetentný vyjadriť sa k tým črtám osobnosti obvineného, príp. svedka, ktoré môžu mať vplyv na jeho vierohodnosť. Znalec tak nehodnotí právnu kvalifikáciu trestného činu, zákonnosť alebo nezákonnosť, ale výlučne označenú osobu, a to v intenciách dôvodov znaleckého skúmania (per analogiam Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 23/2012 zo dňa 19.7.2012).

hl'adiska konkrétneho trestného činu. Ak má byť v trestnom konaní vyšetrený duševný stav mladistvého, priberie sa do konania znalec z odboru detskej alebo dorastovej psychiatrie.¹⁹⁵

Ani vyššie citované ustanovenia trestného poriadku, upravujúce vyšetrenie duševného stavu obvineného, záväzným spôsobom nešpecifikujú rozsah, formu či spôsob vyšetrenia duševného stavu obvineného. Dôvodom je, že tieto aspekty znaleckého skúmania duševného stavu obvineného majú charakter otázok, vyžadujúcich si odborné znalosti, a teda sa s nimi môžu adekvátne vysporiadať len samotní ustanovení znalci, ktorí jediní sú (z hl'adiska svojej odbornosti) oprávnení posúdiť, aký rozsah, forma a spôsob vyšetrenia sú postačujúce pre prijatie záverov, za účelom formulovania ktorých boli pribratí do toho ktorého trestného konania. Uvedené implikuje, že orgány činné v trestnom konaní a sudy nemôžu zasahovať ani do záverov znalcov, týkajúcich sa použitých metód, spôsobu a rozsahu znaleckého skúmania, a ani tieto spochybňovať, keďže sú tiež súčasťou odborného posúdenia, za účelom ktorého sa znalci do konania priberajú. Navyše, to, akým spôsobom sa s výsledkom ich znaleckej činnosti (podaným znaleckým posudkom) ako dôkazným prostriedkom konajúce sudy vysporiadajú a do akej miery sa s ním stotožnia, je výsledkom procesu hodnotenia vykonaných dôkazov, ktoré dovolací súd so zreteľom na znenie § 371 ods. 1 písm. i) trestného poriadku nie je oprávnený prehodnocovať.¹⁹⁶

Vyšetrenie duševného stavu obvineného sa realizuje na základe príkazu súdu a v štádiu prípravného konania na príkaz sudcu pre prípravné konanie. Ak na vyšetrenie duševného stavu nepostačí ambulantné vyšetrenie, môže súd a v prípravnom konaní na návrh prokurátora sudca pre prípravné konanie nariadiť, aby obvinený bol pozorovaný v zdravotníckom ústave alebo, ak je vo väzbe, v nemocnici pre obvinených a odsúdených. Proti takémuto uzneseniu je prípustná sťažnosť, ktorá má odkladný účinok. Pod zdravotníckym zariadením je potrebné rozumieť psychiatrickú nemocnicu, psychiatrickú liečebňu, psychiatrickú kliniku alebo uzatvorené lôžkové oddelenie lokalizované v nemocnici. Na vyšetrenie duševného stavu obvineného (pozorovaním v zdravotníckom zariadení), nepostačuje len názor orgánov činných v trestnom konaní alebo súdu, ale vyžaduje sa vyjadrenie znalca.

¹⁹⁵ ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok - Veľký komentár*, Bratislava. EUROKÓDEX, s.r.o., 2014. s. 366.

¹⁹⁶ Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/10/2016 zo dňa 30.10.2017.

V tomto kontexte možno odkázať aj na právnu teóriu, podľa ktorej „*Pokiaľ je obvinený vo väzbe, je jeho osobná sloboda už obmedzená samotnou väzbou a problém z hľadiska garancie práva na osobnú slobodu podľa článku 8 ods. 2 Listiny potom nevzniká. Obmedzenie osobnej slobody je kryté väzbou. Pokiaľ však obvinený nie je vo väzbe, vzniká otázka súladu s garanciami osobnej slobody.*”¹⁹⁷ Odpoveď na túto otázku sa nachádza vo vyššie citovaných ustanoveniach § 148 trestného poriadku, podľa ktorých sa zbavenie osobnej slobody opiera o zákon a rozhoduje o ňom súd ako strážca základných práv a slobôd, a preto vydaním uznesenia podľa § 148 ods. 2 a 3 trestného poriadku nedochádza k porušeniu základného práva na osobnú slobodu.

Keďže pozorovanie duševného stavu obvineného v zdravotníckom zariadení predstavuje značný zásah do osobnej slobody obvineného, trestný poriadok zakotvuje najvyššiu prípustnú dĺžku, počas ktorej možno obmedziť slobodu obvineného, a to v trvaní najviac dvoch mesiacov. Iba na základe odôvodnenej žiadosti môže súd a v prípravnom konaní sudca pre prípravné konanie na návrh prokurátora túto lehotu predĺžiť, avšak nie viac ako o jeden mesiac.¹⁹⁸ Aj proti takémuto uzneseniu je prípustná sťažnosť.

Pre úplnosť je vhodné doplniť, že k vyšetreniu duševného stavu svedka môže v zmysle § 150 trestného poriadku dôjsť len vtedy, ak ide o svedka, ktorého výpoveď je pre rozhodnutie obzvlášť dôležitá a ak sú u takéhoto svedka závažné pochybnosti, či jeho schopnosť správne vnímať alebo vypovedať nie je podstatne znížená. Udeje sa tak vždy na príkaz súdu a v prípravnom konaní sudcu pre prípravné konanie.

¹⁹⁷ WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. 2012. *Listina základných práv a svobod. Komentár*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s. 2012. s. 250.

¹⁹⁸ Bližšie: § 149 trestného poriadku

ZÁVER

Právo na osobnú slobodu má významné postavenie, a tomu zodpovedá aj miera ochrany, ktorá je mu zo strany zákonodarných orgánov štátov poskytovaná, tak aby bola zabezpečená jeho najväčšia možná percepcia a aplikácia. Právo na osobnú slobodu je jedným zo základných ľudských práv, ktorému ochranu poskytuje nielen článok 17 Ústavy Slovenskej republiky a článok 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, ale garancia ochrany pertraktovaného práva vyplýva z celého radu právnych predpisov národnej, ako aj nadnárodnej úrovne rôznej právnej sily. Súčasne je potrebné akcentovať, že právo na osobnú slobodu nie je len akýmsi právom jednotlivca, či jedným z mnohých práv. Vice versa, právo na osobnú slobodu patrí k najvýznamnejším právam, ktorému prvenstvo preberá azda len právo na život. Práve korelát uvedených dvoch základných práv predstavuje fundamentálne predpoklady pre život jednotlivca v spoločnosti.

Druhá veta čl. 5 ods. 1 dohovoru obsahuje rozsiahly reštriktívny výpočet dôvodov, kedy je možné obmedzenie slobody považovať za dovolené.¹⁹⁹ Táto úprava, obdobne ako čl. 17 Ústavy Slovenskej republiky, zdôrazňuje, že k zbaveniu osobnej slobody môže dôjsť len vtedy, ak iné (menej prísne) obmedzenia boli v danom prípade vyhodnotené ako nedostatočné pre zabezpečenie osobného alebo verejného záujmu. Zároveň musí byť relevantným spôsobom preukázané, že zbavenie osobnej slobody dotknutej osoby bolo v danom prípade nevyhnutné.

Obmedzenie základného práva na osobnú slobodu vychádza z potreby právnej úpravy podmienok jeho limitácie, a to s dôrazom na vnímanie obmedzenia ako krajného prostriedku riešenia určitej situácie, rýchlosť konania, náležité odôvodnenie rozhodnutia a právo na odškodnenie, v prípade neoprávneného zásahu do práva na osobnú slobodu. Pertraktované okruhy

¹⁹⁹ Pod pojmom „pozbanenie osobnej slobody“ Dohovor o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozumie realizáciu výkonu trestu odňatia slobody, výkonu väzby, ale aj ochranné liečenie, ktoré bolo uložené popri nepodmienečnom treste odňatia slobody alebo namiesto takéhoto trestu. Odsudzujúce rozhodnutie musí byť vydané súdom, ktorý je podľa vnútroštátneho právneho poriadku príslušný na vydanie takéhoto rozhodnutia. - ONDROVÁ, J. *Právo na osobnú slobodu a jeho právna úprava na národnej a nadnárodnej úrovni*. Banská Bystrica : Belianum : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici, Právnická fakulta, 2019. s. 76.

znamenaajú, že k obmedzeniu osobnej slobody môže dôjsť len v súlade s právnym predpisom, ktorý vymedzuje nielen legálny spôsob obmedzenia či dočasného pozbavenia osobnej slobody jednotlivca, ale aj oprávnený subjekt, akými sú napríklad súd, policajt, resp. iná osoba. Kumulatívne je potrebné, aby bola splnená ďalšia podmienka, a síce sledovaný cieľ nie je možné zabezpečiť inak ako samotným obmedzením osoby na osobnej slobody. Typickým príkladom je inštitút väzby a možnosti jej nahradenia.

Ustanovenie čl. 5 ods. 3 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva práva len osobám, ktorých osobná sloboda bola obmedzená v zmysle čl. 5 ods. 1 dohovoru. Konkrétne zakotvuje povinnosť ihneď predviesť každého, kto bol zatknutý alebo inak zbavený slobody v súlade s čl. 5 ods. 1 písm. c) dohovoru, pred sudcu alebo osobu ustanovenú zákonom na výkon súdnej právomoci. Zároveň priznáva takejto osobe právo, aby bola súdená v primeranej lehote alebo prepustená počas konania, pričom prepustenie môže byť podmienené zárukou, že sa dotknutá osoba dostaví na pojednávanie. Podrobenie zákonnosti zbavenia slobody podlieha súdnemu prieskumu bez ohľadu na to, či dotknutá osoba o takýto prieskum požiadala. Osoba sudcu v danom prípade musí splňať záruku nezávislosti od výkonnej moci a nestrannosti vo vzťahu k účastníkom konania. Iná úradná osoba alebo sudca musia osobne vypočuť dotknutú osobu a v neposlednom rade musia mať právomoc preskúmať, či zbavenie slobody je zákonné. Dohovor opätovne nekonkretizuje pojem „ihneď“, nakoľko rýchlosť, s akou je osoba predvedená pred sudcu alebo iného úradníka, sa musí posudzovať so zreteľom na účel ustanovenia článku 5 dohovoru a jeho význam v systéme dohovoru, ktorým je predovšetkým ochrana pred svojvoľným zbavením slobody.

Primeranosť dĺžky toho ktorého konania orgánu verejnej moci ale nie je možné vyjadriť numericky, v zmysle určenia lehoty jej trvania, ktorú je vždy potrebné považovať za primeranú a ktorej prekročenie by bez ďalšieho značilo neprimeranosť doby konania s následkami v podobe porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky či práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd. Judikatúra Európskeho súdu pre ľudská práva,²⁰⁰ ale aj Ústavného súdu Slovenskej republiky²⁰¹ sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo

²⁰⁰ Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovenská republika zo dňa 16.12.2003.

²⁰¹ Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 560/2018 zo dňa 31.1.2019.

nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (aj právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa predmetu sporu (konania), zložitosti veci, správania účastníkov konania a postupu súdu či vo všeobecnosti iného orgánu verejnej moci.²⁰²

Podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, každý, kto je zatknutý alebo inak pozbavený slobody, má právo podať návrh na začatie konania, v ktorom súd urýchlene rozhodne o zákonnosti pozbavenia jeho slobody a nariadi prepustenie, ak je pozbavenie slobody nezákonné. Uvedeného práva sa môžu domáhať osoby, ktoré boli zbavené slobody na základe ktoréhokoľvek dôvodu vymedzeného v čl. 5 ods. 1 dohovoru, za účelom preskúmania zákonnosti zbavenia slobody. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva vzišla požiadavka, aby jednotlivé vnútroštátne poriadky zakotvili právo dotknutých osôb domáhať sa súdnej kontroly zákonnosti zbavenia slobody opakovane v určitých primeraných intervaloch. Výsledkom judikatúry je aj skutočnosť, že posudzované obdobie podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru začína podaním sťažnosti na vnútroštátne orgány a za absencie verejného vyhlásenia rozhodnutia končí v deň, keď je uznesenie doručené sťažovateľovi alebo jeho právnomu zástupcovi.²⁰³

Podstatná časť rozhodovacej činnosti Európskeho súdu pre ľudské práva sa týka práve individuálnych sťažností na nezákonné obmedzenie osobnej slobody pri zadržaní, resp. následnom nariadení väzby, prípadne na neprimerane dlhé a neodôvodnené trvanie väzby. V korelácii uvedeného sa sťažnosti posudzujú najmä v intenciách čl. 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, konkrétnejšie v odseku 1 písm. c) a odseku 3, prípadne odseku 4 predmetného článku. Pri ich posudzovaní je nutné prihliadať aj na čl. 6, ako aj ustanovenia čl. 2, 3 a 4 dohovoru.²⁰⁴

Prostredníctvom čl. 5 ods. 5 dohovoru sa priznáva nárok na odškodnenie každému, kto bol zatknutý alebo pozbavený slobody v rozpore s ustanoveniami čl. 5 dohovoru. Nárok na odškodnenie vznikne vtedy, ak boli porušené

²⁰² ONDROVÁ, J. – ÚRADNÍK, M. *Ústavnoprávne aspekty ústavnej sťažnosti*. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2024. s. 155-156.

²⁰³ K tomu pozri Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva č. 8555/17 zo dňa 23.10.2018 vo veci Schram proti Slovenskej republike, kedy EŠLP považoval konanie pred okresným súdom a krajským súdom v trvaní 2 mesiace a 13 dní, predmetom ktorého bolo rozhodovanie o žiadosti o prepustenie z väzby, za neprimerane dlhé a nespĺňajúce požiadavku „urýchllosti“ konania.

²⁰⁴ TRNKA, J. Vazba v judikatúre Evropského soudu pro lidská práva. In: *Policajná teória a prax*. roč. 24, č. 2, 2016, s. 119.

vnútroštátne materiálne alebo procesné pravidlá, prípadne došlo k svojvoľnému zbaveniu osobnej slobody, ale aj vtedy, ak zbavenie slobody nespadá pod žiadny z taxatívne vymenovaných prípadov v čl. 5 ods. 1 dohovoru. V tejto súvislosti Európsky súd pre ľudské práva už viackrát uviedol, že čl. 5 ods. 5 dohovoru je vyhovené, ak existuje možnosť domáhať sa odškodnenia vo vzťahu k pozbaveniu slobody spočívajúcemu v podmienkach, ktoré odporovali odseku 1, 2, 3 alebo 4. Právo na odškodnenie upravené v odseku 5 preto predpokladá, že bolo zistené porušenie jedného z ďalších odsekov, či už vnútroštátnym orgánom alebo orgánmi dohovoru. Preto musí byť zabezpečené účinné užívanie práva na odškodnenie zaručené čl. 5 ods. 5 s dostatočným stupňom istoty. Pri uplatnení označeného článku dohovoru je však nevyhnutné preskúmať vyčerpanie vnútroštátnych prostriedkov nápravy vo vzťahu k zákonnosti zbavenia slobody. V prípade, ak existuje viacero prostriedkov nápravy, požiadavka vyčerpania musí byť aplikovaná vo svetle praktického postavenia sťažovateľa, resp. dotknutej osoby tak, aby bola zabezpečená účinná ochrana práv a slobôd zaručených dohovorom. Navyše, od sťažovateľa, ktorý využil prostriedok nápravy, ktorý je zjavne účinný a dostatočný, nemožno vyžadovať, aby využil iné dostupné prostriedky, ktoré boli tiež dostupné, ale pravdepodobne neúspešné. V rámci odškodnenia žiadajú dotknuté osoby náhradu majetkovej ujmy alebo nemajetkovej ujmy, ktorá im vznikla. Pokiaľ ide o odškodnenie, dohovor a ani ústava nezaručujú žiadnu jeho minimálnu výšku a ani nevymedzujú, aká výška náhrady škody by mala byť priznávaná vnútroštátnymi orgánmi oprávnenými rozhodovať o náhrade škody. Priznávaná náhrada je tak vždy závislá od posúdenia osobitostí konkrétneho prípadu.

SUMMARY

In the lawful state the personal freedom stands for the rule, and therefore its restriction means the only one exception from the mentioned rule. Consequently, its restraint must be rational, and it must not be willful.²⁰⁵ That leads to the reasoning to formulate the demand to protect the personal freedom, and its occasional restriction might be applied only in case following the legal reasons.

The right to personal freedom is one of the basic human rights whose protection is provided by Article 17 of the Slovak Republic Constitution, further on it is guaranteed by Article 8 of the Declaration of Basic Rights and Freedoms, and by the Article 5 of the Convention on the Protection of Human Rights and Basic Freedoms. Besides that, it must be added that the personal freedom guarantee and its protection is evident from the many legal ordinances issued on the national level and the supranational level as well.

Specifically, in this case the Slovak legal and constitutional amendment can be mentioned. The right to personal freedom is amended by Article 17 of the Slovak Republic Constitution divided into seven sections. While the first section guarantees personal freedom being the general basic right, by the additional sections the likelihoods of its restriction are given. Additionally, the contents of Article 17 are the statement that nobody can be deprived of his/her personal freedom without any justified reasons. Such a reasonable intrusion might be done only in case stated by law. It means, it is the only way that can be provided by the legitimate restricted interference into the personal unlimited movement, and only he/she can decide where they remain or freely leave their own chosen place.

The conferred protection of personal freedom is guaranteed even in case of its might restriction or suspense.²⁰⁶ Likewise, nobody cannot be deprived of one's own freedom in case of failing to keep the contract commitment.

²⁰⁵ The Slovak Republic Constitution Court Finding sp. zn. I. ÚS 337/2020 dated the 4th September 2024.

²⁰⁶ KANDRÁČ, P. Observance of Basic Rights and Freedoms by the Institutions Provided Abridgement of Personal Freedom and Activities of the Public Protector of Rights(Ombudsman). In *Right Personal Protection whose personal freedom was abridged*, Almanach from the International Conference held 29th June 2006 in Omšenie. Omšenie: Ombudsman, 2006, p. 3-11.

Moreover, the mentioned Article formulates the constitutional guarantees provided by the arrangement of personal restriction time-limit concerning both cases, in case an illegal action has been done by a person or when a person has been given to institutional health care.

At the same time, it must be put an emphasis on the fact that right to personal freedom is not only a kind of individual right or the only one right from many other rights, but on the other hand, the right to personal freedom belongs to the most important personal rights taking place immediately after the first place hold by the right to life. Personal freedom together with the right to life denotes the essential rights of an individual that are necessary for one`s existence in society. That`s why the existing legal amendment corresponds with the mentioned legal protection verified and formulated by the court authorities decision-making activities.

ZOZNAM BIBLIOGRAFICKÝCH ODKAZOV

Literatúra

- BARANÍK, K. Ústava na hviezdnom nebi : vzťah Ústavy Slovenskej republiky k medzinárodnému právu. 1. vyd. Praha : Leges, 2020. 296 s. ISBN 978-80-7502-452-7.
- BRÖSTL, A. a kol. *Ústavné právo Slovenskej republiky*. 3. vydanie. Plzeň : Aleš Čeněk. 424 s. ISBN 978-80-7380-580-7.
- CIBULKA, Ľ. Kontexty Ústavy SR a Listiny základných práv a slobôd. In: *Deset let Listiny základných prav a svobod v právním řádu České republiky a Slovenské republiky*. Brno : Masarykova univerzita Brno, 2001. 246 s. ISBN 978-80-2102-749-7.
- ČELÁR, M. Právne postavenie prokurátora v trestnom konaní ako určitá schizofrénia? [online]. [cit. 10.8.2025]. Dostupné na internete: <https://www.najpravo.sk/clanky/pravne-postavenie-prokuratora-v-trestnom-konani-ako-urcita-schizofrenia.html?print=1>.
- ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný poriadok - Veľký Komentár*, Bratislava. EUROKÓDEX, s.r.o., 2014. 944. s. ISBN 978-80-8155-021-8.
- ČIČ, M. a kol. *Komentár k Ústave Slovenskej republiky*, Žilina. EUROKÓDEX, s.r.o., 2012. 831 s. ISBN 978-80-8944-793-0.
- ČOPKO, P. - ROMŽA, S. *Obhajca obvineného v prípravnom konaní*. Plzeň. Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, s.r.o., 2018. 295 s. ISBN: 978-80-7380-706-1.
- DOLÍHALOVÁ, M. - SAKTOROVÁ, Ľ. Navigating freedom of expression in the digital age: Legal distinctions between factual assertions and evaluative judgments on social media. In: *Pravovi vyklyky súčasnosti: zachyst prav ľudyny v cyfrovu eru : materialy V Mižnarodnoji naukovopraktyčnoji konferenciji*. 1. vyd. Čenivci : Černiveckyj nacional'nyj universytet, 2025. [online]. s. 54-61 [10.8.2025]. ISBN 978-966-423-929-2. Dostupné na internete: https://drive.google.com/file/d/1gAqXsnz8b_NfChVfUG49wKmzaoN3m99Y/view.
- DRGONEC, J. *Ochrana ústavnosti Ústavným súdom Slovenskej republiky*. Žilina : EUROKÓDEX, s.r.o. 2010. 416 s. ISBN 978-80-8944-725-1.

- DRGONEC, J. *Ústava Slovenskej republiky – Veľký komentár. Teória a prax.* Bratislava : C. H. Beck. 2015.1603 s. ISBN 978-80-89603-39-8.
- DRGONEC, J. *Ústavné právo hmotné.* 1. vydanie. Bratislava : C. H. Beck. 2018. 582 s. ISBN: 978-80-8960-357-2.
- ERDŐSOVÁ, A. Súčasný limity nútenej detencie. In: *Medicína a právo, Zborník z rovnomennej medicínsko-právnej konferencie konanej dňa 18. novembra 2014 na Univerzite Komenského Bratislave, Právnickej fakulte.* [online]. 2014, [cit. 2019-02-05]. Dostupné na internete: <https://cusp.uniba.sk/fileadmin/uvp/Vystupy_aktivit/2.8/ZBORNIK_MEDICINA_A_PRAVO.pdf> ISBN 978-80-7160-392-4.
- GOUTTES, de R. Article 2, In: *PETTIT, L.E a iní : La Convention européenne des droits de l'homme.* 2 vydanie, Economica, Paríž,1999, s. 203.
- CHOVANEC, J. - MAMOJKA, M. - PALÚŠ, I. - ZACHOVÁ, A. *Základné ľudské a občianske práva a slobody v Slovenskej republike.* Bratislava : Procom, 2013. 207 s. ISBN 978-80-85717-31-0.
- CHOVANEC, J. - ZACHOVÁ, A. *Ústavné garancie základných ľudských a občianskych práv a slobôd.* Bratislava : Procom, s. r. o. 2007. 173 s. ISBN 80-85717-10-7.
- IVOR, J. a kol. *Trestné právo procesné. Druhé, doplnené a prepracované vydanie.* Bratislava, IURA EDITION s.r.o., 2010. 1049 s. ISBN 978-80-8078-309-9.
- JÚDA, V. Hľadanie spravodlivosti v judikatúre súdov. In: *Ad iustitiam per ius: pocta prof. PhDr. Jarmile Chovancovej, CSc.* Bratislava: Wolters Kluwer 2018, s. 163-185, ISBN 978-80-8168-969-7.
- JÚDA, V. *Právo na súkromie v judikatúre súdov. Ľudské práva včera a dnes: pôvod a význam ľudských práv a ich ochrana v právnej terminológii a praxi.* Banská Bystrica: Belianum, 2017, s. 229-240, ISBN 978-80-557-1322-9.
- KANDRÁČ, P. Dodržiavanie základných práv a slobôd v zariadeniach, v ktorých sa vykonáva obmedzenie osobnej slobody a činnosť verejného ochrancu práv. In: *Ochrana práv osôb, ktorých osobná sloboda bola obmedzená, Zborník z medzinárodnej konferencie konanej dňa 29.06.2006 v Omšeni.* Omšenie : Verejný ochranca práv, 2006. s. 3-11.

- KÁDEK, P. *Trestné právo v zdravotníctve*. Bratislava. Wolters Kluwer Slovensko, 2018. 192 s. ISBN 978-80-8168-920-8.
- KLÁTIK, J. Garantovanie Európskych záruk procesných práv v trestnom konaní. In: *Interpolis '24*. 1. vyd. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici - Belianum, 2024. [online]. s. 221-232. [11.8.2025]. ISBN 978-80-557-2215-3. Dostupné na internete: <https://doi.org/10.24040/2024.9788055722153>.
- KLÁTIK, J. *Ochrana práv a slobôd v trestnom konaní v Slovenskej republike*. In: *Visegrad Journal of human rights*. Vedecký časopis Fakulty práva Paneurópskej vysokej školy. Užhorod. : Právnická fakulta Užhorodskej národnej univerzity. 2012. s. 76-84.
- KMEC, J. - KOSAŘ, D. - KRATOCHVÍL, J. - BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. 1. vydání*. Praha : C. H. Beck. 2012. 1660 s. ISBN 978-80-7400-365-3.
- KOVÁČ, P. - HOJSÍK, D. - ZUMMEROVÁ, A. - MORAVANSKÝ, N. Konanie o prípustnosti prevzatia a držania v zdravotníckom zariadení Slovenskej republiky bez informovaného súhlasu. In: *Česká a slovenská psychiatrie*. 2017. roč. 113, č. 2, s. 72-78.
- KŠENŽIGHOVÁ, A. - UŠIAKOVÁ, L. Ochrana oznamovateľov protispoločenskej činnosti In: *Naděje právní vědy 2022*. 1. vyd. Plzeň : Západočeská univerzita v Plzni, 2023. s. 292-303. ISBN 978-80-261-1216-7. DOI 10.24132/ZCU.NADEJE.2022.292-303.
- KUBINCOVÁ, S. – JAMRICOVÁ, T. *Zákon o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady. Komentár*. Praha : C. H. Beck, 2022. 744 s. ISBN 978-80-7400-883-2.
- LACIAK, O. *Právo na obhajobu a jeho podoby v trestnom konaní*, Bratislava. Wolters Kluwer SR s.r.o., 2019. 119 s. ISBN 978-80-571-0018-8.
- ĽALÍK, M. – ĽALÍK, T. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár*. Bratislava : Wolters Kluwer SR, s.r.o., 2019. 639 s. ISBN 978-80-571-01116.
- MACEJKOVÁ, I., BÁRÁNY, E., BARICOVÁ, J., FIAČAN, I., HOLLÄNDER, P., SVÁK, J. A KOLEKTÍV. *Zákon o Ústavnom súde Slovenskej republiky. Komentár*. Bratislava : C.H. Beck, 2020. 1. vydanie. 1640 s. ISBN 978-80-89603-90-9.

- MAĎAR, M. Prezumpcia neviný v trestnom konaní po rozsudku Súdneho dvora EÚ z 5. 9. 2019 vo veci C-377/2018. In: *Banskobystrické zámocké dni práva : zborník z 5. ročníka medzinárodnej vedeckej konferencie, Viglaš, 14. - 15. 11. 2019. Sekcia verejného práva „Vplyv rozhodovacej činnosti Súdneho dvora Európskej únie na rozvoj odvetví verejného práva“. Sekcia medzinárodného a európskeho práva.* Postavenie dieťaťa v medzinárodnom a európskom práve". 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2020. [online]. s. 116 - 125. [cit. 02.01.2021]. ISBN 978-80-557-1702-9. Dostupné na internete: <https://www.prf.umb.sk/veda-a-vyskum/konferencne-on-line-vystupy/v-banskobystricke-zamocke-dni-prava/>.
- MAĎAR, M. Subsidiarita trestnej represie. In: *Zborník z medzinárodnej konferencie „Konsenzus v Práve“ organizovanej Právnickou fakultou Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici*, Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. 2013, s. 387. ISBN 978-80-557-0523-1.
- MAJERČÁK, T. *Sloboda prejavu a jej limity - IV. ústavné dni*. Košice UPJŠ 2016. 286 s. ISBN 978-80-8152-392-2.
- MANDA, V. *Lockov pojem slobody*. In: *Filozofia*. [online]. roč. 68, 2013, č. 2, s. 106. [cit. 6.9.2025]. Dostupné na internete: <http://www.klemens.sav.sk/fiusav/doc/filozofia/2013/2/105-113.pdf>.
- MINÁRIK, Š. a spol. *Trestný poriadok. Druhé, prepracované a doplnené vydanie*. Bratislava : IURA EDITION s.r.o. 2010. 1392 s. ISBN 978-80-8078-369-3.
- MURÁNSKA, J. - GANDŽALOVÁ, D. - TAKÁČ, J. *Základy rodinného práva*. 1 vyd. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici - Belianum, 2019. 152 s. ISBN 978-80-557-1622-0.
- ONDROVÁ J. *Právo na spravodlivý proces v rozhodovacej činnosti Ústavného súdu Slovenskej republiky a Európskeho súdu pre ľudské práva*. Banská Bystrica : Belianum, Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. 2018. 143 s. ISBN 978-80-557-1400-4.
- ONDROVÁ, J. – ÚRADNÍK, M. *Ústavnoprávne aspekty ústavnej sťažnosti*. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2024. 190 s. ISBN 978-80-557-2137-8

- PALÚŠ, I. *Ústavná koncepcia hospodárskych, sociálnych a kultúrnych práv, Ústavnosť a politika*. 1999, roč. 1, č. 1. s. 45-58.
- PALÚŠ, I., SOMOROVÁ, E. *Štátne právo Slovenskej republiky*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika. 2008. 557 s. ISBN 978-80-7097-703-3.
- PETRÍKOVÁ, L. *Nové trendy v pracovnom práve*. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2021. 114 s. ISBN 978-80-557-1830-9.
- PETRÍKOVÁ, L. *Základné slobody a zásady vo svetle pracovného práva*. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2023. 100 s. ISBN 978-80-557-2033-3.
- PÍRY, M. *HIV - legálne aspekty diagnóz*. 1. vyd. - Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2024. - 144 s. ISBN 978-80-557-2178-1
- PÍRY, M. *Verejný záujem*. 1. vyd. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2021. 184 s. ISBN 978-80-557-1907-8.
- PONIŠT, V. Majetkový cenzus pri podaní sťažnosti na Ústavný súd Slovenskej republiky – nevhodná aplikácia Civilného sporového poriadku? In: *Ústavná a zákonná úprava konania pred súdnym orgánom ochrany ústavnosti v štátoch V4 – VIII. Ústavné dni*. Košice : Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Právnická fakulta, 2020. s. [online]. 252-263. ISBN 978-80-8152-863-7 [cit. 16.07.2022]. Dostupné na internete: https://www.upjs.sk/public/media/17625/09_UstavneDni-VIII.pdf.
- REPÍK, B. *Ludské práva v súdnom konaní*. Bratislava : Vydavateľstvo MANZ. 1999. 256 s. ISBN 80-85719-24-X.
- SIMAN, M. - SLAŠŤAN, M. *Právo Európskej únie (inštitucionálny systém a právny poriadok Únie s judikatúrou)*. Bratislava : EUROIURIS – Európske právne centrum. 2012. 1232 s. ISBN 978-80-89406-12-8.
- SKALOŠ, M. Základné ľudské práva a slobody a ich ochrana v historickom a právnom kontexte územia Slovenska. In: *Ludské práva v podmienkach Slovenskej republiky : (historické a právne aspekty)*. Banská Bystrica : Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela - Belianum, 2018. s. 23-61, ISBN 978-80-557-1441-7.
- SLAŠŤAN, M. *Integračné ambície Ústavy Slovenskej republiky*. In: *Ústava Slovenskej republiky - 20 rokov v národnom a európskom pohľade :*

- zborník príspevkov z medzinárodnej vedeckej konferencie k 20. výročiu prijatia Ústavy Slovenskej republiky. Bratislava : Lonfinger. 2012. str. 242 – 261. ISBN: 978-80-971-0461-0.
- SMYČKOVÁ, R. - FILO, M. *Civilné mimosporové konanie. Konania v niektorých statusových veciach fyzických osôb*. Bratislava : C. H. Beck, 2016, 156 s. ISBN: 978-80-89603-48-0.
- SMYČKOVÁ, R. - ŠTEVČEK, M. - TOMAŠOVIČ, M. - KOTRECOVÁ, A. a kol. 2017. *Civilný mimosporový poriadok. Komentár. 1. vydanie*. Bratislava. C. H. Beck, 2017. 1112 s. ISBN: 978-80-89603-54-1.
- SOMOROVÁ, E. *Ústavná úprava základných práv a slobôd a jej perspektívy. Ústavný systém Slovenskej republiky (doterajší vývoj, aktuálny stav, perspektívy)*. In: OROSZ, L. a kol.: *Ústavný systém Slovenskej republiky (doterajší vývoj, aktuálny stav, perspektívy)*. UPJŠ, Košice, 2009, s. 168 a nasl.
- SVÁK, J. *Ochrana ľudských práv v troch zväzkoch*. Žilina : EUROKÓDEX, s.r.o., 2011. 1904 s. ISBN: 978-80-89447-43-5.
- ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl. 6. vydání*. Praha. C.H. Beck, 2008. 3012 s. ISBN 978-80-74000-43-0.
- TAKÁČ, J. Európska Únia a jej vplyv na vývoj slovenského občianskeho práva hmotného. In: *Právny poriadok Slovenskej republiky po 25. rokoch – aktuálne výzvy*. 1 vyd. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici - Belianum, 2015. s. 550-559. ISBN 978-80-557-1073-0.
- TAKÁČ, J. Vyživovacia povinnosť detí k rodičom. In: *Interpolis '16 : zborník vedeckých prác : 13. medzinárodná vedecká konferencia doktorandov a mladých vedeckých pracovníkov, 10. november 2016, Banská Bystrica*. 1. vyd. Banská Bystrica : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici - Belianum, 2016. s. 577-581. ISBN 978-80-557-1249-9.
- TITTLOVÁ, M. *Zákon o výkone väzby. Komentár*. Bratislava. Wolters Kluwer s.r.o., 2017. 305 s. ISBN 978-80-8168-702-0.
- TRNKA, J. Vazba v judikatúre Evropského soudu pro lidská práva. In: *Policajná teória a prax*. 2016, roč. 24, č. 2, s. 119.

- UŠIAK, J. Premeny suverenity európskych štátov v kontexte vybraných teórií medzinárodných vzťahov. In: *Současná Evropa*. ISSN: 1804-1280, 2009, ročník 2009, č. 2, s. 35-54. 1116 s. ISBN 80-88931-51-7.
- VAŠKO, A. - KLÁTIK, J. - ČUHA, R. Harmonisation of the criminal law of the Slovak Republic with the law of the European Union in the field of international criminal offences. In: *Access to justice in Eastern Europe*. Kyjev : Publishing House VD "Dakor". roč. 8, č. 1. 2025, s. 218-240. ISSN 2663-0575. ISSN 2663-0583.
- VRABKO, M. a kol. *Správne právo hmotné. Všeobecná časť*. 2. vydanie. Bratislava : C. H. Beck, 2018, 316 s. ISBN 978-80-89603-68-8.
- ZACHOVÁ, A. *Ochrana osobnej slobody v zmysle článku 5 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd*. In: Právo na ochranu osobnej slobody, Zborník celoštátneho odborného seminára s medzinárodnou účasťou ku príležitosti 60. výročia založenia Rady Európy. Bratislava : Akadémia policajného zboru v Bratislave. 2010. s. 17-27. ISBN 9788080544799.
- KOJŠOVÁ, V. Zákonnosť dôkazov v trestnom konaní. [online]. [cit. 10.8.2025]. Dostupné na internete: <https://www.najpravo.sk/clanky/zakonnost-dokazov-v-trestnom-konani.html>.
- WAGNEROVÁ, E., ŠIMÍČEK, V., LANGÁŠEK, T., POSPÍŠIL, I. a kol. *Listina základných práv a svobod. Komentár*. Praha : Wolters Kluwer ČR, a. s. 2012. 906 s. ISBN 978-80-7357-750-6.

Súdne rozhodnutia

Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 559/2000 zo dňa 13.9.2000.

Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 564/2000 zo dňa 8.11.2001.

Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I.ÚS 4/04 zo dňa 23.3.2004.

Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II. ÚS 629/04 zo dňa 31.3.2005.

Nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. II.ÚS 789/06 ze dne 27.9.2007.

Nález Ústavného súdu Českej republiky II. ÚS 1098/10 zo dňa 4.8.2010.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 79/1993 zo dňa 15.9.1993.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 29/95 zo dňa 29.11.1995.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II ÚS 58/98 zo dňa 13.1.1999.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 7/2000 zo dňa 16.11.2000.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 38/01 zo dňa 11.10.2001.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 67/2003 zo dňa 11.3.2004.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 100/04 zo dňa 8.10.2004.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 198/2005 zo dňa 29.3.2006.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 315/06 zo dňa 15.3.2007.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 382/06 zo dňa 24.5.2007.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 34/07 zo dňa 26.6.2007.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 207/07 zo dňa 7.11.2007.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 82/07 zo dňa 5.12.2007.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 181/07 zo dňa 10.1.2008.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 341/07 zo dňa 1.7.2008.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 115/08 zo dňa 24.9.2008.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 364/2008 zo dňa 29.1.2009.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 96/2010 zo dňa 3.2.2011.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 250/2014 zo dňa 24.9.2014.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 655/2014 zo dňa 20.1.2015.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 29/2015 zo dňa 18.2.2015.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 703/2014 zo dňa 18.2.2015.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 288/2017 zo dňa 31.8.2017.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 404/2018 zo dňa 13.11.2018.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 560/2018 zo dňa 31.1.2019.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 33/2021 zo dňa 13.5.2021.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 233/2021 zo dňa 3.6.2021.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 522/2021 zo dňa 12.11.2021.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 523/2021 zo dňa 12.11.2021.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 520/2021 zo dňa 30.11.2021.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 13/2022 zo dňa 10.5.2022.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 20/2022 zo dňa 10.5.2022.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 296/2022 zo dňa 8.9.2022.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 227/2023 z 18.8.2023.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 303/2023 zo dňa 6.3.2024.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 232/2024 zo dňa 16.5.2024.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. PL. ÚS 3/2024 zo dňa 3.7.2024.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 337/2020 zo dňa 4.9.2024.

Nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 319/2025 zo dňa 17.7.2025.

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Berktaý proti Turecku, sťažnosť č. 22493/93, zo dňa 1.3.2001.

Rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Dziedzic proti Poľsku, sťažnosť č. 50428/99, zo dňa 25.11.2003.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Wemhoff v. Nemecko, sťažnosť č. 2122/64, zo dňa 27.6.1968.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Winterwerp proti Holandsku, sťažnosť č. 6301/73 zo dňa 24.10.1979.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Schiesser proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 7710/76, zo dňa 4.12.1979.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Sramek proti Rakúsku, sťažnosť č. 8790/79, zo dňa 22.10.1984.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ashingdane proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 8225/78, zo dňa 28.5.1985.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Benthem proti Holandsku, sťažnosť č. 8848/80, zo dňa 23.10.1985.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Bozano proti Francúzsku, sťažnosť č. 9990/82, zo dňa 18.12.1986.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Bock proti Nemecku, sťažnosť č. 11118/84 zo dňa 20.3.1989.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Fox, Cambell a Hartley proti Veľkej Británii, sťažnosti č. 12244/86 12245/86 12383/86, zo dňa 30.8.1990.

Rozsudok Európskeho súde pre ľudské práva vo veci Brandstetter proti Rakúsku, sťažnosť č. 11170/84, zo dňa 28.8.1991.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Helmers proti Švédsku, sťažnosť č. 11826/85, zo dňa 29.10.1991.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci X. proti Francúzsko, sťažnosť č. 18020/91 zo dňa 31.3.1992.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Vallée proti Francúzsku, sťažnosť č. 22121/93, zo dňa 26.4.1994.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Murray proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 14310/88 zo dňa 28.10.1994.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci A. a iní proti Dánsku, sťažnosť č. 20826/92, zo dňa 8.2.1996.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Süßmann proti Nemecku, sťažnosť č. 20024/92, zo dňa 16.9.1996.

Rozsudok Európskeho súde pre ľudské práva vo veci Nideröst-Huber proti Švajčiarsku, sťažnosť č. 18990/91 zo dňa 18.2.1997.

Rozsudok Európskeho súde pre ľudské práva vo veci Foucher proti Francúzsku, sťažnosť č. 22209/93, zo dňa 18.3.1997.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Lukanov proti Bulharsku, sťažnosť č. 21915/93, zo dňa 20.3.1997.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Johnson proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 22520/93, zo dňa 24.10.1997

Rozsudok Európskeho súde pre ľudské práva vo veci Fitt proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 29777/96, zo dňa 16.2.2000.

Rozsudok Európskeho súde pre ľudské práva vo veci Jasper proti spojenému Kráľovstvu, sťažnosť č. 27052/95, zo dňa 16.2.2000.

Rozsudok Európskeho súde pre ľudské práva vo veci Rowe a Davis proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 28901/95, zo dňa 16.2.2000.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Güven proti Turecku, sťažnosť č. 31847/96, zo dňa 30.5.2000.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Trzaska proti Poľsku, sťažnosť č. 25792/94, zo dňa 11.7.2000.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Heaney a McGuinness proti Írsku, sťažnosť č. 34720/97, zo dňa 21.12.2000.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Holzinger proti Rakúsku, sťažnosť č. 23459/94, zo dňa 30.1.2001.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Garcia Alva proti Nemecku, sťažnosť č. 23541/94, zo dňa 13.2.2001.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ilijkov proti Bulharsku, sťažnosť č. 33977/96, zo dňa 26.7.2001.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Dirlt proti Rakúsku, sťažnosť č. 37835/97, zo dňa 4.9.2001.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Lanz proti Rakúsku, sťažnosť č. 24430/94, zo dňa 30.4.2002.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci D.G. proti Írsku, sťažnosť č. 39474/98, zo dňa 16.5.2002.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Novotka proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 47244/99, zo dňa 4.11.2003.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Kusmierek proti Poľsku, sťažnosť č. 10675/02, zo dňa 21.9.2004.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Enhorn proti Švédsku, sťažnosť č. 56529/03, zo dňa 25.1.2005.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Storck proti Nemecku, sťažnosť č. 61603/00, zo dňa 16.6.2005.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Lexa proti Slovensku, sťažnosť č. 54334/00 zo dňa 23.9.2008.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Gatt proti Malte, sťažnosť č. 28221/08 zo dňa 27.7.2010.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Michalko proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 35377/05, zo dňa 21.12.2010.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Darvas proti Maďarsku, sťažnosť č. 19547/07, zo dňa 11.1.2011.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Ľupa pri Českej republike, sťažnosť č. 39822/07, zo dňa 26.5.2011.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Khodorkovskiy proti Rusku, sťažnosť č. 5829/04, zo dňa 31.5.2011.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Herczegfalvy proti Rakúsku z 11. 5. 2004, Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva, Veľkej komory, vo veci Stanev proti Bulharsku, sťažnosť č. sťažnosť č. 36760/06, zo dňa 17.1.2012.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci C.B. proti Rumunsku, sťažnosť č. 21207/03 zo dňa 28.6.2012.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci Štvrtecký proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 55844/12, zo dňa 5.6.2018.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva, Veľkej komory, vo veci S., V. a A. proti Dánsku, sťažnosti č. 35553/12, č. 36678/12 a č. 36711/12, zo dňa 22.10.2018.

Rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva vo veci YÜKSEKDAĞ ŞENOĞLU a iní proti Turecku, sťažnosti č. 14332/17 24585/17 25445/17 25453/17 25462/17 25463/17 25464/17 31033/17 36268/17 39732/17 41087/17 68853/17 54469/18, zo dňa 3.4.2023.

Rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 194/2010 zo dňa 30.3.2011.

Rozsudok Súdneho dvora Európskej únie vo veci C203/20 zo dňa 16.12.2021.

Stanovisko Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. Cpjn 201/2015 zo dňa 13.4.2016.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 6 Tost 23/2012 zo dňa 19.7.2012.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tost 23/2014 zo dňa 17.6.2014.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 7Cdo/330/2014 zo dňa 26.8.2014.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 15/2015 zo dňa 19.5.2015.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 Tost 14/2017 zo dňa 2.5.2017.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Tost/28/2017 zo dňa 12.9.2017.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Tdo/10/2016 zo dňa 30.10.2017.

Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Cdo/31/2018 zo dňa 31.7.2018.

Uznesenie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. IV. ÚS 219/97 zo dňa 9.1.1998.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 88/99 zo dňa 10.11.1999.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 26/01 zo dňa 8.3.2001.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 55/1998 zo dňa 18.10.2001.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 141/2004 zo dňa 8.9.2004.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 147/09 zo dňa 20.5.2009.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 27/2011 zo dňa 27.1.2011.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 113/2012 zo dňa 1.3.2012.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 94/2012 zo dňa 19.4.2012.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 314/2012 zo dňa 3.7.2012.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 20/2013 zo dňa 24.1.2013.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 419/2014 zo dňa 24.7.2014.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 162/2016 zo dňa 9.3.2016.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 447/2016 zo dňa 28.6.2016.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 526/2016 zo dňa 17.8.2016.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 531/2017 zo dňa 12.9.2017.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 539/2017 zo dňa 8.11.2017.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 610/2018 zo dňa 15.11.2018.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 221/2019 zo dňa 4.6.2019.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 348/2020 zo dňa 15.7.2020.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 462/2020 zo dňa 13.10.2020.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 263/2021 zo dňa 15.4.2021.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 237/2021 zo dňa 28.4.2021.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 264/2022 zo dňa 12.5.2022.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 239/2022 zo dňa 24.5.2022.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 341/2022 zo dňa 12.7.2022.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 438/2022 zo dňa 17.8.2022.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 498/2022 zo dňa 9.11.2022.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 391/2023 zo dňa 18.7.2023.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS. 149/2025 zo dňa 11.3.2025.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 336/2025 zo dňa 27.6.2025.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II. ÚS 380/2025 zo dňa 1.7.2025.

Uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. I. ÚS 468/2025 zo dňa 6.8.2025.

Právne predpisy

Dohovor o ochrane ľudských právach a základných slobôd

ústavný zákon č. 23/1991 Zb., ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd ako ústavný zákon Federálneho zhromaždenia Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky

Ústava Slovenskej republiky č. 460/1992 Zb. v platnom znení

zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád) v platnom znení

zákon č. 99/1963. Zb. Občiansky súdny poriadok v znení účinnom do 30.6.2016

zákon č. 171/1993 Zb. o policajnom zbore v platnom znení

zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v platnom znení

zákon č. 576/2004 Z. z. o zdravotnej starostlivosti, službách súvisiacich s poskytovaním zdravotnej starostlivosti a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení

zákon č. 582/2004 Z. z. o miestnych daniach a miestnom poplatku za komunálne odpady a drobné stavebné odpady v platnom znení

zákon č. 36/2005 Z. z. o rodine a o zmene doplnení niektorých zákonov v platnom znení

zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v platnom znení

zákon č. 301/2005 Z. z. Trestný poriadok v platnom znení

zákon č. 221/2006 Z. z. o výkone väzby v platnom znení

zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v platnom znení

Obmedzenie osobnej slobody v judikatúre súdnych autorít

Personal Freedom Restriction by the Court Authorities Judicature

Autori: JUDr. Júlia Ondrová, PhD. univ.doc.
JUDr. Michal Úradník, PhD.

Recenzenti: Prof. JUDr. Jaroslav Klátik, PhD.
Doc. JUDr. Juraj Takáč, PhD.

Rozsah: 108 strán

Formát: online

Vydavateľ: Belianum. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela
v Banskej Bystrici

Obrázok na obálke: [www.freepik.com/premium account](http://www.freepik.com/premium-account)

Edícia: Právnická fakulta UMB

ISBN 978-80-557-2265-8

DOI 10.24040/2025.9788055722658

<https://doi.org/10.24040/2025.9788055722658>

JUDr. Júlia Ondrová, PhD., univ. doc.

pôsobí na Právnickej fakulte Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici na Katedre ústavného práva a teórie práva, zabezpečuje výučbu povinných predmetov Ústavné právo SR I., Ústavné právo SR II., povinne voliteľného predmetu Konanie pred Ústavným súdom Slovenskej republiky a výberového predmetu Štruktúra orgánov ochrany práva. Je autorkou niekoľkých vedeckých monografií s názvom Konanie o kontrole právnych predpisov pred Ústavnými súdmi Slovenskej republiky a Českej republiky, Abstraktná kontrola ústavnosti právnych predpisov pred Ústavným súdom Slovenskej republiky a Ústavným súdom Českej republiky, Právo na spravodlivý proces v rozhodovacej činnosti Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, Právo na osobnú slobodu a jeho právna úprava na národnej a nadnárodnej úrovni, Právo na prerokovanie vecí v primeranej lehote v kontexte vybraných rozhodnutí súdov, Vybrané aspekty územnej samosprávy v podmienkach Slovenskej republiky, Lobbying regulation – constitutional aspects a spoluautorkou vedeckých monografií Verejnosť a ústnosť súdnych konaní ako ochrana pred utajeným výkonom súdnej moci, Uprednostnenie právneho materializmu ako základná požiadavka moderného právneho štátu, Obmedzenie základných ľudských práv a slobôd - Vybrané aspekty, Ústavnoprávne aspekty ústavnej sťažnosti, niekoľkých vedeckých štúdií a článkov vydaných v domácich a zahraničných časopisoch a vedeckých zborníkoch. Rovnako je spoluautorkou vysokoškolských učebníc, ktoré nesú názvy Ústavné súdnictvo Slovenskej republiky, The State Law of the Slovak Republic, Ústavné právo Slovenskej republiky, Ústavný systém členského štátu v EÚ: Slovenská republika, Ústavné súdnictvo v Slovenskej republike, Ústavné súdnictvo v Slovenskej republike – doplnené a prepracované vydanie, Rozhodovacie a kontrolné orgány ochrany práva.

JUDr. Michal Úradník, PhD.

pôsobí ako odborný asistent na Katedre finančného práva a správneho práva Právnickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici. V rámci svojej vedeckej činnosti sa venuje právu finančného trhu, správe daní a poplatkov, ako aj ústavnoprávnej oblasti. Je autorom vedeckej monografie *Zásady deliktuálneho trestania vo vybraných oblastiach finančného práva s akcentom na otázku ne bis in idem*, spoluautorom vedeckej monografie *Uprednostnenie právneho materializmu ako základná požiadavka moderného právneho štátu*, *Ústavnoprávne aspekty ústavnej sťažnosti*, autorom niekoľkých štúdií charakteru vedeckej monografie, ako napríklad *Dohľad nad finančným trhom – vybrané legislatívne aspekty (Slovenská republika, Česká republika a Rakúska republika)*, *Miestne dane s akcentom na elektronický systém vedenia daňového exekučného konania*, *Reklama ako (ne)daňový výdavok*, *Komparácia proklamovaných cieľov počas funkčného obdobia vlády Slovenskej republiky v rokoch 2016 – 2020 v intenciách právnej úpravy finančného a daňového práva*, ako aj spoluautorom vysokoškolských učebníc *Ústavné súdnictvo v Slovenskej republike*, *Ústavné súdnictvo v Slovenskej republike - doplnené a prepracované vydanie*, *Daňové právo*, *Daňové právo 2. doplnené vydanie*, *Rozhodovacie a kontrolné orgány ochrany práva* a autorom a spoluautorom viacerých vedeckých a odborných štúdií a príspevkov.